

EVROPSKO
LETO
MLADIH

POGLED NAPREJ (IN NAZAJ)

V ŽARIŠČU SO MLADI

Dr. Andrej Kirbiš: Slovenska mladina v času epidemije covid-19
Dr. Miran Lavrič: Grenko-sladka slika mladih v Sloveniji

POGLED NAPREJ

Programa Erasmus+: Mladina in Evropska solidarnostna enota do leta 2027

EVROPSKO LETO MLADIH

Leto 2022, evropsko leto mladih

- 60 Boštjan Jurič in Vanja Metelko:
Digitalni radio kot orodje za participacijo mladih
- 60 Tinkara Bizjak:
Cherry on the cake – ni nam še zmanjkalo češenj!
- 61 Lea Kovič:
Nadaljujemo in nadgrajujemo pobudo Mreža vzornikov

62 Trajnostno in zeleno

- 62 Iris Silič, Urška Rakuljič Zelov, Primož Ferjančič in Polona Siter Drnovšek:
Trajnostno in zeleno

63 Kakovostno mladinsko delo

- 63 Tinkara Bizjak:
Nadaljnji razvoj digitalnega mladinskega dela
- 64 Uroš Skrinar:
Krepitev mladinskega dela v Evropi s podporo izvajanju evropske agende za mladinsko delo
- 65 Polona Siter Drnovšek:
Europe goes local – pot v smeri krepitve mladinskega dela na lokalni ravni se nadaljuje
- 66 Sonja Mitter Škulj:
EAYW – kaj se nam v prihodnjih letih obeta na področju inovacij v mladinskem delu

67 Neformalno učenje

- 67 Elizabeta Lakosil, Tinkara Bizjak, Katra Kozinc in Boštjan Jurič
Učenje: jedro programov EU na področju mladine

69 Sodelovanje s tretjimi državami, ki niso pridružene programu

- 69 Katja Zorc Dolenc:
Kako v projektih sodelujejo tretje države, ki niso pridružene programu

71 Aktivnosti komuniciranja

- 71 Iris Silič:
Komuniciranje kot orodje za uresničevanje poslanstva nacionalne agencije in programov EU na področju mladine

72 VEČ GLAV VEČ VE

- 73 Elizabeta Lakosil:
Bazen, poln znanja in izkušenj
- 74 Nataša Žebovec in Roberta Čotar Krilič:
Ocenjevalci kot podaljšana roka nacionalne agencije
- 75 Mojca Mayr:
Kako bomo spremljali učinke v novem programskem obdobju?

76 ŠIRIMO OBZORJA

- 77 Dr. Alicja Pawluczuk:
Ahoj, pustolovščina! Mladi in evropsko popotovanje digitalne preobrazbe
- 79 Peter Mitchell:
Argumenti za vključujoče družbe: Pomen deležnikov za krepitev participacije mladih
- 81 Esther Vallado:
Zgodba o okoljskem prebujanju
- 83 Esther Vallado:
Kako lahko naredimo evropske mladinske projekte bolj trajnostne?
- 85 Carlos Buj:
Kako se lahko mladinsko delo uspešno odziva na podnebje in okoljske krize?

88 ČEZ PLANKE

- 89 Dolores Kores:
Mladi in predsedovanje Slovenije Svetu EU
- 91 Varovanje osebnih podatkov
 - 91 Dr. Jelena Burnik:
Znamo pravilno varovati osebne podatke?
- 93 Predstavitve mrež in kontaktnih točk Evropske komisije
 - 93 Alja Zadravec Sojar in Maja Bertonec:
CMEPIUS: Z novim programskim obdobjem Erasmus+ v nova doživetja!
 - 94 Nada Senada Plestenjak:
Spoznajte mrežo EURES
 - 95 Nena Bibica:
CERV: podpora organizacijam civilne družbe

96 IN THIS ISSUE YOU CAN READ

KOLOFON

Založnik:
MOVIT, Ljubljana
Odgovorni urednik:
Janez Škulj
Izvršna urednica:
Iris Silič
Lektoriranje in prevajanje:
ALAM, Aleš Lampe s.p.
Oblikovanje:
AIKO, Maja Cerjak s.p.
Naslov uredništva:
MOVIT
Dunajska 5
1000 Ljubljana
E-pošta:
info@movit.si
Spletna stran:
www.movit.si
Telefon:
+386 1 430 47 47
ISSN: 1580-805X
Naslovnica:
Adobe stock

Če ni drugače navedeno, so fotografije iz virov Fotolie, Shutterstocka ali Adobe Stocka

To delo je objavljeno pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav 4.0 Mednarodna (CC BY-NC-ND 4.0). Besedilo licence je na voljo na <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.sl>

Uroš Skrinar,
Movit

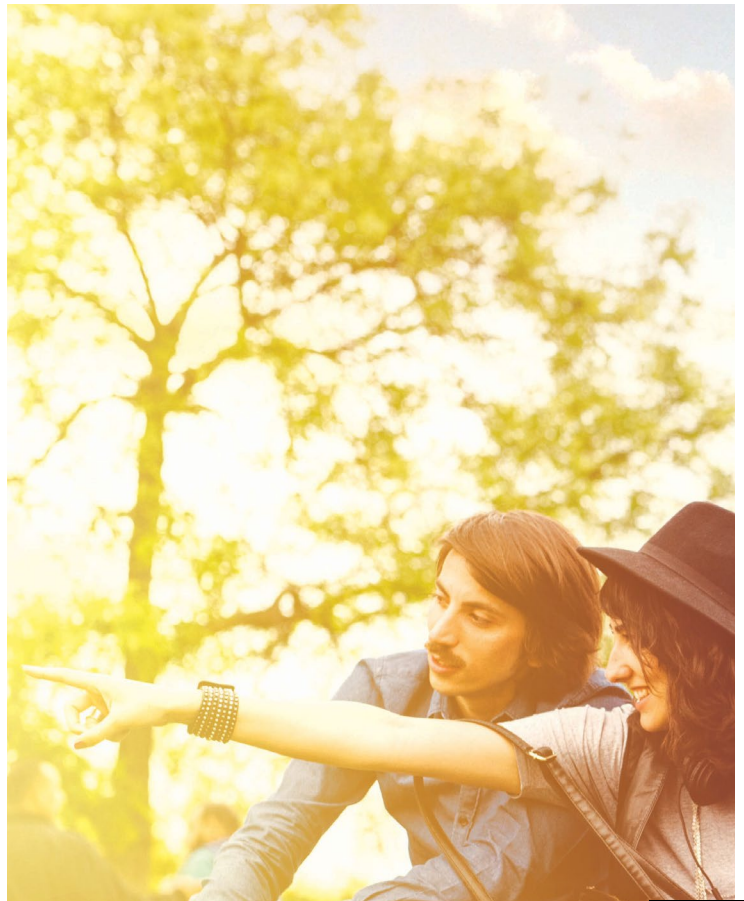

PRILOŽNOSTIM NAPROTI

Leto 2021 je bilo za evropska programa Erasmus+: Mladina in Evropska solidarnostna enota ter s tem za Movit t. i. tranzicijsko leto. Prehod v novo generacijo programov, številne informacijske spremembe pri upravljanju in še vedno trajajoče obdobje pandemije so prinesli polno pričakovanih, a tudi nepričakovanih izzivov, nič ni narobe, če zapišem celo problemov. Na nekatere zadeve pač nimamo vpliva. A pomembno je, kako se z njimi spopravimo in kaj iz njih naredimo.

V letu 2021 sta bila z veliko zamudo, kar je povzročilo omenjene številne probleme, sprejeta nova evropska programa Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota za obdobje 2021–2027. Gradita na uspehih predhodnikov in obetata veliko. Sprašujem se, ali bomo uspeli upravičiti pričakovanja. Bomo znali izkoristiti priložnosti in možnosti, ki jih ponujata? Ne bo lahko, a smo v prednosti. Ne začnemo od začetka – imamo 25 let izkušenj, znanje in predvsem ogromno motivacije, da gremo odločno naprej.

Tudi zato, ker smo lahko izredno ponosni na zadnjih sedem let ter vse pozitivne učinke na udeležence, organizacije in sisteme, ki smo jih v prejšnjem programskem obdobju od 2014 do 2020, dosegli v okviru programov in sprejetih projektov ter z njimi krepili participacijo, solidarnost, evropsko državljanstvo in razvoj kompetenc mladih, obenem pa vplivali tudi na razvoj (mednarodnega) mladinskega dela in organizacij.

V Sloveniji smo v obdobju 2014–2020 v okviru programa Erasmus+: Mladi v akciji v ta namen dodelili več kot 19 milijonov evrov nepovratnih sredstev in podprli preko 900 projektov, v katere je bilo vključenih skoraj 37.000 udeležencev. V okviru programa Evropska solidarnostna enota pa je bilo v dobrih dveh letih dodeljenih 3,6 milijona evrov sredstev, s katerimi smo na Movitu podprli 180 projektov, v okviru katerih je bilo in bo vključenih 1.179 udeležencev. Vendar to še ni vse. Preko 2700 slovenskih partnerskih organizacij je bilo vključenih v več kot 2600 projektov, sprejetih pri drugih nacionalnih agencijah, ki jim je bilo skupaj dodeljenih več kot 93 milijonov evrov nepovratnih sredstev. Zavidljive številke, kajne?

Podpora projektom je sicer izjemno velik in najpomembnejši del programov EU, a ni edini. Podporne aktivnosti, ki jih Movit izvaja, so prav tako izrednega pomena. Še posebej v slovenskem mladinskem sektorju. Kar preko 2 milijona evrov sredstev smo samo na Movitu v preteklem obdobju namenili za številna raznolika usposabljanja, ki jih mnogi poznate kot aktivnosti TCA oz. NET, skupni znesek, če mu prištejemo sofinanciranja s strani drugih nacionalnih agencij, pa je vsaj še trikrat večji.

Vse to pa je predpogoj, da lahko zatrdim, kar so z analizami dokazana dejstva, da so se udeleženci s sodelovanjem v projektih, sprejetih v programa, osebno razvijali, krepili medkulturne kompetence in učno-karierni razvoj. Aktivnosti projektov so pri udeležencih utrjevale vrednote, še posebej strpnost, samoizpolnitev in solidarnost, ter v sicer manjšem obsegu pozitivno vplivale na državljanstvo, politično participacijo in digitalno pismenost. Za izredno pomembno dimenzijo programov se je izkazalo tudi socialno vključevanje. Skupaj smo že dosegli, da je bila skoraj tretjina udeležencev na Movitu v programa sprejetih projektov udeležencev z manj priložnostmi, med katerimi jih je bilo skoraj tri odstotke udeležencev s posebnimi potrebami. Vse to bomo vsekakor v naslednjih letih še močno krepili in poleg participacije ter socialnega vključevanja skupaj utrli uspešno pot bolj zeleni in digitalni prihodnosti.

To vse so konkretni učinki našega skupnega dela. Hvala vsem in vsakemu posebej, ker jih soustvarjate z nami. Tudi mojim sodelavkam in sodelavcem. Brez vas tega ne bi bilo!

Pred nami so torej zahtevna leta. Da bomo na eni strani nadaljevali z dobrim delom ter dosegali pričakovane nadaljnje učinke ter na drugi strani tudi (pre)potrebni nadaljnji razvoj (mladinskega sektorja v Sloveniji). Z velikim povečanjem razpoložljivih sredstev, saj so se za Erasmus+ skoraj podvojila in je na voljo za celotno obdobje preko 28 milijard evrov sredstev, za Evropsko solidarnostno enoto pa preko 1 milijarde evrov sredstev, nam bosta programa to omogočila. Konkretno za Slovenijo ocenjujem, da bomo imeli za Erasmus+: Mladina in Evropsko solidarnostno enoto v celotnem obdobju na razpolago preko 45 milijonov evrov sredstev. Finančni pogoji za številne priložnosti torej so in bodo. Programa, kot sta, verjamem, sedaj že številnim poznana, vsebinsko še bolj naslavljata ključne prednostne usmeritve: socialno vključevanje in raznolikost, digitalno preobrazbo, okolje in boj proti podnebnim spremembam ter sodelovanje v demokratičnem življenju.

Zavedati pa se je potrebno tudi, da sta se oba programa skozi (predvsem zadnja) leta bistveno spremenila še v nečem. To nista in tudi ne bosta nikoli več zgolj in samo programa EU za podporo mladinskemu delu, kjer domujejo organizacije mladinskega sektorja. Sta že in bosta v prihodnje še bistveno bolj programa za vse organizacije, ki v svoje aktivnosti vključujejo mlade, in kar je še pomembnejše, programa, ki preko novih ukrepov neposredno nagovarjata mlade, brez potrebe vključevanja organizacij. Zato v premislek in povabilo vsem dosedanjim prijaviteljem in upravičencem, da ob bok aktiv-

**NE ZAČENJAMO OD ZAČETKA
- IMAMO 25 LET IZKUŠENJ,
ZNANJE IN PREDVSEM
OGROMNO MOTIVACIJE, DA
GREMO ODLOČNO NAPREJ.**

nostim pod taktirko mladinskih delavcev okrepite predvsem aktivnosti pod taktirko mladih.

Movit se na to intenzivno pripravlja, da bo lahko v največji možni meri nadaljeval z učinkovitimi podpornimi aktivnostmi prijaviteljem in upravičencem programov ter okrepil (v kolikor bo potrebno tudi sam) možnosti in priložnosti neposredno za mlade. Tako zaključujemo spremembe v naši organizaciji dela, krepimo ekipo z novimi močmi in predvsem že začnemo z izvajanjem aktivnosti 7-letnih strategij na opredeljenih prednostnih področjih, kar vam podrobneje predstavljamo v tem Mladju.

Prepričan sem, da nas čaka izredno zanimivo obdobje, obdobje številnih novih priložnosti. Izkoristimo jih!

Srečno, Erasmus+: Mladina in Evropska solidarnostna enota 2021–2027!

PREGLED DOSEŽKOV PROGRAMA ERASMUS+: MLADI V AKCIJI V OBDOBJU 2014-2020

Za nami je sedemletno obdobje izvajanja programa Erasmus+: Mladi v akciji, ki je s seboj prineslo kar nekaj novosti ter se izkazalo kot precej razburkano programsko obdobje, polno pozitivnih in tudi nekaj manj pozitivnih presenečenj.

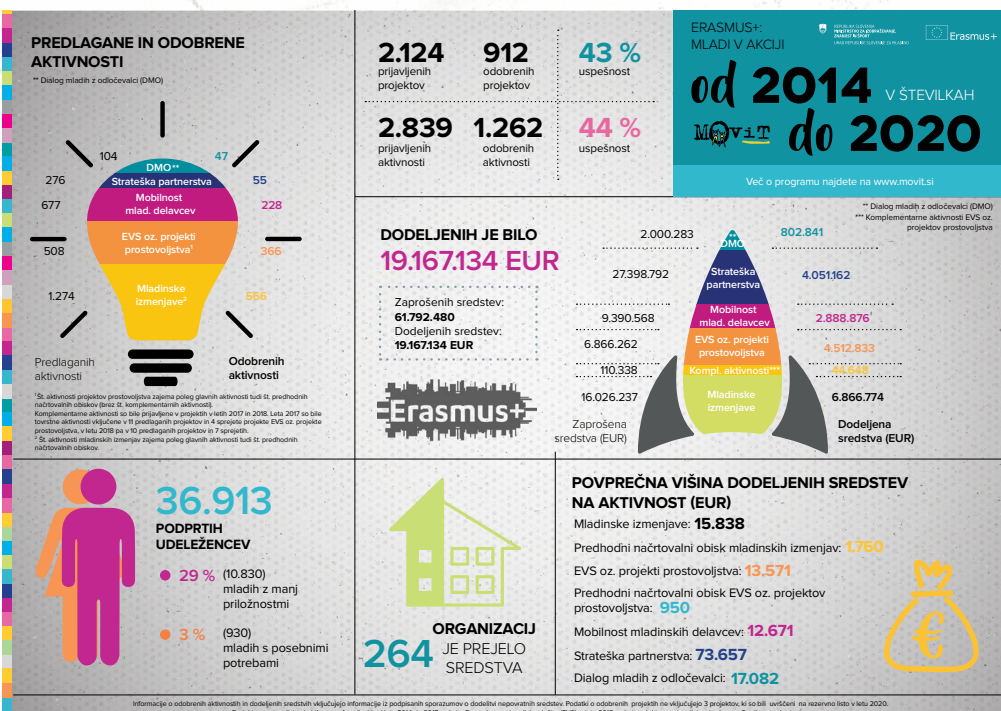
Novosti so se pojavile že v prvih letih, ko je prišlo tudi do znatnega povišanja nepovratnih sredstev, do glavne spremembe pa je prišlo v letu 2018, ko je bilo prostovoljstvo izločeno iz programa in je začelo novo poglavje pisati v okviru novonastalega programa Evropska solidarnostna enota. V zadnjem letu so program presenetili predvsem zunanji dejavniki s pojavom epidemije covid-19, kar je v veliki meri vplivalo na izvedbo predvidenih aktivnosti, a se je kljub temu program uspešno spopadel z nepričakovanimi izzivi in se še danes z njimi uspešno sooča v okviru novega programskega obdobja.

Sicer celotnega dogajanja z vsemi uspehi, presenečenji in izzivi ni mogoče zaobjeti le s številkami, nam pa lahko infografika, na kateri si lahko ogledate predstavitev kazalnikov, ki pričajo o dosežkih programa v obdobju 2014–2020, služi kot zelo dober dokaz uspešnosti izvajanja programa v preteklih sedmih letih.

V primerjavi s preteklimi programi Erasmus+ je tako program v obdobju 2014–2020 naredil velik korak predvsem z vidika obsegov. Kot lahko vidite, je povpraševanje po nepovratnih sredstvih kar trikrat preseгло količino razpoložljivih sredstev, ki je znašala 19 milijonov evrov in je bila tudi v celoti dodeljena izbranim projektom. Število se seveda navezuje le na sredstva, ki so v okviru programa na voljo v Sloveniji, ob tem pa lahko dodamo, da je bila končna uspešnost porabe nepovratnih sredstev nad 90 %.

V tem obdobju je v Sloveniji vsaj enkrat prijavilo projekt in prejelo nepovratna sredstva 264 organizacij, skupaj pa je bilo v program vključenih 4445 organizacij prijaviteljic in partneric. Od 2124 prijavljenih projektov je bilo odobrenih 912, v okviru katerih je bilo odobrenih 1262 aktivnosti. Skupno je bilo v te projekte vključenih kar 37.000 domačih in tujih udeležencev.

V luči prednostnih usmeritev novega programskega obdobja 2021–2027 je še posebej relevanten podatek, da so tretjino udeležencev predstavljali mladi z manj priložnostmi, torej mladi, ki imajo zaradi različnih osebnih, geografskih, ekonomskih in drugih okoliščin manj možnosti za odhod v tujino in udeležbo v aktivnostih, namenjenih mladim. Tem je program omogočil doživetja na mednarodni ravni, kar se sklada z njegovim namenom ustvarjanja družbe, v kateri se bo vsak počutil sprejetega in vključenega ter bodo imeli vsi v isti meri možnost razvoja in uresničevanja lastnih potencialov.

Splošno zadovoljstvo vseh udeležencev aktivnosti je bilo prepoznano predvsem z vidika učnega jezika, participacije in večje zaposljivosti. Ob tem je s svojo ključno vlogo pri opolnomočenju mladih in z nudenjem sredstev za izvajanje aktivnosti na področju dela z mladimi program Erasmus+: Mladi v akciji bistveno prispeval k razvoju mladinskega sektorja in mladinskega dela v Sloveniji kot tudi na mednarodni ravni in ravni EU.

Informacije o odobrenih aktivnostih in dodeljenih sredstvih vključujejo informacije iz pridobitnih opazovanj o dodatnih nepovratnih sredstvih. Podatki o odobrenih projektih ne vključujejo 3 projektov, ki so bili uveljavljeni na rezervno listo v letu 2020. Projekti prostovoljstva je bilo mogoče prijaviti od leta 2014 do 2020 v okviru Evropskega prostovoljskega službe (EVS), v letu 2018 pa tudi projekti prostovoljstva, in sicer na 2 prijavitelje.

BELEŽIMO UČINKE! UČINKI PROGRAMA ERASMUS+: MLADI V AKCIJI

V preteklih mesecih smo že počeno zakorakali v nov program Erasmus+: Mladina, ob čemer nas na prejšnji program Erasmus+: Mladi v akciji vežejo številni lepi spomini. Z njim ste naši upravičenci, organizacije in njihovi mladi ustvarili nešteta doživetja, zgodbe, predvsem pa učinke. Slednje smo že v prejšnjem programskem obdobju sistematično spremljali; rezultati spremljanja nam omogočajo lepe spomine podpreti tudi z dokazi.

Spremljanje učinkov smo v prejšnjem programskem obdobju večinoma izvajali v okviru **vseevropske raziskovalne mreže RAY** (angl. **Research-based Analysis and Monitoring of European Youth Programmes**), ki se ukvarja z **raziskovanjem učinkov aktivnosti evropskih programov na področju mladine na mlade, mladinske delavce, organizacije in družbo na splošno**. V letih 2015–2019 smo z raziskovalnim partnerstvom s Fakulteto za družbene vede Univerze v Ljubljani (vodilni raziskovalec prof. dr. Tomaž Deželan)

sodelovali pri **treh analizah programa Erasmus+: Mladi v akciji**, ki so se izvajale na nadnacionalni in na nacionalni ravni raziskav.

S smiselnim združevanjem in interpretacijami analiz na nacionalni ravni smo pridobili boljši uvid v učinke izvajanja programa Erasmus+: Mladi v akciji pri nas na:

- udeležence in lokalna okolja,
- socialno vključevanje,
- mladinski sektor.

METODOLOGIJA RAZISKAV

Splošna analiza in spremljanje učinkov izvajanja programa E+: MVA (RAY MON)	Analiza razvoja kompetenc in izgradnje zmogljivosti v programu E+: MVA (RAY CAP)	Analiza dolgoročnih učinkov programa E+: MVA na participacijo in državljanstvo (RAY LTE CIT)
<p>Zakaj? Razumeti učinke, dostopnost, profile akterjev, upravljanje projektov in izvajanje programa s ciljem razvoja prakse, izboljšanja izvajanja programa in razvoja naslednje generacije programa.</p> <p>Kako? Analiza večjezičnih anketnih vprašalnikov 2223 udeležencev in 494 vodij*projektov, sprejetih in zaključenih pri slovenski nacionalni agenciji v letih 2015–2018.</p>	<p>Zakaj? Razumeti vpliv mednarodnih usposabljanj na razvoj veščin mladinskih delavcev in strokovnjakov ter na razvoj zmogljivosti organizacij v slovenskem okolju.</p> <p>Kako? Analiza 102 intervjujev v treh krogih s 33 udeleženci mednarodnih podpornih aktivnosti TCA in mobilnosti mladinskih delavcev ter 10 intervjujev z vodstvenim osebjem in predstavniki izbranih organizacij.</p>	<p>Zakaj? Preučiti kratkoročne in dolgoročne učinke sodelovanja v programu s poudarkom na aktivnem/demokratskem državljanstvu in participaciji v družbi.</p> <p>Kako? Analiza panelnih anketnih vprašalnikov 223 udeležencev in vodij pri nas sprejetih projektov o participaciji in aktivnem državljanstvu ter 55 polstrukturiranih intervjujev v treh krogih z izbranimi slovenskimi udeleženci projektov.</p>

* Vodje projektov so člani organizacijsko-izvedbenih ekip (koordinatorji, trenerji, moderatorji) in mladinski voditelji.

UČINKI NA UDELEŽENCE IN LOKALNA OKOLJA

Udeležba v projektih je pri udeležencih pomagala izboljšati sposobnosti učenja in zabavanja pri učenju ter tudi sposobnosti logičnega razmišljanja in sklepanja o zaključkih in/ali samostojnega načrtovanja in izvajanja lastnega učenja.

UČENJE UČENJA

Projekti so imeli močne učinke na mednarodno mreženje. Večina v raziskavo vključenih udeležencev je s projekti spoznala ljudi iz drugih držav, s katerimi so ohranjali stik. Štiri petine udeležencev se je zaradi projekta lažje gibalo v tujih državah, tri četrtine pa jih je kovalo načrte za študij, delo ali življenje v tujini.

MEDNARODNO MREŽENJE

Program je pomagal razvijati osebnostne lastnosti posameznikov. Največ udeležencev je prepoznalo, da se zaradi projektov bolje soočajo z novimi situacijami, lažje povezujejo z drugačnimi od sebe, lažje izražajo misli in občutja, imajo višjo samozavest in/ali bolje poznajo svoje močne in šibke točke.

OSEBNOSTNE LASTNOSTI

UČINKI NA UDELEŽENCE

Kljub kratkotrajnosti so projekti krepili vrednote. Več kot polovica v raziskavo vključenih udeležencev je začela kot pomembnejše obravnavati vrednote strpnosti, samozpolnitve, solidarnosti z ljudmi, ki se srečujejo s težavami, osebne svobode in/ali enakosti.

VREDNOTE

PARTICIPACIJA IN DRŽAVLJANSTVO

Udeleženci projektov na temo participacije in državljanstva so dolgoročno krepili zaupanje v ljudi okoli sebe in kompetence za participacijo v družbenem in političnem življenju. Izkušnja mednarodne mobilnosti je prispevala k nadaljnjemu udejstvovanju v tovrstnih projektih.

Z udeležbo v projektih so udeleženci najbolj krepili osebnostno, družbeno in učno kompetenco in/ali večjezičnost. Velik delež udeležencev je izboljšal tudi podjetnostno kompetenco ter kulturno zavest in izražanje, v manjši meri pa tudi matematično, naravoslovno, tehnično in inženirsko kompetenco.

KLJUČNE KOMPETENCE

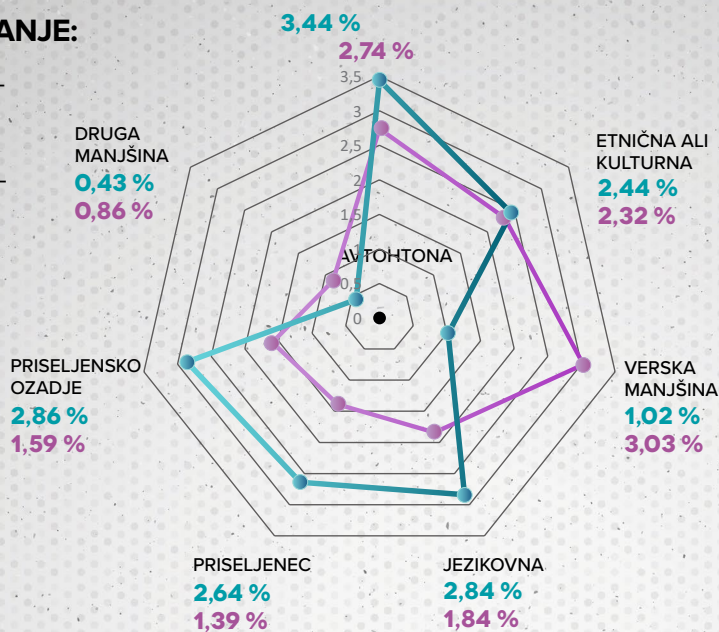
Izvajanje projektov v lokalnih okoljih je imelo pozitivne učinke. Vodje projektov so prepoznale dobro sprejemanje projektov in njihove mednarodne dimenzije, pa tudi vključevanje lokalnega okolja v projekte. S tem se je širil interes za razvoj podobnih aktivnosti v prihodnje in ustvarjale koristne sinergije.

UČINKI NA LOKALNA OKOLJA:

UČINKI NA SOCIALNO VKLJUČEVANJE

PROGRAM E+: MVA IN VKLJUČEVANJE:

- 29,2 % udeležencev v raziskavo vključenih projektov je bilo udeležencev z manj priložnostmi in 1,04 % (odstotka se prekrivata) udeležencev s posebnimi potrebami.
- Vsak deseti udeleženec in vodja v raziskavo vključenih projektov se je identificiral z družbeno manjšino.

PRIPADNOST MANJŠINI

SPODBUJANJE RAZNOLIKOSTI IN SOLIDARNOSTI

Več kot devet od desetih (9/10) v raziskavo vključenih udeležencev pri nas sprejetih projektov se je zaradi sodelovanja v projektu bolje ujelo z ljudmi z drugačnim kulturnim ozadjem. Številni projekti obravnavajo teme socialnega vključevanja, vendar se učenje v projektih zgodi tudi neodvisno od tega, kar je razvidno iz večjega deleža udeležencev, ki so se o teh temah nekaj naučili, v spodnjem prikazu.

OBRAVNAVANJE SOCIALNEGA VKLJUČEVANJA IN SOLIDARNOSTI V PROJEKTIH

VODJE

PROJEKT JE TEMATSKO NASLAVLJAL VKLJUČEVANJE PRIKRAJŠANIH ALI MARGINALIZIRANIH LJUDI V DRUŽBO.

PROJEKT JE TEMATSKO NASLAVLJAL DISKRIMINACIJO IN NEDISKRIMINACIJO NA PODLAGI SPOLA, SPOLNE USMERJENOSTI, ETNIČNE PRIPADNOSTI, KULTURNEGA OZADJA, VERE, INVALIDNOSTI, NACIONALNOSTI IPD.

PROJEKT JE TEMATSKO NASLAVLJAL SOLIDARNOST Z LJUDMI V TEŽAVAH.

UDELEŽENCI

V PROJEKTU SEM SE NAUČIL/-A NEKAJ NOVEGA O VKLJUČEVANJU MARGINALIZIRANIH SKUPIN V DRUŽBO.

V PROJEKTU SEM SE NAUČIL/-A NEKAJ NOVEGA O DISKRIMINACIJI IN NEDISKRIMINACIJI NA PODLAGI SPOLA, SPOLNE USMERJENOSTI, ETNIČNE PRIPADNOSTI, KULTURNEGA OZADJA, VERE, INVALIDNOSTI, NACIONALNOSTI IPD.

V PROJEKTU SEM SE NAUČIL/-A NEKAJ NOVEGA O SOLIDARNOSTI Z LJUDMI V TEŽAVAH.

UČINKI PROGRAMA NA PREMAGOVANJE OVIR

Ovire pri delu in zaposlitvi so pestile vsakega tretjega, pomanjkanje denarja pa vsakega četrtega v raziskavo vključenega udeleženca projekta.

Po končanem projektu je kar 69,43 % udeležencev občutilo povečanje zaposlitvenih zmožnosti. 70,01 % jih je po projektu imelo bolj jasno predstavo glede poklicnih želja in ciljev, skoraj toliko (69,47 %) pa jih je bolje razumelo svoje karijerne perspektive.

Vsak peti v raziskavo vključeni udeleženec je občutil ovire pri aktivni udeležbi v družbi in politiki.

Udeležba v projektu je pri 19,24 % udeležencev povečala sodelovanje v demokratičnem/političnem življenju ter pri kar 75,49 % omogočila vzpostavitev stikov z ljudmi iz tujine, ki so jih razumeli kot koristne za svojo dejavnost v družbenem in političnem življenju.

Skoraj vsak šesti v raziskavo vključeni udeleženec je občutil ovire pri dostopu do mobilnosti.

46,71 % udeležencev je bilo v tujini že pred projektom zaradi udeležbe na mladinski izmenjavi. Mladinska izmenjava je pomembna vstopna točka za mlade v program in uspešno rešuje ovire pri mobilnosti mladih.

Skoraj vsak šesti v raziskavo vključeni udeleženec je občutil ovire pri izobraževanju.

Kar 90,24 % udeležencev je po projektu nameravalo bolj izkoristiti neformalno izobraževanje in učne priložnosti, 63,66 % udeležencev si je bolj jasno predstavljalo svojo nadaljnjo izobraževalno pot, 85,34 % pa jih je gradilo načrte za nadaljnje izobraževanje ali usposabljanje.

UČINKI NA MLADINSKI SEKTOR

UČINKI PODPORNIH AKTIVNOSTI (MEDNARODNA USPOSABLJANJA V PROGRAMU)

Razvoj kompetenc mladinskih delavcev

Razlogi za udeležbo

Pridobivanje novega znanja in izkušenj; pridobivanje organizacijskih kompetenc; tematska relevantnost; mednarodno sodelovanje; širjenje obstoječega znanja o posamezni tematiki; učenje pisanja projektov; predstavitev svojega dela oz. organizacije; študijska narava

Pričakovanja glede udeležbe

Mladinski delavci in drugi udeleženci so želeli pridobiti **nova znanja in izkušnje** (metodologija, praktična znanja) ter **razširiti obzorja** (novi partnerji, dobre prakse, navdih ipd.). V veliki meri so se jim pričakovanja uresničila.

Včasih so imela usposabljanja **nepričakovane učinke**.

Učinki na udeležence

Strokovno znanje (učni in praktični primeri, nove oblike dela, metode, pristopi, vsebinsko področno znanje); medkulturne in jezikovne kompetence; spremembe pri delu na področju mladine; večja angažiranost in odgovornost v organizaciji; večja samozavest za mednarodno mladinsko delo, mreženje, ...

Razvoj zmogljivosti organizacij

Analiza potreb v organizacijah

Organizacije so analizo potreb za sodelovanje na podpornih aktivnostih izvajale **sistematično** (redno, vezano na evalvacijo dela), **občasno** (na podlagi pobude ali preteklih analiz) oziroma **je niso izvajale** (včasih jo je nadomestila razprava ali ugotavljanje potreb iz prakse).

Kriterij izbora udeležencev

Pričakovanja organizacij so se ločevala glede na izbor aktivnosti za razvoj posameznika ali za novo znanje za razvoj organizacije.

Prenos rezultatov v prakso

Večina organizacij je izvedla neko obliko prenosa rezultatov z udeleženca na okolje, ki pa je bil različno strukturiran in odvisen od vstopnih pričakovanj organizacije glede udeležbe in uporabnosti rezultatov.

UČINKI SODELOVANJA V PROGRAMU NA ORGANIZACIJE

Sodelovanje v programu Erasmus+: Mladi v akciji vpliva na povečan obseg dela, lažje motiviranje ciljnih skupin, racionalizacijo (mednarodnih) partnerstev, večjo prepoznavnost v lokalnem in mednarodnem okolju ter dolgoročno krepi profesionalizacijo organizacij.

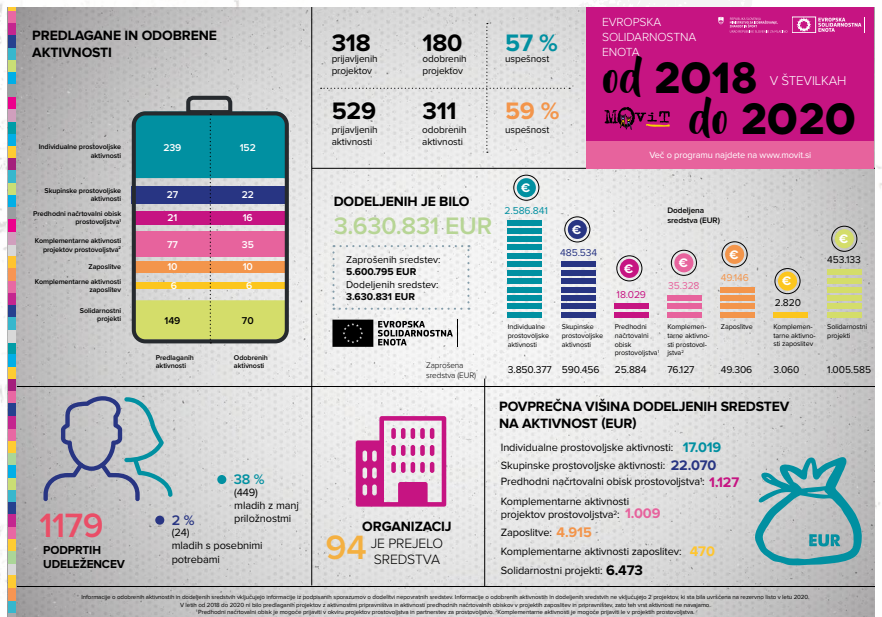
PREGLED DOSEŽKOV PROGRAMA EVROPSKA SOLIDARNOSTNA ENOTA V OBDOBJU 2018–2020

Prostovoljstvo se je od programa Erasmus+ osamosvojilo leta 2018 in zaživelo v obliki programa Evropska solidarnostna enota, ki je kljub krajšemu obdobju svojega obstoja že prinesel številne dosežke. Učinki programa so vidni na infografiki, ki prikazuje njegov vpliv na udeležence, ciljne skupine ter lokalna in regionalna okolja, kar predstavlja spodbudne podatke za nadaljnji razvoj in izvajanje programa.

V okviru ukrepov, predvidenih v programu v tem obdobju, smo podprli 94 organizacij in dodelili 3.630.831 evrov sredstev, namenjenih izvedbi 180 projektov, v katerih je sodelovalo 1179 udeležencev. Glede na to, da je bil v letu 2018 izveden le en razpisni rok, lahko med seboj primerjamo leti 2019 in 2020, pri čemer sta opazna naraščajoče zanimanje za program ter manjše povečanje sredstev in raznolikosti organizacij, vključenih v program.

Ob predstavljenih številkah je vredno izpostaviti, da smo v Sloveniji v dveh letih poskrbeli za uspešno implementacijo glavnih ciljev programa, dosegli prednostne ciljne skupine, poskrbeli za dobro prepoznavnost programa in vključili številne nove organizacije.

V povezavi z implementacijo programa smo najbolj ponosni na visok odstotek vključenih mladih z manj priložnostmi, ki jih je bilo 38 %. Odstotek je splošen za vse ukrepe, ob čemer velja poudariti, da tega podatka na ravni sprejema v ukrepu solidarnostni projekti statistika ne beleži, temveč ga beleži le na ravni končnega poročila. V kolikor bi ga beležila, bi bil delež še višji. Največ mladih z manj priložnostmi je bilo vključenih v projekte prostovoljstva, v okviru katerih iz ranljivih skupin z različnimi ozadji prihaja že 60 % vseh mladih, ki sodelujejo v projektih. Projekti prostovoljstva, ki predstavljajo tri četrtine sredstev, predvidenih v okviru programa, ohranjajo konkurenčnost in četudi v preteklosti povpraševanje ni presegalo ponudbe, se je danes situacija spremenila. Z vsakim

novim prijavnim rokom je namreč število prijavljenih projektov večje, isto pa velja za število sprejetih prostovoljcev.

Vedno bolj postajajo prepoznavni tudi solidarnostni projekti, ki so prav tako doživeli naraščanje števila prijavi. Eden izmed naših glavnih ciljev v povezavi s tem ukrepom je decentralizacija njegovega izvajanja, kar nam je uspelo tudi uresničiti pri zadnjem in predzadnjem roku leta 2020, ko smo prejeli projektne vloge iz celotne Slovenije in ne le iz osrednjeslovenske regije.

Kot zelo uspešen se je izkazal tudi ukrep pripravnih in zaposlitev, ki ga novo programsko obdobje 2021–2027 ne predvideva več, je pa predvsem v letu 2019 pri nas dosegel visok odstotek prijavljenih in sprejetih projektov v primerjavi z ostalimi evropskimi državami. Z izvedbo projektov v okviru tega ukrepa so organizacije pokazale, da znajo vzpostaviti vključujoča delovna mesta, skladna s cilji programa Evropska solidarnostna enota, kar dokazuje, da imajo potencial tudi v drugih oblikah dela in ne le na področju prostovoljstva.

Vsi navedeni podatki kažejo na nezanemarljive dosežke programa Evropska solidarnostna enota, ki se kljub svoji rosnosti uspešno postavlja ob bok programu Erasmus+ ter prispeva h gradnji bolj solidarne, vključujoče in strpne družbe.

jen dostop do trga dela. Raziskava je zajemala projekte prostovoljstva pod okriljem programa E+, a te iste ugotovitve lahko najdemo tudi v projektih prostovoljstva in zaposlitvah v programu ESE. Glavna razlika je, da so učinki v programu Evropske solidarnostne enote še toliko bolj usmerjeni na družbo, na lokalno skupnost. Močan pečat prostovoljci puščajo na lokalnih okoljih, kjer izvajajo solidarnostne aktivnosti, prav tako pa njihovo udejstvovanje pušča močne učinke na njihova življenja.

Program je tako vrnil prostovoljstvo v njegovo prvinsko vlogo. To pomeni predvsem biti tukaj za sočloveka, naravo, skupnost, družbo. Skozi leta se je, predvsem zaradi gospodarske krize v EU in problema brezposelnosti med mladimi, prostovoljstvo, kot smo ga poznali v okviru programa E+ in predhodnikov programa, vse bolj obračalo v prostovoljca, v osvajanje ključnih kompetenc posameznika. Ob

tem pa se je nekoliko pozabljalo na gradnjo skupnosti. Eno brez drugega seveda ne gre in nedvomno je, da s tem, ko daš, tudi dobiš, zato niti ni potrebe po tako močnem poudarjanju pridobitev za posameznika in individualne ravni, ker se prav zaradi tega potem izgublja pomen kolektivnega, pomen prispevka posameznika k družbi. Bistvo je, da obstaja ravnotežje med prispevanjem in učenjem. Če mlada oseba pride nekam v tujino, v neko nevladno organizacijo samo z namenom, da bo nekaj dobila, potem to ni tisto pravo prostovoljstvo, ampak bolj delovna praksa oz. pripravništvo. In pogosto se je že izkazalo, da so bili projekti, kjer je prostovoljec sebe postavil v osrčje projekta, slabši in izvedeni z drugimi nameni kot tisti, kjer je prostovoljec s srcem opravil svoje delo, kjer ga je videl kot svoje trenutno poslanstvo, hkrati pa pridobival, se učil in imel fokus tudi na sebi. In tukaj so se oz. se gradijo največji učinki, najmočnejše zgodbe.

Še večji pa so učinki na **mlade z manj priložnosti**, ki kot glavna ciljna skupina ostajajo v središču programa ESE. Če poiščemo vzporednico z učinki na prostovoljce EVS, kjer vse raziskave kažejo, da je imel program večji učinek na mlade z manj priložnostmi, lahko enako potrdimo v programu Evropska solidarnostna enota. Vključevanje, ki smo ga postavili na nacionalni agenciji kot prednostno horizontalno tematico, je v par letih doseglo velik razmah. V projektih prostovoljstva je kar okoli 60 % vseh udeležencev projektov prostovoljstva mladih z manj priložnosti. Tudi sam program je s finančnega vidika podprl vključevanje, kar je organizacijam dalo še dodaten zagon in potrditev, da je to prednostna skupina mladih, da je njihov vloženi trud pri delu z njimi tudi poplačan. Mladi v poročilih ob zaključku projekta poročajo, da jim je aktivnost spremenila življenje, da so dobili nova znanja, izkušnje, prijateljstva, da si želijo nazaj v šolo, dokončati študij, zamenjati študij, da so spoznali, kaj jih resnično veseli v življenju, nekateri predelajo kake travme, spremenijo katerega

GLAS MLADIH

Super je občutek, ko veš, da narediš nekaj dobrega za okolje, v katerem živiš, in s tem ozaveš tudi druge mlade o premišljenem ravnanju z odpadki. Zelo se mi zdi pomembno, da skozi obliko druženja krepimo solidarnost – tudi do okolja. Z ogledom predelovalnice odpadkov sem si razširila svoja obzorja znanja o tem, kakšna je sploh pot odpadka po tem, ko ga zavržeš.

gramu je tako oseba, ki še ni bila na trgu dela, dobila svojo prvo zaposlitev, prostovoljec iz zelo ranljivega socialno ogroženega okolja pa ni rabil zapustiti svoje države, ker bi bil to zanj morda pretežak podvig in prevelik izziv. Nacionalno prostovoljstvo z vidika mobilnostih projektov je bilo in tudi v prihodnje ostaja rezervirano za ranljive skupine in bo dalo določene učinke, ki jih sicer ne bi bilo. In s tem so nekateri mladi stopili v program. V naslednjem projektu pa se morebiti podajo v tujino na dolgoročno čezmejno mobilnost. Še dlje iz svojega referenčnega okvirja.

Učinki so vidni tako na mikro ravni, v zgodbah prostovoljcev, zaposlenih in tudi mladih pobudnikov v solidarnostnih projektih, kakor tudi na makro ravni. Torej učinki na organizacije, lokalno okolje in tudi širši sistemski učinki, ki jih je program vendarle prinesel. Učinki, ki jih vidijo organizacije, so predvsem: mreženje v lokalnem okolju, doprinos mednarodnega udeleženca, svež veter, nove ideje, večja kompatibilnost znotraj organizacije, mednarodna partnerstva, prepoznavnost organizacij v lokalnem okolju, še posebej pri šolah, zavodih itd., večja obiskanost dogodkov, večje zanimanje s strani uporabnikov, še posebej če je prostovoljec iz druge države in prinese novo kulturo v lokalno okolje, potrditev s strani občin,

saj mladi pokažejo, da so dobili sredstva iz evropskega programa, itd. Upam si trditi, da je tudi v kontekstu političnega prostora solidarnost dobila več pozornosti, odkar obstaja program. Je pa to tek na dolge proge kakor tudi vsaka stvar, ki jo želiš približati političnemu in širšemu prostoru, zato bo več pokazala

prihodnost. Ob izbruhu epidemije covid-19 je program Evropska solidarnostna enota pokazal svojo pravo moč. In v času, ko je veliko drugih projektov obstalo, so se organizacije, ki sodelujejo v projektih ESE, odzvale klicu na pomoč in podprle skupnosti ter odgovarjale na novonastale potrebe. Projekti so skupnosti podpirali tako, da so v njih šivali maske za someščane, sovaščane, pomagali otrokom pri izživih šolanja na daljavo, podpirali družine z otroki s posebnimi potrebami, pomagali starejši populaciji pri vsakdanjih opravilih in še bi lahko naštevali. Organizacije so se zelo dobro odzvale in pokazale, da sta pripravljenost na pomoč in prilagodljivost tisti, ki jih odlikujeta, njihovo delovanje pa upravičuje, da so del solidarnostnega evropskega programa. Učinki so bili tako močni, da Evropska komisija tudi v novem programu računa na sodelovanje, ko bo potrebno okrevanje skupnosti po končani epidemiji. Pomen solidarnosti na nacionalni agenciji osmišljamo tako, da predstavljamo učinke, dobre prakse, ki jih je resnično nešteto. Z zgodbami, ki so polne čustev, kjer se solidarnost udejanja. Na tak način komuniciramo učinke, ki so potem tudi bolj prepoznani. Program povečini povsod pozdravljajo, še zlasti relevantne institucije, ki se bolj ukvarjajo s socialno problematiko. Pripravljeni so tudi na razna sodelovanja in pomoč

GLAS MLADIH

Zelo pomembno je spoznanje o pomembnosti prevzemanja odgovornosti. Pridobili smo koordinacijske in organizacijske veščine, samozavest v izražanju in delovanju ter uspešno reševali konflikte in izzive. Naučili smo se pomembnosti tega, da sodelujemo in smo aktivni v lokalnem okolju, ker vsak glas šteje in je pomembno, da tudi mladi zavzamemo svoje stališče. Pridobili smo številna nova prijateljstva, občutek povezanosti med nami, pripadnost skupini, svojemu kraju in tudi okolju, v katerem živimo in za katerega smo tudi odgovorni. Naučili smo se ogromno o varovanju okolja in kako lahko sami prispevamo k boljšemu svetu z majhnimi spremembami. Ker smo imeli izkušnje tudi z mentorstvom našim vrstnikom oziroma mlajšim, smo se naučili vzpostaviti stik, poslušati drug drugega in pomagati, če je potrebno.

pri približevanju programa različnim institucijam, podjetjem in drugim, ki bi lahko prijavljali projekte v program in tako še bolj delovali na svojih področjih. Velikokrat številkam in zgovorni statistiki dodamo še zgodbe in tako pokažemo močne učinke, ki jih ima program na posameznike in skupnosti, kjer se projekti odvijajo. Širok nabor pravnih subjektov, ki postajajo prijavitelji in upravičenci v programu (šole, varstveno delovni centri, vrtci, nevladne organizacije, humanitarne organizacije, kulturne ustanove, zdravstvene ustanove itd.), kaže, da je program prepoznan tudi na višjih ravneh in širše, izven mladinskega polja.

Čas bo pokazal, verjamem pa, da se je naredil premik. Izvajamo aktivnosti, kamor vabimo širšo strokovno javnost (od občin do relevantnih ministrstev, šol itd.). Veliko pogovorov smo imeli predvsem zaradi zakonodaje pripravništev v Sloveniji tudi z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Zavodom RS za zaposlovanje. Prepoznavati se je začelo program in njegovo dodano vrednost. Dosegli smo, da se mladim iz ranljivih skupin, ki odidejo v tujino na kratkoročno mobilnost, ne odvzame statusa in ostanejo prejemniki socialne pomoči ter da jih enote zavodov za zaposlovanje ne brišejo iz evidence aktivnih iskalcev zaposlitve. Kar nekaj premikov smo naredili v tej smeri, seveda pa nas novi izzivi še čakajo. Kot nacionalna agencija tudi izkoristimo vsako priložnost, da ljudem in institucijam približujemo pomen solidarnosti, kar dejansko počnejo tudi vsi projekti, ki se izvajajo, tako posredno kot tudi neposredno. Dejstvo je, da vsi ti programi EU za mlade pomenijo uresničevanje političnih ciljev oz. konkretno ciljev na področju mladine. Verjamem, da je program zastavljen tako, da je vdor solidarnosti v politični prostor na dolgi rok neizbežen in bodo s tem tudi učinki v prihodnosti še močnejši.

REFLEKSIJE UPRAVIČENCEV PROGRAMOV ERASMUS+: MLADI V AKCIJI IN EVROPSKA SOLIDARNOSTNA ENOTA

Projekti, zasnovani v programih Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota, prinašajo veter svežine v mesta, v katerih se »nič ne dogaja«. Sliši se kot reklama, ki jo radi preskočimo, ki je nočemo slišati, a ni tako. Takšne učinke, v dejanjih komentarje, prinese financiranje majhnih lokalnih idej, ki prinesejo velike učinke in močan odmev v življenju sodelujočih in lokalne skupnosti.

Organizacije, ki sodelujejo v programih, rastejo na vseh področjih svojega delovanja, dobrobiti tega pa so deležni vsi – mladi in širša lokalna skupnost.

Tomaž Šiftar, društvo Connect, so.p.

DRUŠTVO CONNECT

V

društvo Connect, so.p. smo si skozi sodelovanje v programu Erasmus+ v obdobju 2014–2020 ustvarili mednarodno mrežo kvalitetnih in strokovnih projektnih partnerjev, s katerimi smo v tem času zgradili močna partnerstva, ki temeljijo na skupnih ciljih, zaupanju ter vzajemnem deljenju znanja in izkušenj.

V našem društvu smo si skozi vsa ta leta pridobili različne veščine in nova znanja, kar nam omogoča še bolj kakovostno izvajanje naših lokalnih in mednarodnih aktivnosti. Prek sodelovanja s tujimi partnerji smo spoznali različne pristope, s katerimi mladim omogočimo pridobitev novih znanj in kompetenc na zabaven in sproščen način. Sodelovanje s partnerji iz različnih držav EU nam je pomagalo tudi k boljšemu razumevanju kulturne raznolikosti, kar je posledično pripomoglo k temu, da sedaj še bolje in lažje sodelujemo s tujimi partnerji iz različnih evropskih držav. Vse to je prispevalo k temu, da smo postali bolj usposobljeni za delo z mladimi in izboljšali kakovost naših mladinskih projektov.

Sodelovanje v naših projektih pa je prineslo tudi veliko pozitivnih učinkov za mlade udeležence. Postali so bolj spoštljivi in razumevajoči do socialnih in kulturnih raznolikosti med mladimi iz različnih evropskih držav. Mlade udeležence v vseh naših projektih spodbujamo, da postanejo aktivni državljani, pomagamo jim razviti podjetniško miselnost in jih spodbujamo k ustvarjalnemu razmišljanju o možnostih, kako lahko sami prispevajo k izboljšanju stanja v svojem okolju. S tem jih motiviramo, da razmišljajo o idejah za lokalne aktivnosti in projekte ter se aktivno vključujejo v svoje lokalno okolje. Zelo pomembno za mlade udeležence pa je tudi to, da so si s sodelovanjem v naših projektih razširili svojo družbeno mrežo prek novih prijateljev iz tujih držav in si s tem povečali možnosti za svoje bodoče mobilnosti v tujino.

Društvo Connect, so.p.

DRUŠTVO LOJTRA

V društvu Lojtra smo bili veseli vrnitve financiranja majhnih lokalnih idej, ki prihajajo s strani mladih. Priložnost smo izkoristili in mlade, ki so se udeležili različnih mednarodnih aktivnosti podprli pri oblikovanju in prijavi lastne ideje v program Evropska solidarnostna enota. Glavna ugotovitev je, kako je res pomembno povezovati različne učne izkušnje in projekte med seboj. V kolikor je skupina mladih vključena dalj časa, je verjetnost, da bo (p)ostala aktivna tudi po preteku projektov, večja. Sistematično izvajanje učnih izkušenj z mladimi in za mlade pa pomeni njihov kontinuiran razvoj in aktivnost v lokalni skupnosti. Izrednega pomena je, da imajo mladi sredstva, s katerimi lahko vplivajo na lastno lokalno realnost. To je še posebej pomembno pri zasebnih organizacijah za mlade, ki smo zelo omejene pri iskanju podobnih virov financiranja.

Če omenimo dva konkretna primera: Skupina mladih v starosti 13–14 let je v sklopu mladinske izmenjave v organizaciji našega društva obiskala Romunijo. Po prihodu domov smo z mentorji osnovali solidarnostni projekt, preko katerega smo se še naprej redno družili in sodelovali s prvo skupino mladih. Danes, tri leta po pričetku dela s skupino mladih, so ti aktivna dijaška sekcija v lokalnem študentskem klubu in redno načrtujejo projekte v svoji skupnosti.

Skupina mladih je v sklopu projekta Evropske solidarnostne enote, ki je naslavljal trajnostni razvoj v skupnosti, v povezavi s številnimi deležniki zasnovala idejo za projekt #LIST – litijski inkubator za skupnost in trajnost, ki ga je kasneje podprlo Ministrstvo za javno upravo. S tem je konzorcij pridobil sredstva za vzpostavitev skupnostnih prostorov in financiranje štirih zaposlitev.

Helena Ločniškar, MC Idrija
MLADINSKI CENTER IDRİJA

Mladinski center Idrija (MCI), ki spada med mlajše v Sloveniji, je s sodelovanjem v programu Erasmus+: Mladi v akciji začel leta 2015, dve leti po svoji ustanovitvi.

V program smo najprej vstopili v partnerstvu z drugimi, bolj izkušenimi organizacijami in se udeležili mladinske izmenjave v Berlinu. Iskreno nismo vedeli, kaj vse nas čaka, kaj lahko pričakujemo, nam bodo starši zaupali, kako naj načrtujemo pot, kje naj se pravzaprav vsega skupaj lotimo. Ampak včasih je tako še bolje. Po zaključku projekta nam je bila skupna misel, da moramo nekaj takega organizirati tudi v Idriji.

Kaj kmalu smo že izvedli prvo mladinsko izmenjavo in gostili prvo mednarodno prostovoljko. V Idrijo, majhno mesto, v katerem se po mnenju prebivalcev nič ne dogaja, je za devet mesecev prišla delat in živeti tuja prostovoljka. Njej jih je sledilo že deset. Kasneje smo te dejavnosti nadgradili z usposabljanjem za mladinske delavce in skupinskim prostovoljskim projektom Evropske solidarnostne enote Oživimo hišo, v sklopu katerega smo v tritedenskem obdobju pripravili razgibano dogajanje za udeležence in skupaj z njimi popestrili in polepšali stavbo, ki predstavlja središče mladih v Idriji. Aktivnosti, ki smo ju prav tako uresničili s podporo Movita, sta tudi solidarnostna projekta Mestno igrišče in Bajk park, ki sta pomembno pripomogla k uresničitvi pobud mladih, priložnosti za njihovo učenje in obenem oblikovanje akcij, ki dvigujejo kakovost bivanja v naših krajih. Vse omenjene aktivnosti, zlasti mladinske izmenjave v tujini in v Idriji ter solidarnostna projekta, omogočajo tudi priložnost za aktivacijo lokalnih mladih in so za mnoge vstopna točka za dolgoročnejše aktivno sodelovanje v MCI ali v družbi na splošno.

Lahko rečemo, da je MCI s programom Erasmus+: Mladi v akciji rasel na vseh področjih delovanja, z njim pa tudi pestrost ponudbe za mlade in skupnost v naših krajih.

PRIČEVANJA MLADIH UDELEŽENCEV PROGRAMOV ERASMUS+: MLADI V AKCIJI IN EVROPSKA SOLIDARNOSTNA ENOTA

Če slika pove več kot tisoč besed, pa nas lahko ena zgodba mladega udeleženca_ke programov Evropska solidarnostna enota in Erasmus+ navduši bolj kot tisoč slik.

Ne gre zgolj za to, kje so bili, koga so spoznali, kaj so počeli – gre za to, da so zbrali pogum, šli iz cone udobja v cono učenja, spoznali sebe, ljudi okrog sebe, druge kulture in kraje ter našli svoja krila. Kakšen je bil njihov svet v času prostovoljskih aktivnosti in med prepletom mladinskih izmenjav, preberite v spodnjih vrsticah, polnih navdiha.

Alenka Kastelic

MED FJORDI IN VULKANI – MOJA ISLANDSKA ZGODBA

Ž

e od srednje šole sem vedela, da bom nekoč prostovoljka v tujini in pomagala ljudem. Vse, kar sem rabila, je bil dober program. In ko sem prejela e-pošto Popotniškega združenja Slovenije za prostovoljstvo na Islandiji,

povezano s trajnostnim turizmom, sem preprosto vedela, da se moram prijavit.

Osem mesecev z začetkom v juliju 2020 sem preživela na evropskem severu in spoznavala Islandijo kot državo in Islandce kot ljudi. Spoznala sem njihove običaje, od katerih mi je bilo najbolj všeč njihovo praznovanje božiča, saj jih božični trolji (isl. yule lads) obiščejo kar dvanajstkrat. Kopala sem se v bazenih, na katere so preprosto nori, in pozimi v vetru lovila severni sij. Ja, tam sem se resnično naučila, kaj pomeni veter.

V teh mesecih mi je postalo bolj jasno, kaj si želim od življenja in kakšno službo in sodelavce moram imeti, da bom srečna odhajala na delo. Ugotovila sem, da mi nikakor ne odgovarja samo sedenje za računalnikom, ampak se morem gibati in se pogovarjati z ljudmi. V dveh hostlih, v katerih sem delala, sem iskala trajnostne rešitve za njihovo delovanje in postala pravi mojster za recikliranje. Že prej sem poznala trajnostni turizem, a sedaj sem videla, kaj to pomeni v praksi in kako ga približati tako zaposlenim kot tudi gostom hostla. Pomembno je, da so sporočila jasna, domiselna in hitro pritegnejo pozornost. Ker sem bila na prostovoljstvu v koronskih časih, sem se kar tako mimogrede naučila prilagajanja novim razmeram in iskanja novih rešitev za koronski trajnostni turizem.

Postala sem bolj samostojna in se naučila zaupati ljudem. In ravno ljudje so bili tisti, ki so naredili to izkušnjo nepozabno. Živela sem v majhni skupnosti, kjer je bil vsak dan v kuhinji kdo, s katerim sem imela pogovore o življenjskih modrostih. Moji sodelavci so bili krasni in z njimi sem se naučila pomena dobre komunikacije. S pomočjo t. i. eko dnevnika sem vsak dan napisala, kaj sem se naučila, še bolj pomembno pa je bilo, da sem lahko svoji šefici napisala, kaj me moti in kaj bi spremenila. Za konec mojega bivanja je islandsko nebo razsvetil še vulkan in tako sem svojo predzadnjo noč preživela med opazovanjem ognjenika in z obljubo, da se vrnem naslednji četrtek.

Blaž Strgaršek

MLADINSKE IZMENJAVE: MOJ IZZIV IN PRILožNOST

Sem radoveden, rad spoznavam nove ljudi in rad potujem, zato sem bil vesel priložnosti, da sem se v okviru Zavoda za mladino in šport Trbovlje (ZMŠT) lahko udeležil štirih mladinskih izmenjav.

Vse so potekale v angleškem jeziku. Moram priznati, da me je bilo na začetku kar malo strah, saj sem dvomil v svoje znanje iz srednje šole. A sprva okorno iskanje besed je kmalu postalo sproščen pogovor, kar je pregnalo zadrego in povečalo mojo željo po učenju jezika. Izkušnje, ki sem si jih na ta način pridobil, so mi zelo pomagale tudi na izpitu iz angleščine na Višji šoli za gostinstvo in turizem v Šentjurju pri Celju.

Na izmenjavi Play with me and learn from me v Grčiji smo udeleženci iz Grčije, Portugalske, Španije, Italije, Poljske in Slovenije junija 2019 v mestecu Nea Moudania spoznavali tradicionalne igre posameznih držav.

Na izmenjavi Leaving for a better life februarja 2016 smo z udeleženci iz Romunije, Slovenije, Italije in Portugalske na mejnem prehodu Dobova pripravljali ter čistili sotoře za imigrante. Priznam, da se me je njihova usoda do takrat le bežno dotaknila, a ko sem se od blizu seznanil z razmerami in stisko teh ljudi, sem bil pretresen.

Na izmenjavi Touch v Amarantu na Portugalskem leta 2016 smo se med drugim učili cirkuških trikov in jih predstavljali po različnih portugalskih mestih. Pri izmenjavi Language up! avgusta 2019 v ZMŠT pa sem sodeloval od začetka, ko smo z ekipo pisali program. Na izmenjavi smo sodelovali mladi iz Slovenije, Danske, Portugalske in Grčije. Vsak večer smo spoznavali kulturo držav in imeli degustacijo jedi. Naša glavna dejavnost pa je bila učenje jezikov. Na delavnicah smo spoznavali grščino, portugalsščino, danščino, arabščino in slovenščino ter se učili mednarodni znakovni jezik. To je potekalo tako, da smo se v različnih jezikih naučili predstaviti in povedati nekaj kratkih stavkov.

Mladinske izmenjave, ki sem se jih udeležil, mi bodo za vedno ostale v spominu kot dragocena življenjska izkušnja. Spoznal sem nove države, kraje, kulturo, navade in pridobil nova prijateljstva.

Erika Horvat

ŽIVLJENJSKA DOGODIVŠČINA NA OTOKU VEČNE POMLADI

Leta 2018 sem se podala novim dogodivščinam naproti, ko sem se odločila opravljati evropsko prostovoljsko službo v organizaciji Teatro Metaphora na Portugalskem otoku Madeira, kamor me je poslal Zavod za mladino in šport Trbovlje. Prvič v življenju sem se podala na pot, izven udobja domačega mehurčka, kar mi je povzročilo kar nekaj metuljčkov v trebuhu. Strah pred neznanim je bil izenačen z željo po izkustvu nove dežele in kulture. Lahko bi rekli, da sem brez rokavčkov skočila v globok del bazena, četudi nisem bila povsem prepričana ali znam plavati. V šestih mesecih življena na Madeiri sem našla svoja krila. Otresla sem se anksioznosti, pridobila sem na samozavesti in se naučila ogromno stvari od animacije otrok, prenosa znanja z ozaveščanjem, vodenja delavnic, ročnih del, ustvarjanja umetnosti in pomembnosti ekipnega dela.

Na svoji poti sem tudi spoznala, kako pomembno je mentorstvo, saj ti skozi celotni čas izvajanja prostovoljske službe pripada mentorska podpora. Moja mentorica Sara mi je predstavila otok z mnogimi dnevnimi izleti, pomagala mi je pri učenju portugalsčine, nudila mi je oporo, ko sem se počutila izgubljeno, osamljeno, kar se seveda tudi občasno zgodi, ko si tako daleč od doma in vsega, kar ti je domače. Pomagala mi je pri sledenju učnemu procesu z raznovrstnimi metodami samorefleksije in me spodbujala ter botrovala temu, da sem življenje zajela s polno žlico.

Po pravici vam povem, da si ne moram predstavljati, kakšna bi bila moja izkušnja brez mentorske podpore ali če bi pol toliko napredovala tako osebno kot na profesionalni ravni. Tako sem se ob vrnitvi v Slovenijo odločila, da tudi sama postanem mentorica mednarodnim prostovoljcem in jim nudim prav takšno podporo in pomoč, kot sem jo prejela sama.

Moje mentorstvo je napredovalo v mladinsko vodenje in se razvilo v poklic mladinske delavke, ki opravljam od leta 2019. Trenutno sem zaposlena kot strokovna mladinska sodelavka v Klubu litijskih in šmarskih študentov.

PRVIČ V ŽIVLJENJU SEM SE PODALA NA POT, IZVEN UDOBJA DOMAČEGA MEHURČKA, KAR MI JE POVZROČILO KAR NEKAJ METULJČKOV V TREBUHU.

Urban Mislej

MOJE LETO NA BALTIKU

Med septembrom 2019 in avgustom 2020 sem se odpravil na enoletno prostovoljstvo Evropske solidarnostne enote v estonski Tartu. Organizator projekta je bila organizacija Tartu Noorsootöö Keskus, ki je imela pod okriljem tri mladinske centre znotraj mesta Tartu. O prostovoljstvu ESE sem sanjaril že v srednji šoli, dotični projekt pa sem sprejel spontano in tik pred zdajci, saj sem ravno zaključeval z absolventom, enoletni projekt na Kitajskem mi je po spletu naključij padel v vodo, nisem pa bil še pripravljen začeti z magistrskim študijem. Na projekt sem se prijavil na pobudo dveh Slovencev, s katerima sem se spoznal na izmenjavi v Turčiji poleti 2019. Zaradi pozne prijave sem bil v dobrem tednu po prijavi že v Tartuju. Za Tartu sem se odločil, ker sem bil v mestu že prej na kratkem projektu in sem ga vzljudil, prav tako mi je bila tema pri srcu, delo z mladostniki in popoldanski delovni čas mi je pisan na kožo zaradi dolgoletnih izkušenj s skavtstvom. Prav tako sem si želel enkrat v življenju doživeti celoletni cikel vremena na severu Evrope. V mladinskem centru v centru Tartuja sem dobil vlogo pripravljavca raznih aktivnosti. Vsak torek sem pripravil mini kuharski tečaj za mlade, vsak

četrtek pa sem vodil aktivnosti za zdrav življenjski slog. Prav tako sem imel na voljo okvirno 100 evrov na mesec za organiziranje aktivnosti izven mladinskega centra. S tem denarjem sem organiziral raznorazne izlete, obiske muzejev in sob pobega, jahanje, plavanje, adrenalinski park, kino in podobno.

Glede življenja v Estoniji mi je v spominu najbolj ostala neverjetna povezanost z ostalimi prostovoljci po celotni državi, ki je ne doživiš na običajnem študijskem Erasmusu. Povezanost je ostala tudi skozi prve mesece zaprtij in še danes sem v stiku s nekaj ljudmi, ki so bili prostovoljci v Estoniji v tistem času. Po končanem prostovoljstvu sem nadaljeval z magistrskim študijem. Trenutno sem na programu Ceepus v Pardubicah na Češkem kot študent drugega letnika magistrskega študija. Na prostovoljstvo gledam kot na verjetno najboljše leto v mojem življenju, tudi zato ker sem se tam spoznal z mojim trenutnim dekletom iz Armenije, s katero sem delal skupaj v organizaciji in sedaj načrtujeva skupno življenje v prihodnosti. Za konec se lahko samo zahvalim Evropski uniji za to neverjetno priložnost, mladim pa polagam na srce, da zgrabijo to priložnost z obema rokama.

24

PODPORNE AKTIVNOSTI NACIONALNE AGENCIJE V OBDOBJU 2014–2020

Preteklo programsko obdobje ni bilo uspešno samo z vidika dosežkov programov Erasmus+: Mladi v akciji in Evropska solidarnostna enota, ampak tudi z vidika dodatne podpore, ki jo je nacionalna agencija v tem času nudila mladinskim delavcem in drugim deležnikom na področju mladinskega dela. Naj so se te podpirne aktivnosti navezovale na temo učinkov projektov, aktivnega državljanstva, socialnega vključevanja, kakovostne izvedbe mladinskih izmenjav, učenja, inovativnosti v mladinskem delu, sodelovanja med deležniki na občinski ravni ali vključevanja beguncev in migrantov, vse je združeval isti cilj – prispevati k razvoju in dvigu kakovosti mladinskega dela ter sooblikovati družbeni prostor, ki odraža in odgovarja na potrebe mladih. Spodnji prispevki nudijo vpogled v osrednje aktivnosti, v katere je bila naša podpora usmerjena v letih 2014–2020, v rubriki Prednostne teme pa se lahko nato z večino od teh aktivnosti ponovno srečate in preverite, čemu se in se bomo posvečali v novem programskem obdobju ter kateri so naši načrti v povezavi z nadaljnjim razvojem prednostnih usmeritev nacionalne agencije.

Meta Brečić-Ločičnik, Movit

PODPORNE AKTIVNOSTI NA PODROČJU UČINKOV

25

N

amen projektov v okviru programov Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota je, da dosegajo določene učinke na vključene udeležence, sodelujoče organizacije in druge organizacije na lokalni, regionalni, nacionalni in mednarodni ravni ter sisteme politik. Programa poleg doseganja učinkov spodbujata tudi njihovo razširjanje in razširjanje projektnih rezultatov. Širina učinkov in njihova trajnost je povezana z velikostjo projektov in vrsto aktivnosti, v projektih pa igra pomembno vlogo.

Na nacionalni agenciji smo v namen podpore prijaviteljem pri izboljšanju načrtovanja učinkov njihovih projektov oblikovali različne podpirne aktivnosti in gradiva. Na podlagi mednarodno izdelanega orodja Učinek+, razvitega v sodelovanju britanske nacionalne agencije Ecorys in slovenske nacionalne agencije programa Erasmus+ za področje izobraževanja CMEPIUS, smo izvedli prvo delavnico na temo načrtovanja učinkov na Dnevu Erasmus+: Mladi v akciji, nato pa obstoječe orodje Učinek+ prilagodili in nekoliko razširili ter za njegovo uporabo pripravili **priročnik Učinek+** in nove delavnice. Delavnice za slovenske prijavitelje smo izvajali pred prijavnimi roki, poleg tega pa smo v sodelovanju z britansko nacionalno agencijo Ecorys izvedli še dve mednarodni usposabljanji v živo in eno spletno mednarodno usposabljanje, eno spletno mednarodno usposabljanje pa smo izvedli brez mednarodnih partnerjev.

V letu 2021 je zaživel prvi spletni izobraževalni program, ki vas s pomočjo interaktivnih orodij popelje preko teorije in vaj do razumevanja pojma učinka in z njim povezanih pojmov na področju projektnega vodenja, hkrati pa vam lahko pomaga pri načrtovanju, doseganju in merjenju učinkov vaših projektov, ko boste to potrebovali. Na voljo je na **portalu HOP**.

SPLETNO USPOSABLJANJE UČINEK+

EVROPSKA
SOLIDARNOSTNA
ENOTA

Erasmus+

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZDRAVJE IN ŠPORT
URAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA MLADOST

NAČRTUJTE, SPREMLJAJTE IN MERITE UČINKE VAŠIH PROJEKTOV.

Meta Brečić-Ločičnik, Movit

PODPORNE AKTIVNOSTI NA PODROČJU UČENJA IN UPORABE YOUTHPASSA

Programa Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota spodbujata priložnosti za neformalno in priložnostno učenje, kot orodje za načrtovanje, spremljanje, vrednotenje, beleženje in priznavanje učnih dosežkov v procesu neformalnega učenja pa je upravičencem na voljo orodje Youthpass.

Na področju neformalnega učenja smo kot nacionalna agencija tekom programov podpirali prijavitelje in upravičence preko različnih aktivnosti in podpornih gradiv.

Za dodatna vprašanja in podporo pa je na nacionalni agenciji na voljo t. i. kontaktna oseba za Youthpass. Temo neformalnega učenja v mladinskem delu smo obširneje predstavili v prvi številki **revije Mladje** v preteklem programu leta 2014, tekom programa pa smo na temo učenja v projektih soorganizirali različne mednarodne aktivnosti. Med njimi je bilo usposabljanje **ABC of learning in EVS** in konferenca **Mind the gap!**, temi pa smo se posvetili tudi v mednarodnih usposabljanjih **Cherry on the cake** in **istoimenski publikaciji**. Poleg omenjenih aktivnosti smo podpirali udeležbo prijaviteljev tudi na več drugih mednarodnih usposabljanjih, ki so se dotikala teme učenja, učnega procesa in Youthpassa.

Youthpass

Na nacionalni ravni smo tekom programov izvajali raznolike delavnice za prijavitelje in za upravičence o osnovnih konceptih učenja, kompetencah, Youthpassu in še mnogo več. V letu 2019 smo zasnovali modul **Učenje+**, v okviru katerega smo pred oktobrskima prijavnima rokoma v letih 2019 in 2020 izvedli delavnici za prijavitelje, in pripravili priročnik **Učenje+**, ki predstavlja celostno zbirko teoretskih izhodišč na temo učenja in učnega procesa ter zbirko praktičnih nasvetov in metod za uporabo v projektih.

V letu 2019 smo v podporo prijaviteljem oblikovali tudi dva različna letaka z osnovnimi informacijami o Youthpassu in njegovi uporabi v projektih, **enega za organizacije** in **enega za mlade** v **slovenskem** in **angleškem jeziku**.

Tekom programa pa smo v sodelovanju s SALTO SEE izvedli tudi mednarodno raziskavo o podpori učenju v okviru projektov prostovoljstva z naslovom **Learning support within volunteering projects in Slovenia and the Western Balkans: practices, challenges and needs for development**.

Lea Kovič, zunanja sodelavka Movita

CHERRY ON THE CAKE ALI NAŠA STARA DOBRA ČEŠNJICA NA TORTI

Cherry on the cake je mednarodno usposabljanje, ki ga v sodelovanju s podpornim centrom SALTO-YOUTH SEE izvajamo vsako leto že od leta 2014. Usposabljanje je namenjeno mladinskim delavcem, obravnava pa kakovostno izvedbo mladinske izmenjave s poudarkom na aktivnem vključevanju mladih udeležencev v vse faze projekta in umeščanje same izmenjave v širši kontekst dela z mladimi. Vsako leto je usposabljanje osredotočeno na eno temo, v katero se udeleženci poglobijo v okviru usposabljanja (npr. socialno vključevanje, neformalno učenje, uporaba digitalnih orodij ipd.).

Usposabljanje je zasnovano dolgoročno, saj tudi udeleženci raziskujejo teme, kot so: kako mladinske izmenjave vplivajo na dolgoročno delo z mladimi, kakšna je njihova motivacija za

sodelovanje, kako jih doseči in razviti njihov potencial za učenje in opolnomočenje v družbi. Ker je pri samem načrtovanju mladinske izmenjave pomemben proces in vključenost mladih v ta proces, je vključevanje mladih v vse projektne faze še toliko pomembnejši element. Hkrati je pomembno, da mladinske izmenjave odgovarjajo na potrebe mladih, ki se jih udeležujejo in soustvarjajo.

Usposabljanje naslavlja tudi pomen mladinskega voditelja in kakovostnega partnerstva. Posebno pozornost se običajno namenja tudi vključevanju mladih z manj priložnostmi v vse faze projekta ter pri tem zagotavljanju primerne učne izkušnje in spodbudnega delovnega okolja zanje.

V letu 2020 je Cherry on the cake v duhu digitalizacije pridobil nov format. Zasnovan je bil kot kombinacija spletnega usposabljanja in rezidenčnih srečanj, enkrat pa je bilo usposabljanje izvedeno tudi v celoti preko spleta. Tudi obravnavana tema je dala poseben poudarek dolgoročnemu delu z mladimi in vključevanju spletnih orodij v vseh fazah izmenjave.

V okviru aktivnosti je pred leti nastala tudi brošura Cherry on the Cake, ki pa je bila po vseh teh letih že potrebna prenove, zato smo se je lotili v letu 2020 za novo obdobje.

Živa Mahkota, Movit

STRATEŠKO PARTNERSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VKLJUČEVANJA

27

Strateško partnerstvo nacionalnih agencij na področju socialnega vključevanja je nastalo z namenom usklajevanja različnih aktivnosti nacionalnih agencij, ki se osredotočajo na socialno vključevanje in spodbujajo sodelovanje večjega števila mladih z manj priložnostmi v programu Erasmus+. Partnerstvo se je začelo v februarju 2016 in se bo nadaljevalo tudi v prihodnjem sedemletnem obdobju programov na področju mladine, saj sta socialno vključevanje in odprtost med temeljnimi načeli mladinskega dela.

Strateško partnerstvo naslavlja različne skupine mladih. V Sloveniji smo bili v prvem sklopu (2016–2018) najbolj aktivni v podskupini za delo z mladimi z deprivilegiranih območij ter smo spodbujali prijavljanje projektov Erasmus+ iz še nezastopanih regij in območij. V drugem sklopu (2018–2020) smo se aktivneje vključili v podskupino za delo z mladimi z zdravstvenimi težavami in invalidnostjo.

Oblikovali smo delovno skupino na področju socialnega vključevanja, katere osrednja naloga je bila oblikovanje **smernic za pripravo projektov s področja vključevanja in raznolikosti**, ki so izšle leta 2021 in o katerih boste lahko več izvedeli v nadaljevanju revije. V priporočila smo vključili tudi zaključke intervjujev z mladimi, ki so sodelovali v vključujočih projektih Erasmus+: Mladi v akciji in Evropska solidarnostna enota, ter smernice, ki so jih oblikovale trenerke, aktivne na področju vključevanja in raznolikosti.

V okviru partnerstva sta bila organizirana dva seminarja za vzpostavljanje partnerstev, prvi oktobra 2019 v Frankfurtu in drugi februarja 2020 v Laškem, namenjena pa sta bila mreženju, ustvarjanju stikov in novih skupnih vključujočih projektov. O učinkih seminarja v Laškem in pripravljalnega dogodka v Ljubljani si lahko preberete na [tej povezavi](#).

Živa Mahkota, Movit

VKLJUČEVANJE BEGUNCEV IN MIGRANTOV PREKO MEHANIZMOV MLADINSKEGA DELA

V letih 2016–2019 je Movit kot partner sodeloval v dveh mednarodnih projektih nacionalnih agencij za spodbujanje vključevanja migrantov v družbo skozi mladinsko delo. Projekta sta bila razvita kot odziv na migrantsko krizo, ki je izbruhnila leta 2015, z namenom podpreti vključevanje beguncev in migrantov, ozaveščati mlade in jim pri tem dati tudi pomembno vlogo ter podpreti razvoj kompetenc mladinskih organizacij.

V okviru projekta **Aware and Active** so mladi razvijali lokalne aktivnosti za ozaveščanje in vključevanje vrstnikov z begunskim in migrantskim ozadjem v skupnost ter oblikovali sporočila, ki so jih preko kampanje #youngtogether razširili vse do odločevalcev na nacionalni in evropski ravni. V okviru projekta smo posneli serijo podkastov o medijskem poročanju o beguncih, politični participaciji mladih in predstavili konkretne primere projektov v okviru programov Erasmus+: Mladi v akciji in Evropska solidarnostna enota, v katerih so aktivno sodelovali mladi begunci ali so naslavljali temo sovražnega govora. Več informacij o projektu najdete [tukaj](#). Vabljeni tudi k ogledu [videa](#), ki smo ga pripravili ob zaključku projekta.

Projekt **Becoming part of Europe** je naslavljala temo, kako lahko mladinsko delo podpre begunce, migrante in prosilce za azil. V okviru projekta so bile zbrane dobre prakse vključevanja beguncev in migrantov, vzpostavljena je bila nacionalna delovna skupina, ki je oblikovala priporočila za mladinsko delo s to skupino, na evropskih konferencah pa so bila ta priporočila nadgrajena v [priporočila za oblikovanje politik za podporo mladinskemu delu z migranti, begunci in prosilci za azil](#). Za razvoj kompetenc mladinskih delavcev je bilo organizirano mednarodno usposabljanje za trenerje, ki so znanje, pridobljeno na nacionalnih dogodkih, prenesli svojim kolegom in mladinskim delavcem. V Sloveniji smo organizirali dve usposabljanji. Na prvem smo predstavili metode nenasilne komunikacije, metode dela s travmami in metodo dela v naravi, drugo usposabljanje pa je bilo namenjeno prenosu dobrih praks in predstavitvi metode cirkuške pedagogike.

Vključevanje beguncev in migrantov še naprej spodbujamo preko naših aktivnosti socialnega vključevanja, pri čemer uporabljamo rezultate in izkušnje projektov Aware and Active ter Becoming part of Europe.

foto: Nika Hlačič Papper, fotobeležnica

Lea Kovič, zunanja sodelavka Movita

NASTANEK IN RAZVOJ MREŽE VZORNIKOV

Mreža vzornikov je pobuda Evropske komisije iz leta 2016, namenjena spodbujanju socialne vključenosti, aktivnega državljanstva in zavezanosti evropskim vrednotam ter preprečevanju izključevanja in nasilne radikalizacije mladih.

Za izvajanje pobude smo zadolžene nacionalne agencije programa Erasmus+. Ker v Sloveniji program izvajata dve nacionalni agenciji – Movit za področje mladine ter Cmiepius za področji izobraževanja in usposabljanja ter športa – smo se tudi realizacije pobude lotili skupaj in v letu 2017 razvili ter pilotno izvedli delavnico na temo **socialne vključenosti**, ki je namenjena mladim v zadnji triadi osnovne šole, dijakom, študentom in drugim skupinam. Od leta 2018 dalje delavnice redno izvajamo v osnovnih in srednjih šolah ter različnih (mladinskih) organizacijah. Delavnice so se v praksi izkazale kot zelo uspešne.

V tem obdobju smo skupaj s Cmiepiusom izvedli 18 delavnic po različnih organizacijah, mladinskih centrih, osnovnih in srednjih šolah po vsej Sloveniji. Delavnico običajno izvajata dva trenerja, velikost skupine pa je lahko zelo različna, saj se vsebino deloma prilagaja glede na ciljno skupino.

Gre za izkustveno delavnico z namenom ozaveščanja udeležencev o pomenu socialnega vključevanja med mladimi in aktivnega soustvarjanja bolj vključujoče družbe. Delavnica traja 90 minut in vključuje različne metode, ki jih je možno kombinirati in prilagoditi tudi za krajše delavnice (45/60 minut).

V zasnovi delavnice in pri pilotnih izvedbah so sodelovali štiri trenerji. Konec leta 2018 smo preko razpisa želeli povečati število izvajalcev delavnice. Usposobili smo tri nove trenerke in pri izvedbi delavnic v tem obdobju je sodelovalo pet trenerjev. Izdali smo tudi priročnik za izvajalce delavnice skupaj z delovnim listom za udeležence.

Polona Siter Drnovšek, zunanja sodelavka Movita

EUROPE GOES LOCAL

– PODPORA RAZVOJU IN KREPITVI MLADINSKEGA DELA NA LOKALNI RAVNI

Europe Goes Local (EGL) je projekt strateškega partnerstva, v katerem sodeluje velika večina nacionalnih agencij programa Erasmus+ na področju mladine in nekaj drugih mednarodnih organizacij.

Prišel se je v letu 2016 in je imel svoj **prvi evropski dogodek** ravno v Ljubljani. Glavni namen projekta je bil dvigniti kakovost mladinskega dela na lokalni ravni, zlasti z okrepljenim sodelovanjem med različnimi deležniki, ki so dejavni na občinski ravni. Projektne aktivnosti so potekale na nacionalni in mednarodni ravni ter se med seboj smiselno prepletajo. Namenjene so bile prenosu dobrih praks, medsebojnemu učenju in mreženju akterjev s področja mladinskega dela.

Strateško partnerstvo EGL je v prejšnjem programskem obdobju potekalo v treh fazah. V prvi fazi (2016–2017) smo **analizirali mladinsko delo** na lokalni ravni v vseh sodelujočih državah. Zaključena je bila z izvedbo omenjenega dogodka v Ljubljani junija 2017. Druga faza (2017–2019) je bila namenjena oblikovanju in potrditvi **Evropske listine o mladinskem delu**, ki je objavljena tudi v slovenščini. Tretja faza (2019–2020) je bila namenjena promociji in diseminaciji Evropske listine o lokalnem mladinskem delu ter razvoju orodja za podporo implementaciji njenih priporočil, ki so ga ustvarjalci poimenovali **Changemakers kit**. Velik del tega orodja je predstavitev navdihujočih primerov, med katerimi je tudi **Mestni inkubator** ljubljanskih Mladih zmajev. Na mednarodni ravni so partnerji organizirali številne študijske obiske, na primer študijski obisk **Hrvaške**, obisk primere pametnega mladinskega dela v **Estoniji**, v Sloveniji pa smo gostili uspešen študijski obisk lokalnega mladinskega dela v letu 2019.

V vsaki vključeni državi je projekt usmerjala nacionalna skupina, sestavljena iz različnih deležnikov. V slovenski skupini so predstavnice in predstavniki Urada RS za mladino, Mladinskega sveta Slovenije, občin Ljubljana, Novo mesto in Brežice, Mreže MaMa ter Zavoda Movit v vlogi nacionalne agencije. V aktivnosti EGL je bilo vsako leto vključenih več občin in osrednja ciljna skupina pri nas so ravno uslužbenci občin, ki so pristojni za področje mladine. Verjamemo, da lahko z njihovo opolnomočenostjo pomembno vplivamo na prepoznavnost in kakovost lokalnega mladinskega dela.

Osrednje aktivnosti se bile mednarodni študijski obiski, izobraževanja o mladinskem delu in aktivnosti za mreženje. Na pobudo vključenih občin je bila novembra 2019 v Brežicah prvič izvedena **konferenca** občinskih uslužbencev, ki delajo na področju mladine, in je s **konferenco leta 2020** postala tradicionalna. Leto 2020 je prineslo še en pomemben mejnik. Partnerji, združeni v nacionalni skupini, so pripravili letni nabor nacionalnih aktivnosti v obliki študijskih obiskov dobrih praks v občinah Zreče, Slovenske Konjice, Idrija, **Celje, Brežice, Domžale, Sevnica** in **Novo mesto** ter individualnega svetovanja za razvoj mladinskega področja, ki so se ga predstavniki občin kljub prisotnosti epidemije v velikem številu udeležili. Pomemben rezultat projekta je tudi uvedba orodja za beleženje mladinskega dela **Logbook** v treh občinah (2019) in naslednje leto še v petih novih občinah. Obdobje je bilo bogato tudi na publicističnem področju. Leta 2019 smo izdali pregledni članek Miti in resnice o mladinskem delu avtorjev Tomaža Deželana in Nine Vombergar, ki smo ga leta 2020 dopolnili pod naslovom **Značilnosti in učinki mladinskega dela: pregled relevantne znanstvene in strokovne literature** ter je objavljen v **slovenskem in angleškem jeziku**. Konec leta 2020 pa smo izdali še publikacijo istih avtorjev **Kratek oris mladinskega dela v Sloveniji**, ki predstavlja analizo mladinskega dela, organiziranja in struktur, kot je opisana v **10. poglavju enciklopedije YouthWiki**.

Prva nacionalna konferenca EGL novembra 2019 v Brežicah
foto: Matej Pušnik

EUROPE GOES LOCAL

Supporting Youth Work
at the Municipal Level

EAYW – PODPORA INOVATIVNOSTI IN KAKOVOSTI V MLADINSKEM DELU

Vedno hitreje spreminjajočem se svetu se spreminjajo tudi potrebe mladih in zato so tudi v mladinskem delu potrebne inovacije. Ni torej presenetljivo, da je inovativnost postala tako priljubljena beseda v evropskem mladinskem delu. Pri projektih strateških partnerstev v okviru programa Erasmus+ je bila inovativnost eno od osrednjih meril za ocenjevanje ustreznosti projekta. Vendar pa je raziskava mreže RAY pokazala, da je za številne koordinatorje takšnih projektov inovativnost ostala pojem, ki ni popolnoma jasen. Do istega zaključka je privedla tudi raziskava o inovativnosti v mladinskem delu, ki jo je v letih 2020–2021 izvedla Evropska akademija o mladinskem delu (*European Academy on Youth Work – EAYW*): intervjuvani mladinski delavci niso bili prepričani, kaj inovativnost pomeni in posledično tudi ali bi lahko za njihovo delo rekli, da je inovativno, ali ne.

Kaj torej pomeni inovativnost v mladinskem delu? Kaj poganja in podpira inovativnost? Katere so inovativne prakse, od katerih se mladinsko polje lahko uči? Na podlagi potreb, ki so bile izražene na drugi Evropski konvenciji o mladinskem delu leta 2015,

se EAYW pogloblja v ta vprašanja, vse odkar se je leta 2018 začela kot dolgoročni strateški projekt več nacionalnih agencij za programa Erasmus+ na področju mladine in Evropska solidarnostna enota, vključno z Movitom, ter podpornih centrov SALTO.

Namen EAYW je podpirati inovativnost in kakovost v mladinskem delu in politiki mladinskega dela. EAYW želi vzpostaviti redno platformo za izgradnjo in izmenjavo znanja na temo inovativnosti, najnovejših trendov in razvoja v mladinskem delu, ob tem pa se osredotoča na bienalne mednarodne dogodke za okrog 150 deležnikov s področja mladinskega dela in sorodnih področij, ki prihajajo tako iz prakse kot iz raziskovalne sfere in politike.

Prva izvedba EAYW, ki je potekala maja 2019 v Kranjski Gori, je močno gradila na učenju iz primerov inovativnih praks mladinskega dela z različnih koncev širom Evrope s preučevanjem, kaj jih dela inovativne in kako bi jih bilo mogoče prenesti v druga okolja. Vzporedno s tem pa sta bili kot platforma za zbiranje in deljenje informacij na to temo vzpostavljeni spletna stran EAYW in stran EAYW na Facebooku.

INFORMIRANJE MLADIH O EVROPSKIH PRILOŽNOSTIH V OKVIRU EURODESKA V PRETEKLIH LETIH

eurodesk

Eurodesk je podporna struktura programov Erasmus+: Mladi v akciji in Evropska solidarnostna enota. Je brezplačni infoservis Evropske komisije, namenjen mladim in tistim, ki z njimi delajo, predvsem mladinskim delavcem in informatorjem. Področja, na katerih Eurodesk ponuja informacije, so predvsem priložnosti za mednarodno mobilnost mladih in informacije o evropski mladinski politiki, obsegajo pa tudi širše evropske informacije, zanimive za mlade.

Z letom 2021 mreža Eurodesk vstopa v svoje četrto desetletje, saj je leta 2020 praznovala 30 let. Pregled razvoja mreže v zadnjih 30 letih si lahko ogledate na **tukaj**.

V preteklih sedmih letih se je Eurodesk Slovenija poleg širjenja informacij o številnih evropskih priložnostih za mlade osredotočal predvsem na razvoj in izvajanje kakovostnih delavnic za mlade o socialni vključenosti, prostovoljstvu, aktivnem državljanstvu, o Evropski uniji in priložnostih za mlade ter delavnic za spodbujanje mladih k udeležbi na evropskih volitvah.

Bil je tudi partner Evropske komisije pri izvajanju oz. promociji pilotne pobude DiscoverEU, ki mladim ponuja brezplačno vozovnico za vlak za potovanje po Evropi. Med mladimi smo skušali spodbuditi čim več zanimanja za to novo pobudo in bili pri tem tudi zelo uspešni, kar kaže število prijav mladih iz Slovenije v preteklih letih.

Ves čas smo sodelovali tudi pri oblikovanju in vzdrževanju **Evropskega mladinskega portala** s prevodi pomembnih prispevkov v slovenski jezik, kot tudi z objavo informacij in dogodkov iz Slovenije na portalu.

Pomemben poudarek v preteklem sedemletnem obdobju pa je bila tudi krepitev kompetenc regionalnih partnerjev Eurodesk – mladinskih informatorjev in mladinskih delavcev, ki

delujejo na področju informiranja. Redno smo organizirali nacionalna usposabljanja za informatorje in mednarodne priložnosti razvoja kompetenc – npr. obisk na delovnem mestu na Finskem in mednarodni študijski obisk v Sloveniji ter številna mednarodna srečanja multiplikatorjev na evropski ravni. Vlaganje v nadaljnji razvoj kompetenc in mrežo regionalnih partnerjev bomo v prihodnje še okrepili, kar lahko preberete v prispevku o načrtih v okviru Eurodeska v prihodnje na strani 53.

Več o Eurodeskovih storitvah in zbranih uporabnih gradivih (publikacije, viri o digitalnem mladinskem delu, baza programov, promocijski video itd.) lahko najdete na **naši spletni strani**.

V ŽARIŠČU

žarišče -a s (i) kraj, prostor, kjer je svetloba, osvetljenost najmočnejša

Mladi so glavni fokus našega dela, z njimi delamo, se od njih učimo in jim skušamo omogočiti čim več priložnosti, da bodo našli svoje mesto na svetu. Za Mladje sta njihov položaj v Sloveniji na splošno in v času epidemije razčlenila in analizirala dr. Andrej Kirbiš in dr. Miran Lavrič. Dr. Kirbiš, izredni profesor na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru, spodbudi z mislijo, da so zmage mladih zmage celotne družbe – današnje in prihodnje, dr. Lavrič, nosilec raziskave Mladina 2020, pa v svojem prispevku strne glavne poudarke raziskave, ki je med drugim pokazala, da je vsaka mlada oseba za družbo kot celoto danes še bistveno pomembnejša kot pred desetletji.

Verjamemo, da boste v poglobljenih strokovnih člankih obeh avtorjev našli navdih za svoje nadaljnje delo z mladimi in za mlade ter boste v žarišče postavili – mlade.

SLOVENSKA MLADINA V ČASU EPIDEMIJE COVIDA-19: POČUTJE IN SUBJEKTIVNE ZAZNAVE MLADIH

S

LOVENSKA MLADINA V ČASU EPIDEMIJE COVIDA-19

Raziskave mladine v Sloveniji v zadnjih treh desetletjih so pokazale, da se mladi srečujejo s številnimi izzivi, problemi, pa tudi težkimi okoliščinami, ki predstavljajo (včasih nepremostljive) ovire pri doseganju njihovih ciljev in uresničevanju želja. Čeprav se življenjski cilji mladih razlikujejo, so številni pri mladih podobni ali celo skupni (npr. pridobitev izobrazbe in zaposlitve, reševanje stanovanjskega problema, kvalitetno partnersko življenje, ustvarjanje družine ipd.). Nekateri problemi, s katerimi se mladi srečujejo v zadnjih treh desetletjih, ostajajo še vedno v veliki meri družbeno oz. sistemsko neurejeni, ob tem pa so se v času epidemije covid-19 še poglobili. Zainteresirani bralec bo podatke o stanju in izzivih, s katerimi se srečujejo mladi od osamosvojitve Slovenije naprej, našel v vrsti monografij,¹ v pričujočem prispev-

ku pa so nas zanimali podatki najbolj aktualnih raziskav – nekaterih tudi še neobjavljenih, izvedenih v letih 2020 in 2021 – kako se mladi v tem času počutijo in kako doživljajo nekatere ključne dogodke v svojem življenju. Glavni razlog našega osredotočanja na leti 2020 in 2021 je dejstvo, da je življenje mladih in odraslih v Sloveniji in po celnem svetu močno krojila zdravstvena, ekonomska in družbena kriza kot posledica pandemije covid-19.

Raziskovalnih podatkov, zbranih v okviru vzorcev mladih v Sloveniji v letih 2020 in 2021, sicer ni veliko, so pa bile izvedene nekatere anketne raziskave, ki lahko nudijo vpogled v naj-

bolj aktualno doživljanje in percepcije mladih v Sloveniji. Kavčič in sodelavki (2020) so denimo preučile psihološko funkcioniranje 18 in več let starih prebivalcev v Sloveniji v času prvega vala epidemije. Za nas je zanimiva predvsem ugotovitev raziskave, da so poleg žensk in nižje izobraženih slabše duševno počutje v času epidemije izkazovali mlajši anketiranci. Medtem ko se je v skupino pogostega doživljanja stresa uvrstilo 41,9 % starejših v starosti 60 let in več, je ta delež pri mladih (18–27 let) dosegal kar dve tretjini. Kazalnik pozitivnega psihološkega funkcioniranja je pokazal podobno: o dobrem duševnem zdravju je poročalo 51,5 % starejših, a zgolj 30,2 % 18–27 letnikov. Rezultati so skladni s preteklimi tujimi raziskavami, ki kažejo, da tudi izven obdobja družbenih kriz odrasli in starejši poročajo o boljšem duševnem zdravju kot mladostniki.² Kljub temu so rezultati omenjene raziskave pomembni predvsem, ker kažejo, da kljub večji objektivni zdravstveni

1 Zadnje tri nacionalne raziskave mladine v Slove-

niji so bile Lavrič in sod. (2011), Fiere in sod. (2014) in FES (2019). Zgodnejše raziskave mladine v Sloveniji so Mladina in ideologija (Ule, 1988) (slovenski mladi v času Jugoslavije), Vsakdanji svet mladih (Ule, 1995), Pri(e)hodnost mladine (Ule in Miheljak, 1995), Mladina v devetdesetih: Analiza stanja v Sloveniji (Ule, 1996), Predah za študentsko mladino (Ule, 1996), Socialna ranljivost mladih (Ule, 2000) in Mladina 2000 (Miheljak, 2002). Najnovejša raziskava mladih v Sloveniji se osredotoča na kulturno participacijo mladih, ob tem pa je merila in analizirala tudi številne druge vidike življenja mladih (Kirbiš in sod., 2021).

2 Thomas in sod. (2016); NIMH (2020).

ci in razlago učitelja (oboje v največji meri velja za najmlajše anketirance, tj. osnovnošolce v drugi triadi). Dobra četrtina anketiranih je še povedala, da se v času šolanja na daljavo težje uči.

Ena izmed aktualnih analiz⁶ se je prav tako osredotočala na izobraževalni proces na daljavo, in sicer med srednješolci iz podravske regije. Izpostavljamo nekaj rezultatov preliminarnih analiz anketnih podatkov, ki so bili zbrani aprila, junija in novembra 2020. Srednješolce se je med drugim povprašalo po doživljanju stresa v času epidemije covida-19. Rezultati kažejo, da je v marcu o »dokaj pogostem« ali »zelo pogostem« doživljanju stresa poročala slaba četrtina dijakov, v juniju celo nekoliko manj (slaba petina), v novembru 2020 pa je delež dijakov, ki so stres doživljali »dokaj pogosto« ali »zelo pogosto« narasel na dobro tretjino. Upad doživljanja stresa dijakov v drugem merjenju ni nujno presenetljiv. Aprilsko merjenje je bilo izvedeno v obdobju pridobivanja zaključnih ocen, kar je doživljanje stresa najverjetneje povečalo. V novembru, v drugem valu epidemije, pa je izobraževalni proces na daljavo potekal bolj učinkovito kot v prvem valu, šole in dijaki so bili nanj bolje pripravljeni, zaradi česar bi pričakovali, da se bo

v primerjavi s prvim valom pogostost doživljanja stresa znižala, a podatki kažejo na porast stresa.

Kako torej pojasniti pogostejše doživljanje stresa med srednješolci v drugem valu epidemije? Na to lahko vpliva več dejavnikov, ki bodo gotovo analizirani v nadaljnjih raziskavah, a je eno izmed razlag mogoče iskati tudi v pojavu izmučenosti zaradi pandemije covida (angl. COVID fatigue) oz. pandemične utrujenosti, ki se kaže kot psihološka obremenitev prebivalstva zaradi dolgotrajnosti pandemije. V Sloveniji se je v drugem valu epidemije izobraževanje na daljavo uvedlo v mesecu oktobru oz. novembru, ob tem pa ni bilo jasno, kako dolgo bo trajalo. Takšno stanje je gotovo povečalo negotovost med učenci in dijaki; subjektivna percepcija negotovosti, ki izhaja iz objektivnih okoliščin negotovosti, pa je eden izmed dejavnikov slabšega zdravja, vključno s pogostejšim doživljanjem stresa.⁷ Čeprav v Sloveniji učinki šolanja na daljavo na mlade še niso bili poglobljeno preučeni, pa ima lahko taka oblika šolanja poleg ostalega posledice za samo kvaliteto in ravni pridobljenega znanja. V junijem merjenju je na primer dobra tretjina dijakov poročala, da se je njihova motivacija za delo za šolo »zniževala dlje časa, kot je trajalo izobraževanje na daljavo«, kar je skladno z razlago

pandemične utrujenosti. Ob tem je bilo stanje negotovosti v novembru 2020 med učenci, dijaki, pedagoškimi delavci in širše v družbi zaradi negotovih napovedi, ki so se spreminjale glede na epidemiološko situacijo, seveda še večje kot poprej.

Zanimivo je tudi, da je v okviru omenjene raziskave⁸ v novembru 2020 dobra tretjina dijakov poročala, da so od pomladnega pričetka epidemije v prostem času bistveno ali nekoliko manj pogosto telesno oz. športno aktivni kot pred epidemijo, dobra četrtina pa jih je poročala, da se je znižala količina njihovega spanca pod mejo sedmih ur. V okviru druge raziskave⁹ so bili v marcu in aprilu 2020 analizirani prehranjevalni vzorci prebivalcev v Sloveniji. V primerjavi s srednjo in višjo starostno skupino je le 28,8 % 18–29-letnikov poročalo o vsaj dveh zaužitih enotah sadja dnevno (v preostalih dveh starostnih skupinah pa dobra tretjina). Podobno je le 41,4 % mladih poročalo o zaužitju vsaj dveh enot zelenjave dnevno, kar je manjši delež kot v skupini 30–49 let (50,3 %). Čeprav starostne razlike med prehranjevalnimi vzorci niso nujno posledica epidemije, pa rezultati vendarle kažejo na ohranjanje (potencialno pa tudi na povečevanje) razlik v prehranskih vzorcih med starostnimi skupinami.

6 Kirbiš in sod. (2020a).

7 Greco in Roger (2003); Peters in sod. (2017).

8 Kirbiš in sod. (2020a).

9 Kirbiš in sod. (2020b).

Še ena raziskava,¹⁰ izvedena na vzorcu¹¹ prebivalcev Slovenije, je potekala spomladi 2020. Ker je bil marca 2020 v Sloveniji potrjen prvi primer okužbe z virusom SARS-CoV-2, so bili med 17. marcem in 1. aprilom 2020 zbrani anketni podatki o stališčih in nameri za cepljenje proti covidu-19, o preventivnih zdravstvenih vedenjih, zaupanju v vire informacij ipd. Zanimivo je, da so najmlajši anketiranci, stari med 18 in 29 let, izkazovali najbolj odgovorno družbeno in osebno vedenje, saj so izkazovali najvišjo namero za cepljenje proti covidu-19. 30–39 letniki so izkazovali najnižjo namero za cepljenje, skupina 40 in več let pa se je uvrstila v sredino. Prav tako je bilo v isti raziskavi ugotovljeno, da so mladi (18–29 let) v največji meri izkazovali pozitivna stališča do preventivnega vedenja za zajezitev epidemije (npr. socialnega distanciranja, potrebe po zaščiti ranljivih skupin itd.).¹²

Poglejmo še dvoje raziskav, ki sta nastali tik pred globalno krizo covid-19. V okviru raziskave Kulturna participacija mladih v Sloveniji in Evropi¹³ so bili zbrani anketni podatki 1.502 mladih v Sloveniji v starosti od 12 do 34 let v mesecu decembru 2019 in januarju ter februarju 2020. Analizirane so bile oblike, vzorci, dejavniki in posledice udeležbe mladih v kulturnih dogodkih, umetniških in ustvarjalnih dejavnostih. Kultura je pomembna sfera mladostnikovega življenja, saj so pretekle raziskave v Sloveniji in po svetu pokazale, da je pogostejša kulturna participacija povezana z boljšimi zdravstvenimi izidi mladostnikov, višjo učno uspešnostjo, kakovostnejšimi socialnimi vezmi, politično participacijo idr.

Omenjena raziskava slovenskih mladih je pokazala na nekatere pereče dejavnike kulturnega udejstvovanja mladih: v Sloveniji je kulturna participacija pogostejša na primer med mladimi z bolj izobraženimi starši, boljšim ekonomskim položajem družine in višjim osebnim dohodkom mladostnika. Prav tako je pogostejša med starejšo mladino in tistimi, ki imajo zaposlitev, med tistimi, ki ne živijo s starši, ob tem pa so denimo raziskovalci ugotovili, da so dijaki strokovnih in poklicnih programov redkeje kulturno aktivni kot gimnazijci. Izkazalo se je tudi, da so pogostejše kulturno aktivni mladi, ki v večji meri izražajo vrednote odprtosti (npr. izkazujejo večjo tolerantnost do drugačnosti in drugačnih). Avtorji prav tako ugotavljajo, da

je kulturna participacija v desetih analiziranih državah jugovzhodne Evrope¹⁴ univerzalno povezana z bolj zdravim življenjskim slogom in bolj prosocialnim vedenjem mladih. Ob tem je bilo ugotovljeno, da je v osmih od desetih analiziranih držav kulturna participacija povezana tudi z boljšimi državljskimi kompetencami oz. politično participacijo, v šestih državah pa z boljšo učno uspešnostjo šolajočih se mladih. Kulturna participacija tako velja za pomemben vir, ki lahko izboljša nekatere zelene izide med mladimi v Sloveniji, a zaradi njene neenake porazdelitve v družbeni hierarhiji predstavlja tudi enega mehanizmov reprodukcije družbenih neenakosti v slovenski družbi.

Na koncu navajamo še en pomemben vidik življenja mladostnikov – v omenjeni raziskavi o kulturnem udejstvovanju mladih¹⁵ so avtorji analizirali tudi prehransko varnost v družini. O odsotnosti prehranske varnosti govorimo pri tistih gospodinjstvih, ki imajo omejen ali negotov dostop do hranilno primerne in varne hrane, zaradi česar so člani gospodinjstva primorani popuščati glede kakovosti in/ali količine hrane, ki jo zaužijejo.¹⁶ Odsotnost prehranske varnosti se pojavlja¹⁷ v vseh državah sveta, tudi v državah z visoko socioekonomsko razvitostjo.¹⁸

Raziskave kažejo, da pri mladostnikih izkušnja odsotnosti prehranske varnosti poslabšuje njihovo zdravje, psihološki in socialni razvoj ter učno uspešnost.¹⁹ Gre za pojav, ki je v družinah mladostnikov gotovo prisoten tudi v Sloveniji, a kljub njegovi pomembnosti ostaja premalo preučen. Vprašanje v slovenski raziskavi mladih se je glasilo: »Ali ste v zadnjih 12 mesecih bili vi ali drugi odrasli v vašem gospodinjstvu zaskrbljeni, da vam bo zmanjkalo hrane, preden bo na voljo denar za njen nov nakup?« Rezultati so pokazali, da je v zadnjem letu pred izvedbo ankete kar slaba petina (18,4 %) vprašanih mladih »en mesec« ali pogosteje občutila zaskrbljenost zaradi pomanjkanja hrane. Med drugim so o nižji prehranski varnosti v večji meri poročali mladostniki z nizkim socioekonomskim statusom družine, z manj izobraženimi starši, mladi, ki niso bili vključeni v izobraževanje, ki so imeli otroke ali ki so bili pripadniki etničnih manjšin. Gotovo se je sto-

10 Lamot in sod. (2020).

11 Raziskava je bila izvedena na nereprezentativnem vzorcu prebivalcev Slovenije.

12 Lamot in Kirbiš (2020).

13 Kirbiš in sod. (2021).

14 V raziskavo so bile vključene naslednje države: Albanija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina, Črna gora, Hrvaška, Kosovo, Makedonija, Romunija, Slovenija in Srbija.

15 Kirbiš in sod. (2021).

16 Mook in sod. (2016); Knol in sod. (2017); WHO (2019).

17 Sicer se med državami pojavlja variabilno.

18 WHO (2019).

19 Alaimo in sod. (2001); Jyoti in sod. (2005); Miller in sod. (2014).

pnja odsotnosti prehranske varnosti v času epidemije covid-19 povečala, tudi med mladimi, zato problematika terja nujno naslavljanje s strani raziskovalcev in odločevalcev.

ZAKLJUČEK

Zdi se, da politični in drugi odločevalci mladih pogosto ne obravnavajo kot skupino, ki bi jo bilo potrebno izrazito naslavljanje. Podatki udeležbe na državnoborskih in predsedniških volitvah kažejo, da mladi v Sloveniji, kot tudi marsikje drugod po svetu, predstavljajo ne le najmanj obsežen, ampak tudi najmanj aktiven volilni blok državljanov.

Projekcije glede prihodnosti Slovenije kažejo na nadaljnje staranje družbe, kar najverjetneje pomeni dodatno osredotočanje političnih odločevalcev na starejše segmente državljanov, to pa na nadaljevanje trenutnega, na številnih področjih nezavidljivega družbenega položaja mladih. Odločevalci bi se morali v večji meri zavedati, da mladi predstavljajo prihodnost vsake družbe.

Za razvoj Slovenije so mladi njen ključni potencial, večje vlaganje vanje (v njihovo izobraževanje, pridobivanje kompetenc, izboljšanje možnosti zaposlovanja, spodbujanje njihove inovativnosti in ustvarjalnosti, še posebej pa odpravo njihovih ekonomskih, prehranskih in drugih eksistencialnih stisk) pa bi se družbi hitro povrnilo oz. obrestovalo. Hkrati pa je pomembno, da mladi sami kljub pogosto nezavidljivemu položaju ne obupajo in se za svoje cilje družbeno angažirajo.

Distrakcij od družbeno-političnega angažmaja je v sodobni družbi veliko (npr. informacijsko-komunikacijska tehnologija), a brez medsebojnega povezovanja, artikuliranja zahtev in drugih spodbud odločevalcem se kolektivni položaj mladih ne bo izboljšal. Spodbudno za vnaprej je, da mladi v Sloveniji nedvomno imajo vse potrebne potenciale, znanja in veščine za družbene spremembe na bolje, država pa bi morala njihov angažma ne zgolj omogočati, temveč aktivno spodbujati. Zmage mladih so namreč zmage celotne družbe – današnje in prihodnje.

ZA RAZVOJ SLOVENIJE SO MLADI NJEN KLJUČNI POTENCIAL, VEČJE VLAGANJE VANJE PA BI SE DRUŽBI HITRO POVRNILO OZ. OBRESTOVALO.

LITERATURA IN VIRI

Alaimo, K., Olson, C. M. in Frongillo, E. A. Jr. (2001). Food insufficiency and American school-aged children's cognitive, academic, and psychosocial development. *Pediatrics*, 108(1), 44–53.

Flere, S., Klanjšek, R., Lavrič, M., Kirbiš, A., Tavčar Kranjc, M., Divjak, M., Boroja, T., Zagorc, B. in Naterer, A. (2014). Slovenska Mladina 2013: Življenje v času deziluzij, tveganja in prekarosti. Slovenija, Maribor: Filozofska fakulteta, Univerza v Mariboru [izdelava], 2013. Hrvaška, Zagreb: Friedrich-Ebert-Stiftung Kroatien [izdelava], 2013. Dostopno prek: https://www.adp.fdv.uni-lj.si/media/raziskave/pdf/study_pdf_mla13_si.pdf (5. 12. 2020).

Greco, V. in Roger, D. (2003). Uncertainty, stress, and health. *Personality and Individual Differences*, 34(6), 1057–1068.

Jyoti, D. F., Frongillo, E. A. in Jones, S. J. (2005). Food insecurity affects school children's academic performance, weight gain, and social skills. *Journal of Nutrition*, 135(12), 2831–2839.

Kavčič, T., Avsec, A. in Zager Kocjan, G. (2020). Psychological Functioning of Slovene Adults during the COVID-19 Pandemic: Does Resilience Matter?. *Psychiatric Quarterly*, 92(1), 207–216. <https://doi.org/10.1007/s1126-020-09789-4>

Kirbiš, A. (2020). The impact of educational habitus on subjective health and substance use and the moderating effect of gender: findings from a nationally representative study of Slovenian youth. *Annales: anali za istrske in mediteranske študije. Series historia et sociologia*, 30(3), 469–484.

Kirbiš, A. (ur.) (2021). Kulturna participacija mladih v Sloveniji in Evropi. Zbirka Znanstve-

na monografija, 016. Maribor: Kulturni center.

Kirbiš, A. in sod. (2020a). Izobraževanje na daljavo v Sloveniji. Lastni podatki anketne raziskave.

Kirbiš, A. in sod. (2020b). Model dejavnikov uživanja in nakupa zdrave in ekološke prehrane v Sloveniji (GO-ORGANIC!). Podatki anketne raziskave. Projekt je bil sofinanciran s strani Ministrstva RS za izobraževanje, znanost in šport ter Evropskega socialnega sklada.

Knol, L. L., Robb, C. A., McKinley, E. M. in Wood, M. (2017). Food Insecurity, Self-rated Health, and Obesity among College Students. *American Journal of Health Education*, 48(4), 248–255.

Košir, K. in S. Tement (2014). Teacher-Student Relationship and Academic Achievement: A Cross-Lagged Longitudinal Study on Three Different Age Groups. *European Journal of Psychology of Education*, 29(3), 409.

Lamot, M. in Kirbiš, A. (2020). Stališča do cepljenja? [baza podatkov].

Lamot, M., Javornik Krečič, M. in Kirbiš, A. (2020). Učinek izobrazbe na poznavanje znanstvenih dejstev o cepljenju in na namero za cepljenje proti covidu-19 v Sloveniji. *Sodobna pedagogika*, 72, 108–128.

Lavrič, M., Flere, S., Tavčar Krajnc, M., Klanjšek, R., Musil, B., Naterer, A., Kirbiš, A., Divjak, M. in Lešek, P. (2011). MLADINA 2010: Družbeni profil mladih v Sloveniji. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad za mladino; Maribor: Aristej. Dostopno prek: [http://arhiv.mlad.si/files/knjiznica/mladina2010-2\(1\).pdf](http://arhiv.mlad.si/files/knjiznica/mladina2010-2(1).pdf) (05. 12. 2020).

Mook, K., Laraia, B. A., Oddo, V. M. in Jones-Smith, J. C. (2014). Food Security Status and Barriers to Fruit and Vegetable Consumption in Two Economically Deprived Communities

of Oakland, California, 2013–2014. *Preventing Chronic Disease*, 13(2), E21. doi:10.5888/pcd13.150402

NIMH (2020). Mental Illness. Dostopno prek: <https://www.nimh.nih.gov/health/statistics/mental-illness.shtml> (5. 12. 2020).

OECD (2015). Do Teacher-student Relations Affect Students' Wellbeing at School? PISA in Focus – 2015/04. Dostopno prek: <https://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/pisainfocus/PIF-50-%28eng%29-FINAL.pdf> (12. 1. 2020).

Peters, A., McEwen, B. S. in Friston, K. (2017). Uncertainty and stress: Why it causes diseases and how it is mastered by the brain. *Progress in Neurobiology*, 156, 164–188.

Ryan, R. M., Stiller, J. D. in Lynch, J. H. (1994). Representations of Relationships to Teachers, Parents and Friends as Predictors of Academic Motivation and Self-esteem. *Journal of Early Adolescence*, 14(2), 226–249.

Thomas, M. L., Kaufmann, C. N., Palmer, B. W., Depp, C. A., Martin, A. S., Glorioso, D. K., Thompson, W. K. in Jeste, D. V. (2016). Paradoxical Trend for Improvement in Mental Health With Aging: A Community-Based Study of 1,546 Adults Aged 21–100 Years. *The Journal of Clinical Psychiatry*, 77(8), e1019–e1025.

WHO (2019). The state of food security and nutrition in the world 2019. Safeguarding against economic slowdowns and downturns. Dostopno prek: <https://www.who.int/nutrition/publications/foodsecurity/state-food-security-nutrition-2019/en/> (5. 12. 2020).

Zavod RS za šolstvo (2020). Izobraževanje na daljavo v času epidemije Covid-19. Dostopno prek: https://www.zrss.si/zrss/wp-content/uploads/2020-07-07-izobrazevanje-na-daljavo_tiskovka-3-1.pptx (5. 12. 2020).

AKTIVNI, A OSAMLJENI IN POD STRESOM: GRENKO-SLADKA SLIKA MLADIH V SLOVENIJI

Raziskava Mladina 2020 je postregla s številnimi ugotovitvami, ki so po eni strani zanimive, po drugi strani pa predvsem pomembne za sprejemanje odločitev na področju mladinske politike in politike nasploh. V veliki meri je bila zasnovana kot nadaljevanje podobne raziskave izpred desetih let, deloma pa je gradila tudi na metodoloških pristopih in podatkih raziskave iz leta 2000. To je raziskovalcem omogočilo natančen vpogled v dolgoročne trende, kar se je izkazalo kot bistveno, saj so najpomembnejši rezultati študije povezani prav s trendi v zadnjih desetih oziroma dvajsetih letih.

ŠTEVILO MLADIH JE ZELO UPADLO, KAR IMA TUDI SVETLE PLATI

Na demografskem področju je ena ključnih ugotovitev ta, da je od leta 2000 število mladih upadlo skoraj za tretjino (31,1 %). Ta upad ima brez dvoma tektonske posledice za družbeni položaj mladih. Po eni strani je vsaka posamezna mlada oseba za družbo kot celoto danes še bistveno pomembnejša kot pred desetletji. Lahko bi rekli, da mladih v družbi vse bolj

primanjkuje, kar se med drugim zelo jasno odraža v izrazitem upadu brezposelnosti mladih. Čeprav je slednje seveda tudi posledica gospodarskih trendov in ukrepov, pa je nemogoče zanikati tudi pomemben vpliv demografskega faktorja. To se med drugim kaže v dejstvu, da so še leta 2005 mladi v strukturi vseh brezposelnih predstavljali 37 %, v letu 2020 pa le še 20 %. Upad števila mladih se gotovo odraža tudi na izobraževalnem področju. Razumljivo je, da se izobraževalne institucije, katerih število je v zadnjih desetletjih občutno naraslo, vse bolj trudijo, da bi pritegnile mlade, ki jih je vedno manj.

To logično pomeni pomembno vzpodbudo za dvig kakovosti izobraževanja. Upad števila mladih ima pomembne posledice tudi na političnem področju, saj se zaradi manjše številčnosti zmanjšuje relativna pomembnost mladih kot volilne baze, s tem pa tudi njihova politična moč. Poleg tega je upadanje števila mladih lahko pomembno izhodišče v razpravah o migracijah mladih; če mladih primanjkuje, je njihovo izseljevanje v tujino tendenčno (še) manj zaželeno. Pri tem velja pou-

dariti, da je bil selitveni prirast s tujino od začetka tisočletja izrazito pozitiven; število mladih se je po podatkih SURS-a v obdobju 2000–2019 vsako leto v povprečju povečalo za več kot 2500. Število mladih v Sloveniji torej v zadnjih dveh desetletjih nikakor ni upadalo zaradi migracij, temveč so nasprotno migracijski tokovi blažili te trende.

Velja tudi poudariti, da se je število mladih z letom 2020 sicer stabiliziralo in v naslednjih dveh desetletjih ne gre več pričakovati večjih sprememb. Vendar pa se po drugi strani nadaljuje soroden demografski trend, to je trend naraščanja deleža starejših prebivalcev (65+). Njihovo število že danes občutno presega število mladih, do leta 2050 pa bo po napovedih naraslo še za dodatnih skoraj 50 %. Takšni trendi že dlje časa sprožajo razprave o medgeneracijskem dialogu in sodelovanju. Po podatkih pričujoče študije skoraj tri četrtine (72 %) mladih vidi povečevanje števila starejših kot velik ali zelo velik problem. Vendar pa to ne pomeni, da mladi v starejših vidijo pomembno oviro za lastno blaginjo. Zadržani so

namreč do pogleda, da so starejši prebivalci Slovenije privilegirani v primerjavi z mladimi. Bistveno bolj so naklonjeni prepričanju, da so tako mladi kot starejši zapostavljeni, ko gre za blaginjo. Iz tega sledi, da mladi, vsaj kar zadeva vprašanje družbene blaginje, premorejo visok potencial za medgeneracijsko sodelovanje. Na pomen medgeneracijskega sodelovanja jasno kaže tudi dejstvo, da se mladi v svojih omrežjih socialnih opor še vedno najbolj opirajo na starše. V zadnjem desetletju se je delež mladih, ki se zelo dobro razumejo s starši, celo občutno povečal.

MLADI SE NEKOLIKO HITREJE OSAMOSVAJAJO

Na področju družine so v zadnjem desetletju opazni veliki premiki, ki kažejo predvsem na naraščanje individualizma oziroma težnje po avtonomiji med mladimi. Čeprav še vedno velika večina računa na pomoč staršev na ključnih življenjskih področjih, so se ta pričakovanja po letu 2010 občutno zmanjšala. Nekoliko se je povečal tudi delež mladih, ki svoje razumevanje s starši opisujejo kot slabo ali neznosno. Predvsem je v tem okviru ključna ugotovitev, da se v primerjavi z letom 2010 mladi občutno hitreje odseljujejo od svojih staršev in se v tem smislu hitro približujejo povprečju mladih v EU. Te trende gotovo lahko povežemo s trendi individualizacije, ki jih ugotavljamo na ravni temeljnih vrednot in stališč mladih. Poleg tega sta na to imela pomemben vpliv tudi izboljšanje gospodarskih razmer in s tem povezan izboljššan položaj mladih na trgu dela.

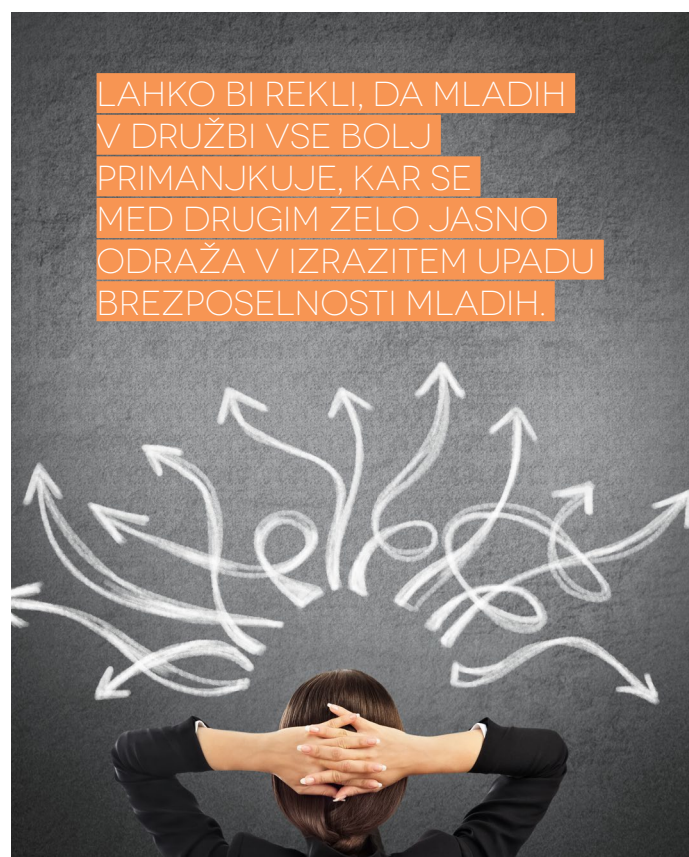
Podatki kažejo, da mladi nekoliko hitreje zapuščajo sistem formalnega izobraževanja. Če je bilo v visokošolsko izobraževanje leta 2014 vključenih kar 49 % mladih, je do leta 2018 ta delež padel na 45 %. Izpostaviti velja, da je to še vedno daleč največ v celotni EU in visoko nad povprečjem vseh (28) članic, ki znaša 32 %. Takšna množičnost terciarnega izobraževanja lahko pomeni dober obet za prihodnji razvoj Slovenije, še posebej v luči dejstva, da se visoko šolstvo internacionalizira. V primerjavi z letom 2010 je občutno narasel delež mladih, ki imajo izkušnjo izobraževalne mobilnosti, in delež takih, ki se še nameravajo odpraviti po znanje v tujino. Kar zadeva nižje ravni izobraževanja, velja opozoriti tudi na mednarodne raziskave merjenja izobraževalnih dosežkov, ki kažejo na sorazmerno visoko raven kakovosti slovenskega izobraževalnega sistema. Pri tem med mladimi – skladno s pričakovanji – močno narašča uporaba neformalnega izobraževanja in priložnostnega učenja, ki verjetno predstavljata eno ključnih razvojnih področij izobraževalne politike v prihodnosti.

BREZPOSELNOST TENDENČNO UPADA, A PREKARNOST OSTAJA ZELO VELIK PROBLEM

Pomembni premiki se za mlade dogajajo tudi na trgu dela. Uradni statistični podatki kažejo na izrazit trend zmanjševanja brezposelnosti mladih; leta 2010 je stopnja anketne brezposelnosti mladih znašala 14,7 %, leta 2019 le še 8,1 %. Po letu 2015 se je občutno zmanjšal tudi delež zaposlenih mladih, ki delajo v kateri od fleksibilnih oblik zaposlovanja. Poleg tega se razkorak med pridobljenimi kompetencami mladih in zahtevami na delovnem mestu (angl. skills mismatch) v zadnjih letih zmanjšuje. Premiki na bolje se torej dogajajo. Kljub temu velja izpostaviti, da so ti premiki bistveno manjši, kot kažejo uradni podatki. Če se na primer ozremo

k deležu mladih, ki sebe dojema kot brezposelne, zmanjšanja deleža brezposelnosti v zadnjem desetletju sploh ni zaznati. Povedano drugače, delež brezposelnih mladih se znižuje po kriterijih uradne statistike, ne pa tudi po kriterijih samih mladih. Predvsem je pomembno, da Slovenija še vedno močno odstopa od evropskega povprečja navzgor po deležu mladih v prekarnih oblikah zaposlovanja. V zadnjem desetletju se je tudi občutno povečal delež mladih, ki ocenjujejo, da so za svoje delo plačani prenizko, da je delo, ki ga opravljajo dolgočasno, da je delovna klima slaba in da so jim na delovnem mestu kršene pravice. V luči tega lahko sklenemo, da položaj mladih na trgu dela v Sloveniji ostaja – ugodnim gospodarskim trendom v zadnjem desetletju navkljub – relativno neugoden.

Po desetletjih izpostavljenosti visokim stopnjam prekarnosti niti ne preseneča, da so mladi svoja pričakovanja glede zaposlitve bistveno spremenili. Za povečanje svojih zaposlitvenih možnosti so vse bolj pripravljeni na geografsko mobilnost, na dodatno izobraževanje, občutno bolj so pripravljeni sprejeti tudi začasno zaposlitev in nižje plačilo. Kar dve tretjini mladih sta za preprečitev nezaposlenosti pripravljeni stopiti na samostojno podjetniško pot. Mladi torej vse bolj pristajajo na negotove razmere glede zaposlitve. To lahko povežemo s trendom naraščajoče naklonjenosti zaposlitvi v zasebnem sektorju oziroma z upadanjem želje po zaposlitvi v javnem sektorju. V tej luči ni presenetljivo, da se med mladimi krepi podjetniški duh. Občutno bolj kot pred desetletjem mladi poročajo o tem, da jim je izobraževanje vzbudilo interes, da bi postali podjetniki. Skladno s splošnimi značilnostmi sodobne generacije mladih je tudi slovenski mladini sicer pri delu najbolj pomembno to, da je delo zanimivo, da omogoča visoko stopnjo avtonomije in da ima delo jasen cilj. Tudi varnost zaposlitve je mladim pomembna, vendar nekoliko manj kot prej naštete značilnosti.

LAHKO BI REKLI, DA MLADIH
V DRUŽBI VSE BOLJ
PRIMANJKUJE, KAR SE
MED DRUGIM ZELO JASNO
ODRAŽA V IZRAZITEM UPADU
BREZPOSELNOSTI MLADIH.

UPAD ŠTEVILA MLADIH
IMA POMEMBNE
POSLEDICE TUDI NA
POLITIČNEM PODROČJU,
SAJ SE ZARADI
MANJŠE ŠTEVILČNOSTI
ZMANJŠUJE RELATIVNA
POMEMBNOST MLADIH
KOT VOLILNE BAZE, S
TEM PA TUDI NJIHOVA
POLITIČNA MOČ.

EPIDEMIJA STRESA IN OSAMLJENOSTI OB HKRATNI VELIKI SKRBI ZA ZDRAVJE

Razmere na trgu dela so skupaj s širšimi storilnostnimi pritiski v sodobni družbi gotovo med ključnimi razlogi za izrazito povečanje stresa med mladimi. V primerjavi z letom 2010 se je delež mladih, ki več dni v tednu čuti stres, več kot podvojil. Močno se je tudi povečal delež mladih, ki čutijo osamljenost kot problem. Močno se je povečala zaskrbljenost mladih glede drugih ključnih področij življenja, kot je pomanjkanje denarja, (ne)uspeh v šoli ali poklicu, težave z (ne)zaposlitvijo ali stanovanjski problem. Zaskrbljujoč je občuten porast mladih, ki so pesimistični glede prihodnosti naše družbe.

Takšne predstave so povezane predvsem s skrbmi glede staranja prebivalstva in glede degradacije naravnega okolja. Podatki tudi kažejo, da imajo mladi vse manj splošnega zaupanja v druge ljudi.

Od tod ni presenetljivo, da v zadnjih desetih letih beležimo znaten upad splošnega zadovoljstva mladih z življenjem. Občutno je upadel tudi delež mladih, ki so pretežno ali zelo zado-

voljni s svojim zdravjem. Slednje ni presenetljivo v luči dejstva, da se je delež mladih z nezdravo visokim indeksom telesne mase občutno povečal, naša raziskava pa je zaznala tudi občutno povečanje deleža podhranjenih mladostnikov in še posebej mladostnic. Vsi ti trendi jasno kažejo, da se zdravje mladih, še posebej ko gre

za duševno zdravje, danes kaže kot eden ključnih izzivov mladinske politike.

Ob tem je nekoliko presenetljivo, da mladina sama sicer vse bolj skrbi za svoje zdravje. Mladi v primerjavi z desetletjem poprej v povprečju občutno manj pijejo alkohol in manj kadijo to-

bak, jedo bolj zdravo in se (še) več ukvarjajo s športom. Zdi se očitno, da za obrat trenda splošnega slabšanja psihofizičnega zdravja mladih ne bodo zadostovale kampanje za spodbujanje zdravega življenjskega sloga. Čeprav so te brez dvoma pomembne, je v tem okviru nujen razmislek o širših družbenih razmerah, v katerih mladi odraščajo.

VREDNOTE SE LIBERALIZIRAJO, A NE V ODNOSU DO TUJCEV

O širših družbenih temah sicer mladi po večini ne razmišljajo prav dosti, saj na lestvici vrednot in zanimanj mladih že vsaj dvajset let prevladujejo elementi zasebne sfere, kot sta prijateljstvo in družina, bistveno manj pa so mladim blizu širše družbene teme. V zadnjem desetletju se na ravni vrednot in stališč mladih še naprej izraža trend individualizacije oziroma vse večje težnje po avtonomiji. V tem okviru zaznavamo tudi izrazit porast liberalnih vrednot med mladimi, saj mladi bistveno bolj kot pred desetimi leti zavračajo ubogljivost kot vrednoto v okviru vzgoje otrok in v bistveno večji meri sprejemajo istospolno starševstvo. Z opisanimi vrednotnimi trendi je skladna ugotovitev, da se mladi v Sloveniji pospešeno odklanjajo od katolištva.

Liberalizacija vrednot mladih seveda še ne pomeni nujno, da mladi živijo v zelo strpni in odprti družbi. V našem vzorcu na primer večina homoseksualno usmerjenih mladih poroča, da so se že počutili kot žrtve diskriminacije zaradi svoje spolne usmerjenosti. Prav tako opisane spremembe na ravni vrednot avtomatično ne pomenijo, da so mladi v praksi zelo naklonjeni priseljevanju tujcev. Socialna distanca mladih do beguncev ostaja na primer zelo visoka: medtem ko bi se le 7 % mladih počutilo nelagodno, če bi se v njihovo bližino preselila družina iz Zahodne Evrope, bi se v primeru priselitve beguncev nelagodno počutilo kar 56 % mladih. Še več, delež mladih, ki so prepričani, da priseljevanje tujcev izrazito škodi Sloveniji, se je v zadnjem desetletju močno povečal.

POLITIKA NEKOLIKO BOLJ PRIVLAČI MLADE, HKRATI PA JIH POLARIZIRA

O resnih težavah na področju tolerantnosti v slovenski družbi priča tudi dejstvo, da je več kot 80 % mladih večkrat mesečno priča sovražnemu govoru na internetu. Kar 70 % mladih tudi meni, da je v slovenski družbi preveč sovražnega govora.

Verjetno je tudi z razširjenostjo sovražnega govora povezano dejstvo, da se je zanimanje za politiko v zadnjem desetletju nekoliko povečalo. Mladi se tudi bolj kot pred desetimi leti čutijo politično kompetentni in so bolj naklonjeni neposrednemu komuniciranju s politiki, vključno s sodelovanjem v peticijah. Vendar je pri tem pomembno poudariti, da je stopnja zanimanja mladih za politiko, vključno z njihovim samoporočanim poznavanjem politike, še vedno na nizki ravni. S tem je povezano tudi zelo nizko zaupanje v nosilce politične oblasti, kar se med drugim kaže v visoki razširjenosti stališča, da običajen posameznik v naši družbi nima pravega vpliva na početje oblasti. Vse to ima seveda negativen vpliv na udeležbo na volitvah oziroma na širšo politično participacijo mladih, ki ostaja nizka. Na drugi strani skrbi občuten potencial za politično radikalizacijo; kar pri

četrtini mladih je prisotno prepričanje o legitimnosti rabe nasilja, ko gre za višje cilje.

Omenjeno povečanje zanimanja mladih za politiko lahko povežemo tudi z izrazitim porastom zanimanja za umetnost in kulturo, ki ga beležimo v obdobju 2010–2020. Predvsem razveseljuje dejstvo, da se bolj kot potrošnja umetniških vsebin povečuje umetniško ustvarjanje mladih. Še posebej to velja za mlade do 18. leta, med katerimi se jih skoraj 40 % tedensko ukvarja s katero od umetniških dejavnosti.

Zdi se torej, da prihaja kreativna generacija mladih – pa tudi generacija, ki se je bolj kot generacije pred njo pripravljena in sposobna soočiti z negotovimi razmerami na trgu dela. Vendar to ne pomeni, da pasivno pristaja na družbene razmere. Mladi se politično prebujajo in poleg konvencionalne politične participacije pogosto uporabljajo tudi nekonvencionalne oblike, kot sta na primer politično potrošništvo ali podpisovanje peticij.

Pred današnjo generacijo mladih so nedvomno veliki okoljski, demografski in širši družbeni izzivi. Pod težo teh izzivov, še bolj pa pod težo aktualnih okoliščin, v katerih živijo, se mladi soočajo z visokimi stopnjami zaskrbljenosti in stresa. Toda na drugi strani imamo opravka s kreativno generacijo, ki je tudi vedno bolj športno, kulturno in politično aktivna. Vrednote te generacije pripadajo odprti družbi – družbi, ki temelji na avtonomnih, a družbeno odgovornih posameznikih.

Erasmus+

Bogati življenja, širi obzorja.

ERASMUS+: MLADINA BOGATI ŽIVLJENJA, ŠIRI OBZORJA

Novi program Erasmus+ za obdobje 2021–2027 je bil uradno odprt marca 2021. Od takrat smo uspešno izvedli že dva prijavnata roka in podprli 82 projektov v skupni vrednosti 4.076.059,00 EUR.

S skupnim proračunom v višini 26,2 milijarde evrov (v primerjavi s 14,7 milijarde v obdobju 2014–2020) bo novi program do leta 2027 kar 10 milijonom Evropejcev omogočil učno mobilnost in izkušnjo čezmejne sodelovanja.

Novi Erasmus+ ima še večji poudarek na socialnem vključevanju, močan poudarek pa je tudi na podpori za prehod v bolj zeleno in digitalno prihodnost, kot jo predvideva Evropski izobraževalni prostor. Program nudi tudi podporo za krepitev sistemov izobraževanja, usposabljanja in mladine v luči pandemije.

Erasmus+ je program EU na področju izobraževanja, usposabljanja, mladine in športa za obdobje 2021–2027.

Na podlagi uspeha programa v obdobju 2014–2020 Erasmus+ krepi prizadevanja za povečanje priložnosti, ki se ponujajo udeležencem in širšemu krogu organizacij, s poudarkom na kakovostnem vplivu in prispevku k bolj vključujoči in kohezivnejši družbi ter s poudarkom na zelenih in digitalnih kompetencah v družbi. Evropski državljani morajo biti bolj opremljeni z znanjem, spretnostmi in kompetencami, ki so potrebne v dinamično spreminjajoči se družbi, ki je vedno bolj mobilna, večkulturna in digitalna.

Preživljanje časa v drugi državi za izobraževanje, učenje in delo bi moralo postati standard. Program je ključna komponenta, ki podpira cilje evropskega izobraževalnega prostora, Akcijskega načrta za digitalno izobraževanje (2021–2027), Strategije EU za mlade in Delovnega načrta EU za šport.

Prednostne naloge programa Erasmus+

- Vključevanje in raznolikost
- Digitalna preobrazba
- Udeležba v demokratičnem življenju, skupne vrednote in državljansko udejstvovanje
- Okolje in boj proti podnebnim spremembam

Evropski prednostni usmeritvi v nacionalnem kontekstu

- Socialno vključevanje
- Aktivno evropsko državljanstvo s posebnim poudarkom na aktivni participaciji mladih

Namen programa je z vseživljenjskim učenjem podpirati izobraževalni, poklicni in osebni razvoj ljudi na področju izobraževanja, usposabljanja, mladine in športa v Evropi in širše ter s tem prispevati k trajnostni rasti, kakovostnim delovnim mestom in socialni koheziji, spodbujanju inovacij ter krepitvi evropske identitete in aktivnega državljanstva.

Cilj programa na področju mladine

pa je spodbujati neformalne in priložnostne učne mobilnosti, aktivno participacijo med mladimi, sodelovanje, kakovost, vključevanje, ustvarjalnost in inovacije na ravni organizacij in mladinskih politik.

Program je v novem obdobju prinesel tudi vrsto sprememb, ki so nekoliko prevetrile ključne ukrepe programa Erasmus+. V novem programu sta tako strogo ločena dva ukrepa znotraj **ključnega ukrepa 1** (ki sta bili prej v enem ukrepu), in sicer učni mobilnosti posameznikov – mladinske izmenjave in mobilnosti mladinskih delavcev. Družbo v KU1 jima dela povsem nov ukrep – aktivno udejstvovanje mladih. O vseh treh ukrepih, njihovih značilnostih in posebnostih si preberite v nadaljevanju. Tudi **ključni ukrep 2** – sodelovanje med organizacijami in institucijami – je nekoliko spremenjen. Sodelujočim organizacijam omogoča pridobivanje izkušenj na področju mednarodnega sodelovanja in krepitev njihovih zmogljivosti, omogoča pa tudi izdelavo visokokakovostnih inovativnih rezultatov, in sicer v okviru sodelovalnih in manjših partnerstev. Organizacije lahko znotraj programa pridobijo tudi **akreditacijo Erasmus na področju mladine**, ki ni pogoj za sodelovanje v programu, namenjena pa je organizacijam, ki želijo k programu pristopiti na bolj strateški način, s tem pa jim je omogočen poenostavljen način pridobivanja financiranja v okviru ključnega ukrepa 1. Znotraj KU1 si svojo pot v Evropo v letu 2022 odpira tudi mladinska pobuda DiscoverEU, ki osemnajstletnikom omogoča pridobitev brezplačne 30-dnevne vozovnice za potovanje z vlakom.

Vabimo vas, da posamezne ukrepe podrobneje raziščete v spodnjih prispevkih in jih izkoristite. Prepričani smo, da se za vsakega nekaj najde.

Pomembne značilnosti programa Erasmus+

- Zaščita, zdravje in varnost udeležencev
- Večjezičnost
- Mednarodna razsežnost
- Priznavanje in vrednotenje spretnosti in kvalifikacij
- Obveščanje o projektih in njihovih rezultatih za povečanje učinka
- Odprt dostop do učnih gradiv
- Odprt dostop do raziskav in podatkov

MLADINSKE IZMENJAVE: TOLE PA SPLOH NI BILO TAKO TEŽKO. ZAKAJ SE NISMO TEGA LOTILI ŽE PREJ?

Ukrep mladinskih izmenjav je že vrsto let stalnica programa Erasmus+. Nam se velikokrat zazdi, da je že globoko usidran v mladinski sektor, pa vendar še veliko mladih čaka na svojo priložnost, zlasti mladi z manj priložnostmi. Čakanje je lahko dolgo, lahko pa nekdo, ki v mladih prepozna iskrico po ustvarjalnosti in delu, to vsekakor spremeni. Ta neformalna učna mobilnost mladim omogoča, da se tekom izvajanja mladinske izmenjave srečajo z drugimi mladimi iz vsaj dveh različnih držav. Nato skupaj izvajajo program neformalnega učenja v zvezi s temo, ki jih zanima. Ob tem pa razvijajo kompetence za življenje in svojo poklicno prihodnost.

Kdor dela z mladimi, ve, da so zakladnica raznovrstnih idej in veščin. Mladinske izmenjave so lahko pri tem odlično orodje, da si mladi med seboj te veščine predajo in uresničijo svoje ideje. Organizacija ni zahtevna, če se naloge delijo, za njimi pa stojijo mlade osebe, ki bodo tekom načrtovanja, izvajanja in zaključevanja pridobile neverjetno število izkušenj. Verjetno bo veliko tudi nerodnih situacij: »Si že rezerviral avtobus?« »Hmm ne, a ni bila to tvoja naloga?« »Ojoj, verjetno res, pa sem čisto pozabil. A lahko to hitro urediva skupaj?« Ampak te so sestavni del učenja in zagotovo trenutki, ki se bodo

vtisnili v spomin. Res lepo je videti, ko se v tako kratkem času, med izvajanjem projekta, vezi mladih trdno stkejo, nekatera mnenja spremenijo, govor postane bolj sproščen, nastop pred skupino manj stresen, oči pa ostanejo bolj odprte in pozorne na okolico, na soljudi. Zato spodbujajte mlade, da razmišljajo, dajte jim priložnost, da se izkažejo, pokažite jim spletna orodja in jih, če bo potrebno, malo usmerjajte, predvsem pa podpirajte. Nato bodo zagotovo sami našli pot do gumba »Oddaj« in si odprli nova vrata.

MOBILNOST MLADINSKIH DELAVCEV: PROFESIONALIZACIJA MLADINSKEGA DELA

Ko slišiš, da se je začelo novo obdobje programa Erasmus+: Mladina, najprej pomisliš na – mladino. In mladina potrebuje dobro mentorsko podporo za kakovostno izvedbo projektov. Mladi potrebujejo dobre, ozaveščene in profesionalne mladinske delavce. In kako se ti razvijejo? Kako lahko napredujejo, se naučijo novih stvari, preizkušajo drugačne prakse? Kako drugače kot preko neformalnega in priložnostnega učenja. Program Erasmus+: Mladina poskrbi tudi za ta vidik – vidik profesionalizacije mladinskih delavcev, razvoja organizacij in posledično razvoja mladinskega dela – preko **mobilnosti mladinskih delavcev**.

V novem programskem obdobju je ta ukrep popolnoma ločen od ukrepa mladinskih izmenjav, tako da je razlikovanje med obema ukrepoma toliko bolj poudarjeno. Projekt mobilnosti mladinskih delavcev lahko skupina partnerjev, ki zazna podoben problem oz. se pri njih pojavi podobna potreba, načrtuje v zelo raznolikih aktivno-

stih, in sicer kot **aktivnosti profesionalnega razvoja**, ki se lahko izvajajo v različnih oblikah – od študijskih obiskov, usposabljanj na delovnem mestu do mreženja in grajenja skupnosti ter usposabljanj za razvoj potrebnih kompetenc, implementacijo praks kakovostnega mladinskega dela ali naslavljanje in preizkušanje inovativnih metod dela, **aktivnosti sistemskega razvoja in razširjanja učinkov**, možni pa so tudi **prilagodljivi obiski**.

Ne glede na vrste aktivnosti in načine dela, ki jih partnerji načrtujejo, pa morajo imeti prijavitelji pri snovanju projekta v prvi vrsti v mislih cilj, da bo projekt prispeval k profesionalizaciji mladinskega dela in da projekt skupaj oblikujejo organizacije, ki delujejo v mladinskem sektorju oz. želijo na področje mladinskega dela vstopiti. Velik poudarek pri mobilnostih mladinskih delavcev je na dobrem načrtovanju, merjenju in spremljanju učnega procesa in učinkov ter seveda na rezultatih projekta, ki naj bodo po končanem projektu na voljo tudi drugim zainteresiranim mladinskim delavcem.

IN NAGRADO NA PODROČJU INOVATIVNOSTI PREJMEJO ... AKTIVNOSTI UDEJSTVOVANJA MLADIH

Ste že slišali za ključ do vključenosti, ključ do participacije, ključ do vidnosti, ključ do učenja ali ključ do solidarnosti? Če ne, naj vam povem, da so bile to nagrade za najboljše projekte na izbranih področjih v okviru programov Erasmus+: Mladi v akciji in Evropska solidarnostna enota v preteklih letih. Če nas nekoliko bolj spremljate, mogoče celo poznate katero od organizacij, ki je ključ prejela. A ključa do inovativnosti še nismo podeljevali. In če ali ko ga bomo, se nadajamo, da bo zmagovalni projekt prišel iz ukrepa *aktivnosti udejstvovanja mladih*. Gre za nadaljevanje projektov dialoga mladih oz. mladinskega dialoga iz ključnega ukrepa 3 v predhodnem programu Erasmus+. A nadaljevanje ni pravi opis, gre tudi za nadgradnjo, ki ne postavlja omejitev in togih pravil o tem, kaj se v teh projektih lahko izvaja.

Pustite domišljiji prosto pot in začnite z viharjenjem možganov. Naj se vam porodijo najbolj nore ideje o tem, kako bi mladi izkusili angažirano delovanje v civilni družbi. Ne le izkusili, mladi lahko preko

projektov aktivnosti udejstvovanja mladih angažirano delovanje v civilni družbi ali v demokratičnih procesih udeležajo. Lahko se prevačajo kozolci ali le spreobračajo besede – pomembno je, da mladi spoznajo, da so soustvarjalci naše družbe in da imajo vpliv nanjo.

Namen ukrepa je, da se mladi naučijo, na kakšen način soustvarjajo družbo, saj brez akcije ni reakcije. V teh projektih že nastajajo soba pobega, nove aplikacije, delavnice kritičnega mišljenja in še in še. Pred nami pa je še dolgih šest let programa. Vodnik po programu kot možne aktivnosti ponuja delavnice, razprave, igre vlog, simulacije, uporabe digitalnih orodij, kampanje ozaveščanja, usposabljanja, srečanja in druge oblike interakcij med mladimi in nosilci odločanja, posvetovanja, informativne dogodke itd. »Nič inovativnega,« boste rekli. Naj vas torej še enkrat povabimo k sanjarjenju o tem, kako dvigniti participacijo mladih. Pomoč pri prelivanju idej v projektni jezik, ki ga zahteva pisanje prijavnice, pa vam preko podpornih aktivnosti nudimo tudi na nacionalni agenciji.

RAZŠIRI SVOJE OBZORJE!

POBUDI DISCOVEREU IN DISCOVEREU INCLUSION

Z letom 2022 se programu Erasmus+ pridružuje nova pobuda DiscoverEU, ki mladim v starosti 18 let omogoča brezplačno 30-dnevno vozovnico za potovanje z vlakom. Z njo bodo lahko raziskali znamenitosti držav članic Evropske unije in tretjih držav, pridruženih programu. Za države, ki z vlakom niso dosegljive, bo na voljo tudi omejeno število letalskih vozovnic. V uvajalnem obdobju med letoma 2018 in 2021 je priložnost za spoznavanje držav EU dobilo 115.000 mladih. Med njimi je 500 slovenskih prejemnikov vozovnic, ki so tekom potovanja pridobili pomembne življenjske izkušnje, kot so neodvisnost, samozavest in odprtost do drugih kultur. Zaradi epidemioloških razmer bodo nekateri to možnost izkoristili šele v tem letu. Da je akcija med mladimi izredno priljubljena in odmevna, potrjuje število prijav, ki je samo na zadnjem prijavnem krogu za petkrat preseгло število razpoložljivih vozovnic. Zgovorne so tudi premnoge aktivnosti na družbenih omrežjih.

Pobuda DiscoverEU z učnim ciklom pomeni novost za delo nacionalnih agencij, saj preko nje stopamo v neposreden stik z mladimi. Hkrati pa pobuda omogoča dostop do programov Erasmus+ mladim, ki sicer niso vključeni v nobeno izmed organizacij, ki izvajajo projekte mobilnosti mladih znotraj programov Erasmus+ ali Evropske solidarnostne enote. Nacionalna agencija bo mladim popotnikom ponudila usposabljanje pred odhodom, s katerimi bodo razširili svoja obzorja na temo medkulturnega učenja, srečali se bodo s preteklimi udeleženci pobude, si podelili svoja pričakovanja in načrte

ter izvedeli za druge priložnosti mobilnosti mladih v okviru programov Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota. Za tuje udeležence DiscoverEU bodo med potovanjem organizirana mednarodna srečanja, kjer se bodo mladi prejemniki vozovnic lahko družili in spoznavali ob različnih aktivnostih. Pobuda DiscoverEU se ne zaključi s potovanjem. Dokaz za to so številne in številčne skupine na raznovrstnih družbenih omrežjih, kjer se mladi še vedno družijo, skupaj gledajo filme v različnih jezikih in si tudi samostojno po različnih državah organizirajo svoja srečanja.

Z jesenskim prijavnim rokom se znotraj programa Erasmus+ Mladina odpira tudi ukrep DiscoverEU Inclusion oz. ukrep za vključevanje v okviru pobude DiscoverEU, v okviru katerega bodo lahko organizacije in neformalne skupine mladih prejele podporo za izvajanje projektov, ki bodo tudi mladim z manj priložnostmi omogočili, da se vključijo v pobudo DiscoverEU pod enakimi pogoji kot njihovi vrstniki.

AKREDITACIJA ERASMUS NA PODROČJU MLADINE

A kreditacija Erasmus na področju mladine je nov ukrep v okviru ključnega ukrepa 1 programa Erasmus+. Izkušenejšim organizacijam, dejavnim na področju mladinskega dela najmanj dve leti, omogoča dostop do rednega in poenostavljenega načina financiranja mladinskih izmenjav in mobilnosti mladinskih delavcev za obdobje programa, torej med letoma 2021 in 2027.

Pa vendar sama akreditacija nudi več kot le dostop do sredstev. Akreditacija daje organizacijam možnost in prostor, da se ustavite in se vprašate: »Kdo smo? Kaj je naše poslanstvo? Kaj je naš namen? Na katere naše dosežke smo ponosni? Kaj želimo nadgraditi, kaj želimo spremeniti, kaj pa je takega, kar želimo opustiti?« Akreditacija omogoča organizacijam prijaviteljicam, da reflektirate svoje doseda-

nje delovanje in poiščete nove izzive. Akreditacija Erasmus je tudi strateški dokument delovanja organizacije. V njej organizacije opredelite svoje potrebe, usmeritve in cilje. Z določitvijo aktivnosti tudi konkretno začrtate, kako jih boste zasledovali in uresničevali v naslednjih letih. Z možnostjo dopolnitve strateškega načrta in načrta aktivnosti pa akreditacija Erasmus nudi organizacijam pri samem načrtovanju in izvajanju veliko fleksibilnosti.

Akreditacija Erasmus daje organizacijam škarje in platno, da dolgoročno razvijate svoje potenciale, in vas podpre, da nadgradite svoje delo na področju mladine. S kakovostno izvedenimi aktivnostmi pa lahko poskrbite za učinke, ki bodo pustili pomemben pečat tako v lokalnem kot tudi v regionalnem, nacionalnem in nadnacionalnem prostoru.

LETO 2022, EVROPSKO LETO MLADIH

»Pandemija je mlade oropala številnih priložnosti – od spoznavanja novih ljudi in sklepanja novih prijateljstev do izkušanja in odkrivanja novih kultur. Tega časa jim sicer ne moremo vrniti, a predlagamo, da se leto 2022 razglasi za evropsko leto mladih. Želimo si njihovega sodelovanja pri oblikovanju prihodnosti Evropske unije – Unije, ki je močnejša, če upošteva želje mladih, temelji na vrednotah in drzno ukrepa.«

Z zgornjim nagovorom je predsednica Evropske komisije, Ursula von der Leyen, napovedala evropsko leto mladih 2022. Cilji evropskega leta mladih so črpati navdih iz mladih, iz njihovih idej in vizij za nadaljnje delo; spodbujati mlade, vključno z mladimi z manj priložnostmi, da postanejo aktivni državljani in prispevajo k pozitivnim spremembam; promocija priložnosti za mlade za nudenje podpore njihovem osebnemu, socialnemu in profesionalnemu razvoju; vzpostavitev zelenega in digitalnega prehoda, ki ponujata nov pogled na prihodnost ter priložnosti za mlade in družbo kot celoto.

Evropsko leto mladih tako v ospredje postavlja glas mladih, s tem pa številne plati življenja mladih od izobraževanja in zaposlovanja pa vse do dobrega počutja, njihove samozavesti in zdravja, kulturnega udejstvovanja in iskanja rešitev za izzive prihodnosti.

Osrednji komunikacijski portal letošnjega leta je **Evropski mladinski portal**. Na portalu je bila med drugim objavljena anketa za mlade za namenom zbiranja njihovih idej za letošnje leto. Na anketo je odgovorilo skoraj 5000 mladih, ki so izrazili željo po ponovni mobilnosti in srečevanju z vrstniki iz drugih evropskih držav – želijo si, da bi se aktivnosti izvajale po celotni Evropi. Teme, ki so zanje pomembne, so izobraževanje in usposabljanje, podnebne spremembe in okolje ter zdravje s poudarkom na duševnem zdravju. Iz podatkov, zbranih v anketi, izhaja tudi, da večina mladih ne ve, kaj naj bi naredili, da bi bil njihov glas slišan. Svoje mnenje sicer najraje izražajo preko razprav in interaktivnih dialogov in ne preko volitev, zaradi česar bo tema aktivnega državljanstva še toliko bolj v ospredju v prihajajočem letu.

V sklopu evropskega leta mladih ima pglavilno vlogo tudi Eurodesk, v okviru katerega se na evropski ravni izvajajo različne aktivnosti: **bazen mladih novinarjev**, ki pripravljajo vsebine za Evropski mladinski portal in bodo sodelovali pri organizaciji dogodkov; **serija podkastov** s skupno temo "Kaj pomeni biti mlad v Evropi v letu 2022", katere cilj je raziskovanje novega medija z namenom doseganja

novega segmenta občinstva, ozaveščanje o evropskih vrednotah in večja vidnost glavnih tem Eurodeska; **dogodki** na evropski in nacionalni ravni, izvedba katerih bo sledila načrtovanim dogodkom s strani Evropske komisije.

Zaključna pogajanja o razglasitvi Evropskega leta mladih 2022 so sicer potekala ravno v času slovenskega predsedovanja Svetu EU. Slovenija je tako dosegla pomemben mejnik slovenskega predsedovanja na področju mladine in odprla vrsto priložnosti za mlade v letu 2022, o čemer je za Mladje več napisala direktorica Urada RS za mladino Dolores Kores. Vabljeni k nadaljnjemu branju.

Viri:

- Komisija pripravila podlago za razglasitev leta 2022 za evropsko leto mladih; sporočilo za medije, dostopno na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/si/IP_21_5226
- Leto 2022 potrjeno za evropsko leto mladih; novica, dostopna na: <https://www.gov.si/novice/2021-12-13-leto-2022-potrjeno-za-evropsko-leto-mladih/>

**EVROPSKA
SOLIDARNOSTNA
ENOTA**

EVROPSKA SOLIDARNOSTNA ENOTA MOČNEJŠI SKUPAJ

Novi program Evropska solidarnostna enota za obdobje 2021–2027 je bil uradno odprt marca 2021. Od takrat smo uspešno izvedli že dva prijavna roka in podprli 48 projektov v skupni vrednosti 1.125.534,00 EUR.

Novi, sedemletni program Evropska solidarnostna enota z močnim sloganom Močnejši skupaj temelji na 25 letih izvajanja programov na področju mladine, na močnih temeljih EVS-a in na uspešnem izvajanju ESE v letih od 2018–2020, pa tudi na pilotni izvedbi pobude Prostovoljci EU za humanitarno pomoč, ki sedaj spada pod program ESE.

Evropska solidarnostna enota **mlade spodbuja**, da postanejo aktivni državljani, nosilci solidarnosti in pozitivnih sprememb, solidarnost pa je jasen kompas, ki evropsko mladino vodi v njihovih prizadevanjih za boljšo Unijo. Aktivnosti mladim omogočajo, da se angažirajo v korist skupnosti ter pridobijo koristne izkušnje in kompetence za osebni, izobraževalni, družbeni, državljanski in poklicni razvoj ter s tem izboljšajo svojo zaposljivost.

Prednostne naloge programa

- Socialno vključevanje in raznolikost
- Digitalna preobrazba
- Udeležba v demokratičnem življenju
- Varstvo okolja, trajnostni razvoj in podnebni ukrepi
- Spodbujanje zdravega življenjskega sloga in ohranjanje kulturne dediščine (za leto 2022)

Program predstavlja enotno vstopno točko za solidarnostne aktivnosti. Odpira več in boljše priložnosti, ki zajemajo najrazličnejša področja, kot so vključevanje migrantov, okoljski izzivi, preprečevanje naravnih nesreč, izobraževanje, mladinske dejavnosti in humanitarna pomoč. Podpira tudi nacionalne in lokalne akterje pri njihovih prizadevanjih za obvladovanje različnih družbenih izzivov in kriz.

Splošni cilj Evropske solidarnostne enote je okrepiti udejstvovanje mladih in organizacij v dostopnih in visokokakovostnih solidarnostnih aktivnostih, zlasti prostovoljstvu, kot načinu krepitev kohezije, solidarnosti, demokracije, evropske identitete in aktivnega državljanstva v Uniji in širše, s čimer hkrati naslavljajo družbene in humanitarne izzive na terenu, s posebnim poudarkom na spodbujanju trajnostnega razvoja, družbenega vključevanja in enakih možnosti.

Posebni cilj programa je mladim, vključno z mladimi z manj priložnostmi, zagotavljati lahko dostopne priložnosti, da se udeležujejo v solidarnostnih

aktivnostih, ki vodijo v pozitivne družbene spremembe v Uniji in širše, ob tem pa se krepi in ustrezno potrjuje njihove kompetence ter spodbuja njihovo stalno udejstvovanje v vlogi aktivnih državljanek in državljanov.

Program omogoča udejstvovanje v dveh različnih ukrepih, in sicer v projektih prostovoljstva, kjer se lahko vključite v individualne ali skupinske projekte, ter v solidarnostnih projektih, ki jih v celoti zasnujejo in izvedejo mladi z namenom doseganja spremembe v lokalni skupnosti. Ukrepa pripravištva in zaposlitve v novem programu ni več.

Vabimo vas, da oba ukrepa podrobneje raziščete v nadaljevanju in ju izkoristite. Prepričani smo, da se za vsakega nekaj najde.

Pomembne značilnosti programa Evropska solidarnostna enota

- Prostovoljstvo
- Neformalno in priložnostno učenje
- Priznavanje in vrednotenje učnih izidov
- Evropska dodana vrednost
- Mednarodna razsežnost
- Večjezičnost
- Varnost in zaščita
- Obveščanje o projektih in njihovih rezultatih za povečanje učinka

Katra Kozinc,
Movit

SOLIDARNOSTNI PROJEKTI: MLADI, RAZIŠČITE IN UDEJANJITE SOLIDARNOST

Kaj je solidarnost? V katerih oblikah vse se kaže? Kako jo lahko mi izvajamo? In kako lahko s solidarnostnimi akcijami pomagamo okolju, v katerem živimo? Kaj lahko v lokalnem okolju spremenim, da bo življenje v skupnosti bolj kakovostno? In kdo mi lahko pri tem pomaga?

Ulična akcija za Savo; foto: Društvo Lojtra

Roberta Čotar Krilić,
Movit

Če si postavljaš zgornja vprašanja, imaš vsaj na nekatere odgovor in imaš okoli sebe vrstnike, ki so ti pripravljeni pomagati, si na pravem mestu. Koncept, ki bo nastal na podlagi razmisleka o zgornjih vprašanjih, je namreč *solidarnostni projekt*, kot ga je zastavila Evropska komisija v sklopu programa Evropska solidarnostna enota (ESE).

Še na eno vprašanje potrebujemo odgovor – gre za projekt, torej je potrebno izpolniti prijavnico, jo oddati in nacionalna agencija jo mora odobriti. Sliši se komplicirano. Odgovor (dobra novica?): solidarnostni projekti so z vidika načrtovanja in izvajanja aktivnosti relativno enostavni in predstavljajo dobro vstopno točko mladih in neizkušenih prijaviteljev v program ESE. Za solidarnostne projekte ni potrebno imeti mednarodnega partnerja niti znaka kakovosti.

Osnovni namen solidarnostnih projektov je, da skupini mladih (tudi in predvsem mladim z manj priložnost-

mi) nudijo priložnost, da izrazijo svojo solidarnost preko prevzemanja odgovornosti in zaveze za prinašanje pozitivnih sprememb v svoji lokalni skupnosti preko oblikovanja novih rešitev in pristopov za izzive, s katerimi se soočata družba in okolje, v katerem bivajo.

Ekipa mladih ima osrednjo vlogo izvajanja projekta – so pobudniki aktivnosti, snovalci prijave, načrtovalci delovnega procesa in nenazadnje izvajalci. Ob tem jim je v pomoč inštruktor – njegova glavna funkcija je, da jih spremlja pri učnem procesu. Projekt lahko v imenu skupine prijavi organizacija, katere vloga je le administrativne narave.

Sodelovanje mladih v solidarnostnem projektu je pomembna izkušnja neformalnega učenja, preko katere lahko mladi krepijo svoj osebni, izobraževalni, socialni in državljanski razvoj ter večajo zaposljivost.

PROJEKTI PROSTVOLJSTVA: V SKUPNOST USMERJENO PROSTVOLJSTVO

Večinski del novega programa Evropska solidarnostna enota (ESE) predstavljajo projekti prostovoljstva, ki jih poznamo že dobrih 25 let. V vseh teh letih so ti projekti le nekoliko spremenili poimenovanje, oblike aktivnosti, način financiranja, nikoli pa niso spremenili svojega bistva in to je prostovoljstvo z učenjem. S prihodom novega programa leta 2018 pa se je prostovoljstvo ponovno začelo usmerjati na družbo, na širšo in ožjo lokalno skupnost. To je tudi tisti glavni cilj projektov prostovoljstva, ki jih bomo srečevali, izvajali in spremljali še vsaj naslednjih sedem let. Bistvo projektov je, da nudijo mladim priložnosti za sodelovanje v solidarnostnih aktivnostih tako na mednarodni kot na nacionalni ravni. Projekti morajo odgovarjati na pomembne družbene potrebe, izzive na terenu, prispevati morajo h krepitvi skupnosti in ob tem prostovoljcem omogočati pridobivanje veščin in kompetenc za osebni, izobraževalni, socialni, državljanski in profesionalni razvoj.

Mladi lahko sodelujejo tako v individualnih kot v skupin-

skih projektih. Nacionalni projekti so namenjeni predvsem mladim z manj priložnostmi in morajo imeti jasno izraženo evropsko dimenzijo. Prav tako lahko organizacije izvajajo skupinske projekte prostovoljstva. Projekti prostovoljstva zajemajo široko paleto področij, kot so varstvo okolja, blaženje podnebnih sprememb in večja socialna vključenost.

Glavna ciljna skupina ostajajo mladi z manj priložnostmi, ki jim program nudi finančno podporo, prav tako pa jim je na voljo dodatna osebna podpora s strani osebja organizacij. Novost v novem programu je tudi način financiranja, kjer je v ospredje postavljena kvalitetna zasnova znaka kakovosti za vodilno organizacijo, s čimer organizacija pridobi brezpogojno vstopnico do finančnih sredstev. Od leta 2022 naprej samo na enem prijavnem roku letno. Tako nacionalna agencija odpira prostor za sodelovanje vsem organizacijam, ki v prostovoljstvu sodelujejo že dolga leta, želimo pa si tudi novih organizacij, ki v ospredje svojega dela postavljajo solidarnost in ki želijo mladim omogočiti sodelovanje v solidarnostnih aktivnostih tako doma kot v tujini.

ZNAK KAKOVOSTI EVROPSKE SOLIDARNOSTNE ENOTE

Ste pripravljeni povečati svojo organizacijsko zmogljivost, delovati v duhu solidarnosti in s tem vplivati na pozitivne spremembe? Iščete inovativne načine za sodelovanje z novimi ciljnimi skupinami? Se želite bolje odzvati na družbeno, jezikovno in kulturno raznolikost?

Če ste na katero izmed zgornjih vprašanj odgovorili pritrdilno, vas vabimo, da se pridružite programu Evropska solidarnostna enota in sodelujete v **aktivnostih prostovoljstva**. Evropska solidarnostna enota je pobuda Evropske unije, ki financira priložnosti za mlade za prostovoljsko delo ali izvajanje in sodelovanje na projektih v lastni državi ali v tujini, ki koristijo skupnostim in ljudem po Evropi.

Za sodelovanje v projektih prostovoljstva je potrebna pridobitev **znaka kakovosti** Evropske solidarnostne enote. Znak kakovosti je zasnovan tako, da zagotavlja dosledno zagotavljanje standardov visoke kakovosti v aktivnostih Evropske solidarnostne enote in pomaga organizacijam pri krepitvi partnerstev. Je vstopnica organizacije za izvajanje projektov prostovoljstva, saj novi znak kakovosti omogoča dostop

do sredstev za vse organizacije nosilke znaka kakovosti, ki se bodo odločile za prijavljanje projektov prostovoljstva.

Z znakom kakovosti in sodelovanjem v programu Evropska solidarnostna enota organizacije mladim omogočajo, da razvijajo svoj potencial, hkrati pa ti v organizacijo prinašajo sveže in navdihujoče ideje. Do danes so znak kakovosti pridobile številne organizacije, ki prihajajo z različnih področij (socialnega, okoljskega, mladinskega, kulturnega, športnega, izobraževalnega idr.) in opisujejo pozitivne spremembe ter prinašajo medsektorsko povezovanje. V prihodnosti si želimo, da bi bilo takšnih organizacij še več, da bi prepoznale potencial, ki jih solidarnostne aktivnosti prinašajo vsem vključenim, da bi skozi sodelovanje v programu delile in širile svoje izkušnje ter delovale kot povezovalni člen prostovoljstva v lokalnih skupnostih.

EURODESK – ŠE VEČ KAKOVOSTI NA PODROČJU INFORMIRANJA MLADIH O EVROPSKIH PRILOŽNOSTIH

Infoservis Eurodesk ne skrbi le za podporo in promocijo programov Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota, temveč si z njima deli tudi iste prednostne naloge, in sicer so te socialno vključevanje in raznolikost, digitalna preobrazba, udeležba v demokratičnem življenju ter varstvo okolja.

Eurodesk, ki je trenutno z 38 centri v okviru različnih ureditev prisoten v 36 evropskih državah, v Sloveniji deluje kot del nacionalne agencije, zaradi česar je njegov namen predvsem nudenje podpore pri uresničevanju zgoraj naštetih prednostnih nalog in ostalih prednostnih tem, ki jih kot nacionalna agencija zasledujemo in so podrobneje predstavljene v naslednji rubriki.

S tem namenom bomo še naprej skrbeli za krepitev kompetenc predstavnikov organizacij, ki nastopajo v vlogi Eurodeskovih regionalnih partnerjev, torej predvsem mladinskih delavcev in informatorjev, in sicer s posredovanjem informacij in predajo znanja preko usposabljanj na teme, kot so socialno vključevanje, aktivno državljanstvo ter druge teme, relevantne za delo z mladimi in delovanje v okviru Eurodeskove mreže.

Poleg posameznikov, ki skrbijo za informiranje in ostale oblike dela z mladimi, naša ciljna skupina ostajajo mladi sami, katerim informacije prenašamo preko regionalnih partner-

jev ter preko promocije dogodkov in drugih evropskih priložnosti za mlade na Evropskem mladinskem portalu. Portal obenem predstavlja našo neposredno vez z mladimi, saj imajo preko njega možnost zastavljanja vprašanj, na katera odgovarjamo Eurodeskovi nacionalni koordinatorji, kar je še posebej ključnega pomena v času, ko je postala ponovno aktualna pobuda DiscoverEU, v mladih pa je prisotna želja po iskanju novih priložnosti v tujini.

V letu 2022 je Evropski mladinski portal še posebej v ospredju, saj služi kot ključno orodje za promocijo dogodkov v okviru evropskega leta mladih, pri izvedbi katerega je aktivno vključen tudi Eurodesk – na evropski ravni z vzpostavitvijo bazena mladih novinarjev in pripravo serije podcastov, v Sloveniji pa predvsem z organizacijo dogodkov, namenjenih mladim.

Eden od poglobitvenih namenov evropskega leta mladih je spodbujanje mladih k udeležbi v demokratičnem življenju, k čemur stremi tudi Eurodesk npr. z vključitvijo v projekte, kot je projekt 25 odstotkov, ki se izvaja pod okriljem Evropskega mladinskega foruma ter je namenjen mladim in delitvi njihovih idej za boljši jutri, ki bodo predstavljene na konferenci o prihodnosti Evrope.

Tudi v tem in v prihajajočih letih bo eden glavnih dogodkov leta izvedba kampanje Time to Move, ki velja za

POLEG
POSAMEZNIKOV,
KI SKRBIJO ZA
INFORMIRANJE IN
OSTALE OBLIKE DELA Z
MLADIMI, NAŠA CILJNA
SKUPINA OSTAJAJO
MLADI SAMI.

Eurodeskovo vodilno pobudo, s katero se mlade spodbuja, da se udeležijo dogodkov, ki potekajo v okviru kampanje in katerih cilj je mladim predstaviti priložnosti za odhod v tujino in odkrivanje Evrope. V kampanjo je vsako leto vključenih okrog 300 mladinskih organizacij, ki organizirajo več kot 1000 dogodkov v več kot 30 različnih evropskih državah.

V ospredju kampanje je (v skladu z Eurodeskovimi prednostnimi usmeritvami) socialno vključevanje, saj je še posebej namenjena mladim iz nemestnih okolij, ki običajno nimajo dostopa do informacij za različne priložnosti v tujini, ter mladim, ki niso niti delovno aktivni niti vključeni v izobraževanje ali usposabljanje in za katere bi izkušnja mobilnosti imela zelo pomemben pozitiven učinek.

Pomemben vidik Eurodeskovega delovanja je tudi širjenje informacij glede mladinskih politik, zaradi česar si v naslednjih šestih letih Eurodesk na evropski ravni želi podpreti mladinske politike in programe EU za doseganje naslednjih ciljev: širše sodelovanje mladih v javnih posvetovanjih in procesih EU ter v programih učne mobilnosti, boljša vključenost mladih iz vseh okolij v politične procese in programe EU (s posebnim poudarkom na mladih z manj priložnostmi), večja ozaveščenost in razumevanje evropskih priložnosti za mlade, večja angažiranost civilne družbe v okviru pobud EU, namenjenih mladim, ter bolj okolju prijazno delovanje z vključevanjem zelenih praks v dejavnosti informiranja mladih tako interno kot pri delu z mladimi.

TUDI V TEM IN V PRIHAJAJOČIH LETIH BO EDEN GLAVNIH DOGODKOV LETA IZVEDBA KAMPANJE TIME TO MOVE, KI VELJA ZA EURODESKOVO VODILNO POBUDO.

Eurodesk pa ne sodeluje tesno le z nacionalno agencijo, ampak je naš pogled vedno usmerjen tudi navzven k drugim mrežam Evropske komisije in kontaktnim točkam, ki so prisotne v Sloveniji ter nudijo informacije in druge oblike podpore za slovenske državljane. V rubriki Čez planke tako lahko najdete predstavitev nekaterih od teh mrež – Cmeplusa, točke CERV in mreže EURES – več informacij o mrežah in kontaktnih točkah Evropske komisije pa najdete na tej [povezavi](#).

V prihajajočih letih si bomo tako prizadevali predvsem za ohranjanje aktivne vloge znotraj Eurodeskove mreže, obenem pa za krepitev sodelovanja z regionalnimi partnerji in nudenje podpore nacionalni agenciji. Še posebej v luči poslanstva leta, namenjenega mladim, si želimo, da so naše storitve v največji možni meri usmerjene v dobrobit mladih, istočasno pa je naša želja, tako kot velja za celotno mrežo Eurodesk, večje priznavanje mladinskih informacijskih storitev kot ključnega področja v mladinskem delu in pomembnega dejavnika pri okrevanju po epidemiji covid-19.

POMEMBEN VIDIK EURODESKOVEGA DELOVANJA JE TUDI ŠIRJENJE INFORMACIJ GLEDE MLADINSKIH POLITIK.

eurodesk

PREDNOSTNE TEME

Nacionalna agencija naslavlja prednostne teme in s tem odpira področja, pomembna za razvoj kakovostnega mladinskega dela ter razvoj mladih, organizacij in projektov v programih. Preko poglobljenega pogovora in raziskovanja tem stremimo k temu, da jih prijavitelji zavedno, smiselno in načrtovano vključujete v projekte.

Z razvojem vsebin na področjih aktivne participacije mladih, socialnega vključevanja in duševnega zdravja mladih, neformalnega učenja, komuniciranja, skrbi za vire in prihodnost, podpore lokalnim skupnostim in državam se trudimo, da bi bili projekti v programih Erasmus+: Mladina in Evropska solidarnostna enota čim bolj učinkoviti za udeležence, prijavitelje, lokalno in evropsko skupnost.

Da bodo vsebine z danih področij čim bolj uporabne in lahko dostopne, tudi v novem programskem obdobju načrtujemo pripravo različnih priročnikov plus, ki botrujejo kakovostnejšemu mladinskemu delu v Sloveniji.

SOCIALNO VKLJUČEVANJE IN RAZNOLIKOST

Vodnika po programih Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota kot eno od prednostnih nalog navajata vključevanje in raznolikost, delovanje nacionalne agencije pa prav tako usmerjajo ista načela, za katera si prizadevamo, da bi postala bistvena sestavina aktivnosti organizacij, ki si želijo izvajati projekte v okviru obeh programov. Socialno vključevanje dojemamo kot ključen element mladinskega dela, zaradi česar imamo na tem področju izoblikovano tudi posebno strategijo, ki jo nameravamo uresničevati in nadgrajevati predvsem v smeri zagotavljanja podpore za vključevanje mladih z manj priložnostmi ter z njimi povezanega vključujočega pristopa, ki zajema vse mlade in podpira njihovo raznolikost. Nacionalno agencijo in programa Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota tako združuje ista želja po zagotavljanju enakih možnosti za vse mlade v vsej njihovi barvitosti in po nujenju podpore za razvoj lastnih potencialov tudi tistim mladim, ki drugače nimajo dostopa do priložnosti, ki jim jih programa ponujata, ali pa jim je ta otežen.

Roberta Čotar Krilić, Movit

TUDI NACIONALNA AGENCIJA LAHKO PRISPEVA K PODROČJU DUŠEVNEGA ZDRAVJA MLADIH

Nacionalna agencija že od leta 2012 postavlja socialno vključevanje in raznolikost v osrčje svojega dela oz. delamo na tem, da so mladi z manj priložnostmi resnično glavna ciljna skupina obeh programov. Da smo na pravi poti in da je naše dosedanje delo obrodilo sadove, so nam pokazali visoki odstotki vključenih mladih z manj priložnostmi v preteklih letih, sedaj pa to potrjujejo tudi vsa poročila in raziskave, v katere smo vključeni.

Skozi leta smo nekoliko spreminjali ciljne skupine (od Romov do brezposelnih mladih, mladih z geografsko obrobnihih področij itd.), saj smo res želeli vključiti čim več različnih skupin mladih z manj priložnostmi, ki jih definirata oba vodnika, tako za Erasmus+ kot za Evropsko solidarnostno enoto, pa tudi Strategija socialnega vključevanja in raznolikosti Evropske komisije. Še večji zagon so nam dali rezultati raziskav RAY,¹ ki so pokazale, da je največji učinek programov prav na mlade z manj priložnostmi. Tako se bomo tudi v naslednjih letih, ko bomo začeli še intenzivneje udeleževati strategijo nacionalne agencije na področju socialnega vključevanja in raznolikosti, temu področju še posebej posvečali, v naslednjih treh letih pa bolj specifično področju duševnega zdravja mladih. Da je to področje v Sloveniji in prav tako v drugih državah, iz katerih prihajajo k nam prostovoljci,

potrebno podpore, smo se zavedali že pred izbruhom covid-19, ko smo s strani naših organizacij zaznavali potrebo, da moramo nekaj narediti, da je potrebno organizacije podkrepiti z določenim znanjem, jim nuditi podporo, še posebej v kriznih situacijah, v katerih se njihovi mladi lahko znajdejo.

V času epidemije covid-19 pa je to postala neizogibna tema, potrebna posebne obravnave. S tem namenom sodelujemo tudi v partnerstvu več nacionalnih agencij na temo duševnega zdravja (angl. *Mental health and well-being*), da bomo lahko naše delo razširili tudi na mednarodno področje. V okviru tega sodelovanja se na terenu že izvaja raziskava o duševnem zdravju mladih kot analiza potreb in podpornih mehanizmov v mladinskem delu, tako v Sloveniji kot v drugih državah. V letošnjem letu pa bomo izvedli prvo mednarodno srečanje, kamor bomo vključili tudi naše slovenske organizacije. V okviru prednostne tematike socialnega vključevanja in raznolikosti je leta 2019 nacionalna agencija ustanovila tudi posebno skupino strokovnjakov, ki delujejo na tem področju. Osebe, ki v tej skupini sodelujejo, prihajajo iz različnih organizacij, ki delajo z različnimi skupinami mladih z manj priložnostmi.

Delujejo kot podporna skupina nacionalni agenciji, ki je pomagala oblikovati tudi Smernice za vključujoče projekte in sodelovala pri zastavljanju strateških ciljev. Sedaj pa bomo to skupino vključili tudi v nadaljnje delo na tem področju. V letošnjem letu bomo poudarek dali posebnemu svetovanju za organizacije, ki podpirajo mlade z manj priložnostmi, izvajali bomo posebno delavnico Vključevanje+, bolj intenzivno bomo spremljali organizacije na terenu ter jim nudili dodatno podporo v primeru težav in kriznih situacij.

Naš glavni strateški cilj je, da organizacije v svoje projekte vključijo čim višje število mladih z manj priložnostmi, da se v program vključijo tudi nove organizacije, ki že delajo na tem področju ali bi si želele delati na področju socialnega vključevanja in raznolikosti ter vzeti program kot pomembno orodje, ki mladim omogoča enakovredno vključevanje brez razlik, ovir in diskriminacije. Ob tem pa bomo mi kot nacionalna agencija organizacijam nudili podporo, jih usmerjali in jim omogočili sodelovanje tudi na različnih usposabljanjih, ki jih organizirajo druge nacionalne agencije širom Evrope. Mislim, da lahko z dobrim sodelovanjem najdemo skupno pot do cilja ter pripomoremo k izboljšanju duševnega zdravja mladih v Sloveniji in tistih mladih, ki na naše projekte prihajajo iz tujine. Verjetno si zdaj, bolj kot kdajkoli prej, želimo trdno, stabilno, varno družbo, ki jo bodo gradili zdravi, vključeni, nediskriminirani mladi z zdravimi usmeritvami za našo skupno prihodnost.

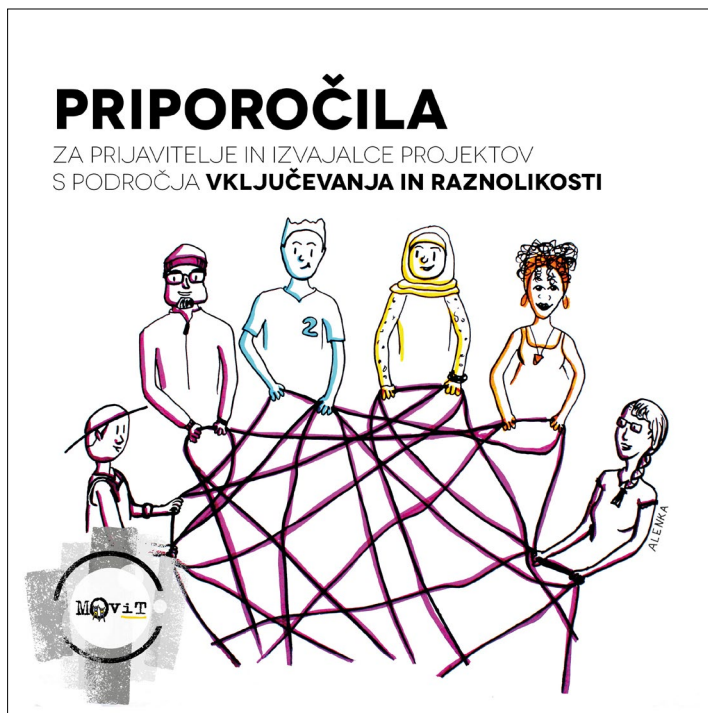
¹ Gre za sodelovanje nacionalne agencije v raziskovalni mreži RAY.

Mija Pungersič, zunanja sodelavka Movita

PRIPOROČILA ZA PRIJAVITELJE IN IZVAJALCE PROJEKTOV S PODROČJA VKLJUČEVANJA IN RAZNOLIKOSTI

V letu 2021 je Movit izdal publikacijo **Priporočila za prijavitelje in izvajalce projektov s področja vključevanja in raznolikosti**, ki je nastala v okviru srečanj delovne skupine na področju socialnega vključevanja, oblikovane v preteklih letih z namenom izboljšanja kakovosti projektov vključevanja, povečanja števila vključujočih projektov ter spodbujanja organizacij in prijaviteljev k snovanju in izvajanju tovrstnih projektov.

Priporočila v publikaciji so namenjena **vsem organizacijam**, ki želijo v svoje projekte vpeljati **dimenzijo vključevanja mladih z manj priložnostmi, izboljšati kakovost projektov** ali odpreti svoje projekte tudi za mlade z manj priložnostmi ter vanje vnesti **koncepta vključevanja in raznolikosti**. Tako lahko v priporočilih najdete splošne smernice, na kaj je treba biti pozoren v **posameznih fazah projektnega cikla**, in razlago različnih sklopov, s katerimi se v projektih srečujemo: kje iskati informacije, kako se povezovati, razmišljati in komunicirati ter kam se obrniti po nadaljnje vire.

Obenem pa so v njih predstavljeni tudi zelo **konkretni primeri načrtovanja in izvedbe vključujočih projektov**.

V publikaciji boste našli uporabne napotke in vključujoče pristope, ki vam lahko služijo tudi kot vir navdiha in motivacije za načrtovanje in izvajanje projektov. Publikacija je v elektronski obliki dostopna na **tej povezavi**.

DIGITALNI RADIO KOT ORODJE ZA PARTICIPACIJO MLADIH

Vse bolj digitalizirani družbi je smiselno razmišljati tudi o novih, digitalnih kanalih participacije mladih. Tako je nastala mednarodna aktivnost Glas mladih preko digitalnega Evropskega radia (angl. Youth voice through a European digital radio), ki je zasnovana v dolgoročnem sodelovanju različnih nacionalnih agencij (TCA) z namenom omogočiti mladim kanal za udejstvovanje in izražanje ter zagotoviti prostor za njihov osebni razvoj. Aktivnost poteka v dveh fazah: usposabljanje in grajenje partnerstva.

Pri oblikovanju aktivnosti smo nacionalne agencije Italije, Hrvaške, Estonije, Portugalske, Španije in Slovenije izhajale iz potrebe mladih po izražanju njihovih idej, mnenj in občutij preko digitalnih orodij, ki postajajo vse pomembnejša za družbeno interakcijo. Glavni cilj aktivnosti je prisluhniti mladim iz vse Evrope in jih povezati v evropsko mrežo digitalnih radijskih postaj.

Skozi aktivnost bodo mladi dobili vpogled v to, kako deluje digitalni radio, kako ga je mogoče uporabiti kot orodje za izražanje svojih idej ali pobud, dobili pa bodo tudi praktična znanja, kako se lotiti vzpostavljanja digitalne radijske postaje. V drugi fazi bo mladim omogočen prostor za mreženje in sodelovanje. Skupaj bodo načrtovali projekte, tudi v okviru programov Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota, ki bodo prispevali k vzpostavljanju mednarodne mreže mladinskih digitalnih radijev. Dajanje glasu mladim bo omogočilo krepitev njihovega občutka za sodelovanje in pobudo v družbi ter podprlo njihov osebni in kulturni razvoj. Hkrati pa aktivnost spodbuja nove oblike sodelovanja in pridobivanja digitalnih kompetenc, tudi na področju mladinskega dela, in kompetenc na področju komunikacije.

V EU obstajajo velike razlike glede razvitosti področja (mladinskega) digitalnega radia med različnimi državami. Za slovensko nacionalno agencijo je bilo v tem oziru zelo pomembno, da

smo naredili analizo tega področja v Sloveniji in identificirali aktivne mladinske digitalne radijske postaje. Nad njihovo kvaliteto smo bili pozitivno presenečeni. H kvantiteti pa verjamemo, da bo prispevala tudi ta aktivnost.

Tinkara Bizjak, Movit

CHERRY ON THE CAKE – NI NAM ŠE ZMANJKALO ČEŠENJ!

Tudi v naslednjem programskem obdobju bomo nadaljevali z mednarodno aktivnostjo Cherry on the cake, s katero že od 2014 podpiramo kakovostno izvajanje mladinskih izmenjav. Več o našem delu na tem področju v preteklih letih lahko preberete na strani 26.

Cherry on the cake bo, kot pove že sam naslov aktivnosti, še naprej spodbujala uporabo mladinskih izmenjav v kontekstu dolgoročnejšega dela z mladimi – desetdnevna izmenjava kot češnjica na torti vsakodnevnega dela mladih in z mladimi.

Aktivnost ni namenjena popolnim začetnikom, ampak tistim z izvedeno že vsaj eno izmenjavo, ki bi radi nadgradili in izboljšali kakovost svojih nadaljnjih projektov. V naslednjem obdobju se bomo nekoliko bolj posvetili temi aktivnega evropskega državljanstva v kontekstu mladinskih izmenjav in pri tem naš zvesti partner ostaja podporni center SALTO-YOUTH za Jugovzhodno Evropo.

Z velikim veseljem pričakujemo tudi izid prenovljene brošure Cherry on the cake v angleškem jeziku in njenega prevoda v slovenski jezik. Poiščite aktivnost na naši spletni strani ali nam pišite na info@movit.si, če vas zanima, in vas bomo obvestili, ko bo objavljen razpis. Načeloma je objavljen vsako leto.

CHERRY ON THE CAKE BO, KOT POVE ŽE SAM NASLOV AKTIVNOSTI, ŠE NAPREJ SPODBUJALA UPORABO MLADINSKIH IZMENJAV V KONTEKSTU DOLGOROČNEJŠEGA DELA Z MLADIMI

NADALJUJEMO IN NADGRAJUJEMO POBUDO MREŽA VZORNIKOV

V letu 2020, znanem kot koronskem letu, nisimo izvajali delavnic. Ta usoda je doletela tudi delavnice v okviru Mreže vzornikov. Več o pobudi Mreža vzornikov in o tem, kako se je ta razvijala v preteklih letih, lahko preberete na strani 28. Namenjena je spodbujanju socialne vključenosti, aktivnega državljanstva in zavezanosti evropskim vrednotam ter preprečevanju izključevanja in nasilne radikalizacije mladih. Združuje raznolike teme, ravno tako kot pretekle delavnice Eurodeska. Po temeljitem razmisleku smo se torej odločili, da pod okrilje Mreže vzornikov sprejmemo tudi Eurodeskove delavnice. To je pomenilo nekaj prilagajanja in usklajevanja, ki smo ga izvedli v tem letu.

Zainteresirani izvajalci Eurodeskovih delavnic so se tako pridružili izvajalcem delavnice Mreža vzornikov. Izvedli smo spletno usposabljanje za izvajalce, ki je bilo namenjeno predaji znanja in izkušenj iz različnih tematik delavnic. Trenerka ekipa se je še nekajkrat sestala in vse delavnice prilagodila za spletno izvedbo.

V sklopu Mreže vzornikov je združenih pet različnih modulov delavnic, ki jih izvajata po dva trenerja:

- **Opazuj, izkusi in vključi** – delavnica za ozaveščanje o socialni vključenosti;
- **Destinacija prostovoljstvo** – priprava na vzlet – delavnica za ozaveščanje o prostovoljstvu;
- **Oblikuj, premikaj, sodeluj** – delavnica o aktivnem evropskem državljanstvu;
- **Destinacija EU** – delavnica o Evropski uniji in priložnostih za mlade;
- **Volitve v Evropski parlament** – delavnica za spodbujanje mladih k udeležbi na evropskih volitvah.

Delavnice je možno izvesti v šolskih razredih, neformalnih skupinah, društvih, mladinskih centrih, različnih izobraževalnih ustanovah in podobno ter preko spleta. Njihov namen je informirati, ozavestiti in senzibilizirati mlade udeležence o izbrani tematiki, vsaka delavnica pa se zaključi z zavezo o dejanju, s katerim bodo udeleženci o tej tematiki nadalje informirali ali ozaveščali tudi svoje vrstnike, tudi z vzorom.

Delavnice so se do zdaj pokazale kot zelo uspešne, zato z njihovim izvajanjem nadaljujemo. V letu 2021 smo izvedli več kot 10 delavnic, večinoma v mladinskih organizacijah in v sodelovanju z osnovnimi in srednjimi šolami, aktivnih pa je sedem izvajalcev delavnic. V letošnjem letu bi radi razširili izvajanje delavnic po več različnih organizacijah po vsej Sloveniji. S tem imajo res vse organizacije priložnost za izvedbo kakovostnega programa. Simbol sklopa delavnic Mreža vzornikov je papirnato letalo, ki se pojavlja na gradivih in priponkah, ki jih vsi udeleženci prejmejo kot spodbudo k zavezi.

foto: Mladinski center Ormož

V prihodnje razmišljamo o tem, da bi delavnice prilagodili še za druge ciljne skupine, npr. starejše in otroke v vrtcih oz. mlajše osnovnošolce. Pilotno se bomo tega lotili že v letošnjem letu..

DELAVNICE JE MOŽNO IZVESTI V ŠOLSkih RAZREDIH, NEFORMALNIH SKUPINAH, DRUŠTVIH, MLADINSKIH CENTRIH, RAZLIČNIH IZOBRAŽEVALNIH USTANOVAH IN PODOBNO TER PREKO SPLETA.

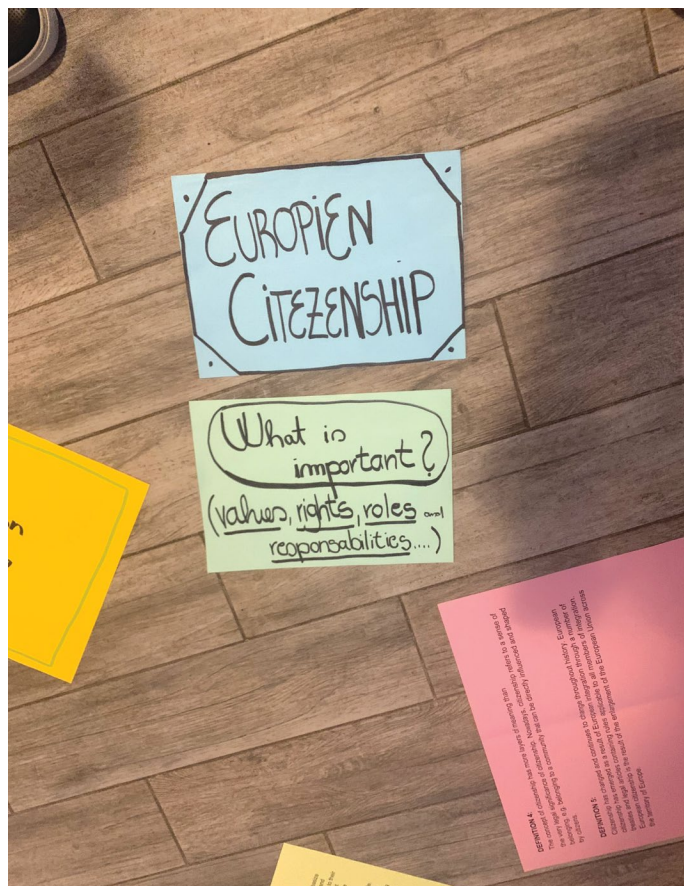

foto: Park Istra

TRAJNOSTNO IN ZELENO

Tema zelenega in skrbi za okolje postaja vedno bolj aktualna problematika, s katero se srečujemo praktično vsepovsod, v mladinskem delu pa je ta tema še posebnega pomena, saj so ravno mladi glavni nosilci sprememb, ki si prizadevajo za ustvarjanje bolj zelene prihodnosti. Zeleno dimenzijo v ospredje postavljata tudi programa Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota, ki jo oba opredeljujeta kot eno od prednostnih nalog. Programa se pri tem osredotočata predvsem na spodbujanje trajnostnega in bolj okoljsko odgovornega vedenja z vključevanjem zelenih praks v projekte in aktivnosti organizacij ter nabiranja znanja in kompetenc za spopadanje s podnebnimi in okoljskimi izzivi. Strategija nacionalne agencije na področju trajnostnosti in zelenega zajema tako zelenitev notranjega delovanja agencije kot tudi pogled navzven k organizacijam, ki jim prav tako želimo zagotoviti ustrezno podporo in znanje za bolj okoljsko ozaveščeno delovanje.

Na kakšen način se nameravamo tega lotiti, si lahko preberete v spodnjih vrsticah.

Iris Silič, Urška Rakuljič Zelov, Primož Ferjančič, Movit in Polona Siter Drnovšek, zunanja sodelavka Movita

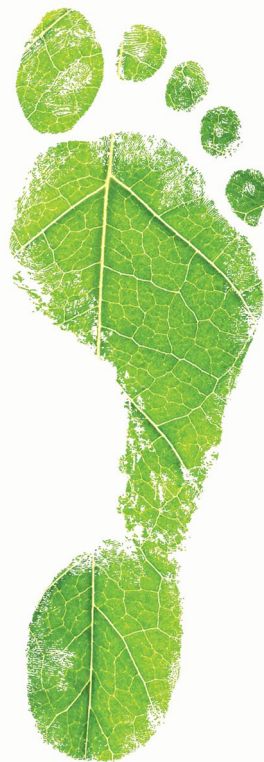
TRAJNOSTNO IN ZELENO

V novem obdobju programov Erasmus+: Mladina in Evropska solidarnostna enota še bolj prihaja v ospredje skrb za vire in prihodnost. Tako se kar dve od štirih prednostnih nalog v programih Erasmus+: Mladina in Evropska solidarnostna enota navezujeta na omenjeno skrb. To sta prednostni nalogi okolje in boj proti podnebnim spremembam« (oziroma »varstvo okolja, trajnostni razvoj in podnebni ukrepi« pri Evropski solidarnostni enoti).

V prispevku opišemo, kako bo slovenska nacionalna agencija podprla in spodbudila elemente trajnostnosti in zelenega, tako pri potencialnih prijaviteljih in upravičencih, kot tudi v svojem vsakodnevnem delovanju.

Nacionalna agencija bo določila merila, ki bodo pokazala, ali je projekt trajnosten in zelen, ter bo izobrazila zunanje ocenjevalce za vrednotenje te prednostne naloge v projektih. Pripravila bo usmeritve, kako uvesti trajnostne in zelene prakse v projekte. Podporo bo dobila v nacionalni delovni skupini za to področje, ki jo bodo sestavljali predstavniki agencije, upravičencev in strokovnjakov.

Ključno področje delovanja bo usposabljanje potencialnih prijaviteljev in upravičencev. V tem smislu načrtujemo izvedbo nacionalne konference o uvajanju zelene dimenzije v projekte EU za mlade, izvedbo izobraževalnega modula Zeleno+ (po vzoru modulov Učinek+ in Učenje+) in redno podporo udeležencem na mednarodnih izobraževalnih aktivnostih.

Pozornost bo vzporedno namenila posebnemu komuniciranju o pomenu spoštovanja naslavljanja prednostne naloge. Ustanovila bo nagrado za zelene projekte (po vzoru ključa do vključenosti oz. učenja in podobno). Poseben prostor na spletni strani in socialnih omrežjih bo namenila predstavitvi dobrih praks obeh programov in drugim relevantnim in uporabnim virom.

Seveda bo nacionalna agencija skrbela za trajnost in zeleno tudi pri svojem delovanju. Njen cilj je doseči brezpapirno poslovanje, večji delež zelenih službenih poti, zavedanje in uporabo zelenih praks pri zaposlenih in sodelovanje s partnerji in dobavitelji, ki delijo iste vrednote in prakse na področju ravnanja z viri. V največji možni meri bo naročala in uporabljala materiale iz obnovljivih virov in lokalnega okolja ter pri zaposlenih spodbujala in omogočala delno delo od doma.

KAKOVOSTNO MLADINSKO DELO

Lahko bi rekli, da kakovostno mladinsko delo vključuje in zajema vsa ostala prednostna področja – socialno vključevanje, aktivno participacijo, neformalno učenje itd. In seveda tudi jih. Pa vendar ga štejemo za ločeno prednostno usmeritev iz naslednjega razloga: program Evropska solidarnostna enota in tudi program Erasmus+: Mladina vedno bolj presegata okvire mladinskega dela ter se širita in prelivata tudi na druga področja. Zato na nacionalni agenciji, ko govorimo o socialnem vključevanju in drugih prednostnih temah, ne govorimo več striktno o socialnem vključevanju v mladinskem delu, ampak širše. Kljub temu pa je naše srce v mladinskem delu, zato z aktivnostmi, ki jih izvajamo pod okriljem te prednostne naloge, specifično naslavljamo in vlagamo v nadaljnji razvoj kakovosti na področju mladinskega dela in tudi mladinske politike. Katere aktivnosti bodo v naslednjih letih namenjene temu, si lahko ogledate v nadaljevanju.

Tinkara Bizjak, Movit

NADALJNI RAZVOJ DIGITALNEGA MLADINSKEGA DELA

Z letom 2021 smo se z namenom nadaljevanja naših prizadevanj za razvoj digitalnega mladinskega dela vključili v dolgoročno mednarodno partnerstvo nacionalnih agencij na temo digitalnega mladinskega dela, ki nam bo, tako upamo, omogočilo spodbuditi dodaten razvoj tega področja pri nas v prihodnje. V projektu sodeluje kar 18 nacionalnih agencij in podpornih centrov SALTO-YOUTH. Projekt je začel konec leta 2020, zaključil pa naj bi se predvidoma leta 2025.

Sklepa Sveta EU o pametnem mladinskem delu (2017) in o digitalnem mladinskem delu (2019) poudarjata pomen strateškega razvoja digitalnega mladinskega dela: digitalizacija mora biti vključena v nacionalne strategije mladinskega dela ali druge ustrezne odločevalske načrte z opredeljenimi jasnimi cilji in konkretnimi koraki za razvoj in izvajanje digitalnega mladinskega dela. Mladinsko delo in mladinske organizacije je potrebno spodbujati k uresničevanju teh ciljev, hkrati pa razvijati svoje digitalne dejavnosti in storitve v skladu s specifičnimi interesi in potrebami.

63

Tema digitalnega mladinskega dela je bila v mnogih državah že visoko na dnevnem redu mladinskega dela, pandemija pa je nato njegov pomen samo še povečala, in to tako na nacionalni ravni kot tudi v evropskih programih na področju mladine Erasmus+: Mladina in Evropska solidarnostna enota. S projektom želimo tudi pospešiti inovacije, razvoj kompetenc ter medsebojno učenje na področju izvajanja in razvoja digitalnih strategij, izmenjave dobrih praks in znanja med različnimi akterji, ki delajo z različnimi skupinami mladih.

V okviru projekta bomo tako v naslednjih letih oblikovali strokovno skupino za digitalno mladinsko delo, omogočili izmenjavo praks in nacionalnih politik s tega področja iz drugih držav, ponudili kompetenčni okvir za digitalne kompetence mladinskih delavcev in orodje za samoocenjevanje ter prispevali k večji kakovosti digitalnega mladinskega dela, ki se marsikje že redno izvaja. V okviru projekta bi radi tudi izboljšali razumevanje samega digitalnega mladinskega dela in priložnosti, ki jih to omogoča v okviru (in ne namesto) tradicionalnih oblik mladinskega dela. Prizadevali si bomo torej za boljše razumevanje digitalnega okolja in digitalnih kultur ter prenos novih praks digitalnega mladinskega dela in standardov kakovosti za virtualne in kombinirane aktivnosti, del projekta pa bo posvečen tudi spodbujanju digitalne ustvarjalnosti in kritične digitalne pismenosti med mladimi.

Vabljeni torej, da nas spremljate.

KREPITEV MLADINSKEGA DELA V EVROPI S PODPORO IZVAJANJU EVROPSKE AGENDE ZA MLADINSKO DELO

Leto 2021 je bilo zelo razburljivo za mladinsko delo v Evropi, saj začetek dveh novosti ponuja veliko novih priložnosti za mladinsko delo: nova generacija programov EU za mlade Erasmus+: Mladina in Evropska solidarnostna enota na eni strani ter na drugi strani t. i. bonški proces, ki se je začel na 3. evropski konvenciji o mladinskem delu.

Oba programa podrobno predstavljamo v tem Mladju. Za kaj pa gre pri bonškem procesu? Bonški proces želi z namenom krepitev mladinskega dela po vsej Evropi uskladiti zavezanost različnih deležnikov praksi mladinskega dela. Prizadeva si olajšati povezovanje in sodelovanje znotraj in med vsemi ravnmi skupnosti, okrepiti bolj strateški in usklajen pristop ter izboljšati pogoje za mladinsko delo.

Za usmerjanje tega skupnega prizadevanja je 3. evropska konvencija o mladinskem delu kot uvodni dogodek bonškega procesa predstavila deklaracijo, ki poziva k prizadevanjem na lokalni, regionalni, nacionalni ali evropski ravni ter oblikuje priporočila in konkretne ukrepe na osmih prednostnih področjih z namenom krepitev in podpore mladinskega delu v Evropi.

Movit sodeluje in podpira bonški proces v projektu strateškega sodelovanja nacionalnih agencij z naslovom Krepitev mladinskega dela v Evropi s podporo izvajanju evropske agende za mladinsko delo (SNAC EYWA). Sodelovanje zasleduje naslednje cilje:

- **Spodbujanje in mobilizacija mladinskih programov EU kot instrumentov za krepitev in razvoj mladinskega dela v bonškem procesu.** Nacionalne agencije nameravamo ponuditi podporne ukrepe skupnosti mladinskega dela za uporabo programov v bonškem procesu.
- **Podpora organizacijam, da prispevajo k izvajanju bonškega procesa v svojem nacionalnem kontekstu.** V Sloveniji bo Movit v sodelovanju z Uradom Republike Slovenije za mladino oblikoval nacionalno delovno skupino, ki bo skrbel za izvajanje procesa uresničevanja agende v Sloveniji. Nacionalni načrt bo usmerjen v krepitev prepoznavnosti mladinskega dela in s tem pogojev za kakovostno mladinsko delo v Sloveniji. Nacionalna delovna skupina bo oblikovana in bo začela z delom v letu 2022.
- **Izvajanje skupnih aktivnosti v okviru posameznih tem bonškega procesa.** Bonški proces ima osem različnih prednostnih področij. Movit v sodelovanju z ostalimi nacionalnimi agencijami že izvaja in bo v naslednjih letih še okrepil podporne aktivnosti v okviru aktivnosti TCA in NET (usposabljanja, konference, študijski obiski ipd.), ki bodo prispevale k mreženju in izgradnji t. i. nacionalne in evropske skupnosti mladinskega dela.
- **Podpora izvajanju evropske agende za mladinsko delo v sosednjih partnerskih državah s sredstvi in viri programov EU za mladino.** Ker se vseevropski bonški proces ne nanaša le na pristojnost EU, temveč tudi na geografski obseg Sveta Evrope, bo Movit v sodelovanju s podpornim centrom SALTO SEE podpiral aktivnosti uresničevanja agende tudi na Zahodnem Balkanu.

Polona Siter Drnovšek, zunanja sodelavka Movita

EUROPE GOES LOCAL

– POT V SMERI KREPITVE MLADINSKEGA DELA NA LOKALNI RAVNI SE NADALJUJE

Na fotografiji: sodelujoči na usposabljanju junija 2021, foto: Maja Drobne

V novem programskem obdobju, ki se je začelo leta 2021, bo partnerstvo Europe Goes Local še vedno zasledovalo isti namen, ki smo ga v okviru prispevka na temo predstavitve podpornih aktivnosti nacionalne agencije v preteklem programskem obdobju opisali na strani 29. Na mednarodni ravni se bodo nadaljevale aktivnosti usposabljanja in mreženja, kot so študijski obiski. Še več naporov bo vloženih v razširjanje Evropske listine o lokalnem mladinskem delu in izobraževanja za uporabo podpornega orodja za njeno uvajanje. V vseh aktivnostih bo aktivno sodelovala tudi naša nacionalna agencija.

V Sloveniji bomo s partnerji nadaljevali na poti usposabljanja, mreženja in individualne podpore občinam. V prvo leto novega programa smo vstopili s celo vrsto aktivnosti: študijski obiski dobrih praks v občinah v koordinaciji Mreže MaMa, individualno svetovanje občinam, ki ga izvaja Mladinski svet Slovenije, in usposabljanje z naslovom **Zakaj, kaj, kako in kdo v mladinskem delu**, ki smo ga izvedli junija 2021 in so se ga udeležili predstavniki kar 17 občin.

V novo obdobje se prenaša tudi uvajanje orodja za beleženje rezultatov mladinskega dela Logbook, ki ga konec leta 2021 uporabljajo že v osmih občinah in njihovih 27 mladinskih centrih. Naj povemo, da bo leto 2022 bogato z dogodki in srečevanjem. 25. januarja smo priredili spletno kavarno občin EGL, kjer so uslužbenci slovenskih občin med seboj delili, s katerimi dosežki in izzivi so se srečali na področju mladine v svojem okolju in kaj še potrebujejo za

kakovostnejšo delo. V letu 2022 bomo posebno pozornost namenili še predstavitvi priložnosti in koristi programov EU za mlade, ki jih prinašata lokalnim skupnostim, in v ta namen bomo 12. maja organizirali celodnevni dogodek. Še pred tem bomo v začetku maja povabili na študijski obisk mladinskega dela na Hrvaškem.

Pred poletjem, od 27. do 29. junija, pa bomo skupaj z Mestno občino Ljubljana gostili 10. konferenco mreže mest Inter-City Youth, kjer se bodo srečali uslužbenci občin, pristojni za področje mladine, ter koordinatorji mladinskega dela iz občin v EU in partnerskih državah. V duhu srečevanja in medsebojnega učenja se bo partnerstvo Europe Goes Local nadaljevalo do konca programa.

EUROPE GOES LOCAL

Supporting Youth Work
at the Municipal Level

EAYW

– KAJ SE NAM V PRIHODNIH LETIH OBETA NA PODROČJU INOVACIJ V MLADINSKEM DELU

Leta 2020 je svet zadela pandemija koronavirusa, ki je na dramatičen način potrdila, kar je bilo že znano: mladinski delavci in organizacije, ki delajo z mladimi, se morajo biti zmožni odzvati na aktualne dogodke v družbi in spreminjajoče se potrebe mladih ter potrebujejo pogoje

in ukrepe, ki podpirajo in omogočajo inovativno ukrepanje. V sklepni deklaraciji 3. evropske konvencije o mladinskem delu iz decembra 2020 je izpostavljeno, da zlasti »v popandemični Evropi mora mladinsko delo poskušati biti inovativno in presegati že znane poti«¹.

Na podlagi teh potreb se želi Evropska akademija o mladinskem delu (angl. *European Academy on Youth Work – EAYW*), katere vloga v preteklem programskem obdobju je podrobno predstavljena na strani 30, v prihodnjih letih nadalje razvijati kot platforma za različne deležnike v mladinskem delu, ki omogoča učenje o inovacijah in trenutnih trendih v mladinskem delu. Ustvarjeno znanje pa je kasneje potrebno dopolniti z ukrepi oziroma orodji, ki bodo olajšala uporabo tega znanja v različnih okoljih.

Trenutno se dogaja oziroma je načrtovano naslednje:

Poročilo omenjene raziskave EAYW je bilo objavljeno decembra 2021. V njem je opredeljena inovativnost v mladinskem delu, nudi pa tudi prve zaključke o tem, kateri dejavniki vodijo v inovativnost v mladinskem delu ali jo podpirajo. Poleg tega je v pripravi več člankov in videopredstavitvev pogledov na inovativnost in inovativne prakse. Raziskava, ki bo nadgradila izsledke prve raziskave, je načrtovana za obdobje 2022–2023.

Kot takojšen odziv na posledice pandemije EAYW izvaja (do aprila 2021) cikel webinarjev z naslovom Področje učenja v času motenj in sprememb.

Ti spletni seminarji bodo vodili do drugega dogodka EAYW, ki je bil prestavljen z novembra 2021 in ga bo zdaj Movit gostil v Sloveniji od 31. maja do 3. junija 2022. Večina udeležencev je že izbrana, če vas zanima sodelovanje na dogodku, pa vas vabimo k spremljanju **spletne strani EAYW**. Pri drugi izdaji akademije bo poudarek na učenju o mehanizmih, ki lahko sprožijo, ohranjajo in podpirajo inovativnost v mladinskem delu v odziv na spremembe in spreminjajočo se realnost, s katero se soočajo družbe in mladi v Evropi.

Če vas zanima več o inovacijah v mladinskem delu, lahko vse pripravljene vire in informacije o aktivnostih in odprtih razpisih najdete na **spletni strani in FB strani EAYW**.

¹ Deklaracija 3. evropske konvencije o mladinskem delu z naslovom Kažipot za prihodnost (Bonn, 10. december 2020).

Youthpass

Nenazadnje bomo svoje aktivnosti usmerjali v večanje prepoznavnosti in priznavanja neformalnega učenja in izobraževanja znotraj sektorja in širše, da bodo delodajalci in drugi deležniki v še večji meri prepoznavali neformalno učenje in njegove učinke kot visoko relevantne ter bodo pri iskanju službe ali drugih priložnosti pomenili primerjalno prednost.

YOUTHPASS: VEČ KOT POTRDILO

Kot ključno kompetenco za novo programsko obdobje, pa tudi sicer za življenje v trenutnih družbenih razmerah, nova strategija Youthpassa izpostavi učenje učenja. Ključna je za razvoj drugih kompetenc in za prenos usvojenih kompetenc v najrazličnejše kontekste in okolja, kajti nikoli še ni bilo tako pomembno, kot je danes, da smo sposobni upravljati lastni proces učenja.

Youthpass bo v procesu razvoja do leta 2027 v ospredje postavil učečo se osebo, ki bo Youthpass sooblikovala. Kot orodje bo ponudil boljšo podporo celotnemu učnemu procesu, vključno z načrtovanjem in pripravo, bo prilagodljiv in usklajen z raznolikostjo projektov. Povzetki pridobljenih kompetenc bodo zbrani na spletnih profilih udeležencev, tako da bo možna souporaba npr. z Europassom, kar bo dvignilo vrednost Youthpassa za nadaljnji učni in profesionalni razvoj.

Poudarek Youthpassa v novem programskem obdobju bo na refleksiji, prepoznavanju in dokumentiranju učenja, ki se dogaja znotraj aktivnosti in programov Erasmus+: Mladina in Evropska solidarnostna enota. Z uporabo Youthpassa se bodo udeleženci bolj zavedali svojega učenja, pomaga jim

ga lahko okrepi, prepoznati (ubesediti) in dokumentirati. Posledično bo kakovost vseh projektov višja.

Youthpass ima na podlagi dolgoletnih izkušenj in z novimi strateškimi cilji potencial, da še okrepi učno dimenzijo mladinskega dela.

YOUTHPASS BO V PROCESU RAZVOJA DO LETA 2027 V OSPREDJE POSTAVIL UČEČO SE OSEBO, KI BO YOUTHPASS SOOBLIKOVALA.

SODELOVANJE S TRETJIMI DRŽAVAMI, KI NISO PRIDRUŽENE PROGRAMU

V novih programih Erasmus+: Mladina in Evropska solidarnostna enota za obdobje 2021–2027 je zavel svež veter, ki počasi, a s pronicljivo vztrajnostjo še naprej podpira kakovostno izvajanje projektnega sodelovanja programskih in tretjih držav, ki niso pridružene programu (v predhodnem programu poimenovanih sosedne partnerske države EU), med akterji mladinskega dela in njegovimi ciljnim javnostmi. Obenem je novost tudi nastajajoče dolgoročneje in strateško sodelovanje med nacionalnimi agencijami in regionalnimi podpornimi centri SALTO, katerega vodilna partnerja sta regionalni center SALTO za Jugovzhodno Evropo, ki ima sedež v Ljubljani, in slovenska nacionalna agencija za ta evropska programa. Strateško partnerstvo ima jasen namen v celotnem evropskem prostoru večati prepoznavnost ter ozaveščati o dodani vrednosti sodelovanja med programskimi in tretjimi državami, ki niso pridružene programu. Hkrati pa je namen tudi prispevati k nadaljnjemu razvoju kakovostnega mladinskega dela v sodelujočih državah in regijah. Prizadevanja potekajo v smislu prepoznavne potreb med državami in deležniki ter med drugim tudi oblikovanja komunikacijskega portala, ki bo navdihoval z dobrimi praksami sodelovanja in kjer bodo zbrane vse pomembne informacije o aktualnih dogodkih s tega področja. Otvoritveni dogodek strateškega partnerstva, poimenovan Beyond Borders, bo potekal v Parizu junija 2022.

Katja Zorc Dolenc, Movit

KAKO V PROJEKTIH SODELUJEJO TRETJE DRŽAVE, KI NISO PRIDRUŽENE PROGRAMU

Analiza izkušenj projektne sodelovanja s sosedskimi partnerskimi državami z vidika celotne EU v predhodnem programu Erasmus+: Mladi v akciji v splošnem izkazuje zelo dobre učinke na udeležence projektov, ki prihajajo iz omenjene regije, predvsem glede pridobivanja in ozaveščanja kompetenc, kakor tudi spodbude k prihodnjemu aktivnejšemu udejstvovanju v lokalnih okoljih.

Za države programa pa je sodelovanje s sosedskimi partnerskimi državami povečini predstavljalo veliko dodano vrednost iz vidika medkulturnega dialoga, pogosto pa tudi v smislu, da so organizacije v projektih doprinesle kakovostne prakse obstoječega vsebinskega delovanja oz. metodologije pri delu z mladimi in na področjih medsektorskega sodelovanja v svojih okoljih.

Projektne sodelovanja so se med seboj razlikovala glede na načrtovane cilje projekta in specifične cilje mobilnosti oz. ukrepov v različnih programih, in sicer tako po številu udeležencev, sodelujočih organizacijah v projektu, dolžini projektne sodelovanja ter višini proračuna. Visoke učinke smo beležili predvsem v okviru dolgoročnih sodelovanj znotraj prostovoljskih aktivnosti in v študijskih obiskih, prav tako pa tudi v mladinskih izmenjavah in drugih vrstah mobilnosti za mladinske delavce, ki so služile kot osnova

za bolj poglobljeno spoznavanje delovanja med organizacijami.

Organizacije iz tretjih držav, ki niso pridružene programu (države Zahodnega Balkana, države Vzhodnega partnerstva in Ruska federacija ter države Južnega Sredozemlja), imajo možnosti kot partnerji sodelovati v projektih, ki jih prijavljate na nacionalno agencijo, na naslednje načine:

Program Erasmus+: Mladina – ključni ukrep 1

25 % vseh razpoložljivih sredstev v ključnem ukrepu 1 se lahko dodeli projektom, v katerih sodelujejo organizacije iz tretjih držav, ki niso pridružene programu, pri čemer je merilo za sprejem kakovost projekta. Partnerji iz teh držav lahko tako nastopajo v *mladinskih izmenjavah, mobilnostih mladinskih delavcev in v aktivnostih udejstvovanja mladih*, pri čemer se aktivnosti lahko izvajajo v državah programa ali v tretjih državah, ki niso pridružene programu.

Program Erasmus+: Mladina – ključni ukrep 2

V projektih *partnerstev za sodelovanje*, ki jih sestavljajo *projekti sodelovalnih partnerstev ali projekti manjših partnerstev, organizacije iz tretjih držav*, ki niso pridružene programu, lahko sodelujejo, v kolikor predstavljajo pomembno dodano vsebinsko vrednost v okviru partnerstva za sodelovanje. Ob tem vsebinskem pogoju pa ni finančnega pogoja kot v ključnem ukrepu 1 in bi teoretično lahko vsi projekti vključevali tudi partnerja oz. partnerje iz tretjih držav, ki niso pridružene programu.

Program Evropska solidarnostna enota – projekti prostovoljstva

Tu je sodelovanje s tretjimi državami, ki niso pridružene programu, najbolj neomejeno, saj ni niti vsebinskega niti finančnega pogoja oziroma omejitev. Organizacije iz tretjih držav, ki niso pridružene programu, lahko gostijo prostovoljce iz držav programa ali pa organizacije iz držav programa gostijo prostovoljce iz tretjih držav, ki niso pridružene programu. Edina omejitev je število odobrenih gostujočih prostovoljcev ob istem času, kot je opredeljeno v znaku kakovosti, kar pa ni nikaikor povezano s tretjimi državami, ki niso pridružene programu.

TRETJE DRŽAVE, KI NISO PRIDRUŽENE PROGRAMU

Tretje države, ki niso pridružene programu, so naslednje (Regija 1–4 v Vodniku po programu):

ZAHODNI BALKAN: Albanija, Bosna in Hercegovina, Kosovo, Črna gora, Srbija (v E+ je Srbija tretja država, pridružena programu; v programu ESE pa je Srbija tretja država, ki ni pridružena programu)

DRŽAVE VZHODNEGA PARTNERSTVA: Armenija, Azerbajdžan, Belorusija, Gruzija, Moldavija, Ukrajina

DRŽAVE JUŽNEGA SREDOZEMLJA: Alžirija, Egipt, Izrael, Jordanija, Libanon, Libija, Maroko, Palestina, Sirija, Tunizija

RUSKA FEDERACIJA

70

POZOR!

V vsakem projektu nastopa **koordinator, ki projekt prijavi**, in **partnerske organizacije, ki sodelujejo v projektu kot partnerji**. **Na slovensko nacionalno agencijo lahko v vlogi koordinatorja projekt prijavi le organizacije, registrirane v Sloveniji.**

Organizacije, ki sodelujejo v projektu kot partnerske organizacije, pa lahko prihajajo iz:

- **držav članic EU,**
- **tretjih držav, pridruženih programu,** ter tudi
- **tretjih držav, ki niso pridružene programu** in jih pogovorno še vedno radi imenujemo **partnerske države**. Gre za enako skupino držav, le da so v programu ESE opredeljene kot tretje države v sosedstvu EU, medtem ko so v programu E+ opredeljene kot regije od 1 do vključno 4.

AKTIVNOSTI KOMUNICIRANJA

Deljenje informacij o vseh prednostnih temah, ki predstavljajo kompas za trenutno in prihodnje delovanje nacionalne agencije, ne bi bilo možno brez aktivnosti komuniciranja. Komuniciranje – naj bo v obliki različnih vrst vsebin na naši spletni strani in družbenih omrežjih, dogodkov, publikacij, predstavitev ali drugih komunikacijskih dejavnosti – ima predvsem podporno vlogo, ki je usmerjena v zagotavljanje kakovosti in prepoznavnosti nacionalne agencije ter predvsem projektov, katerih uresničevanje zagotavljamo v okviru programov Erasmus+: Mladina in Evropska solidarnostna enota. V prispevku boste izvedeli, zakaj imajo aktivnosti komuniciranja ključno vlogo pri nujenju tovrstne podpore.

Iris Silič, Movit

KOMUNICIRANJE KOT ORODJE ZA URESNIČEVANJE POSLANSTVA NACIONALNE AGENCIJE IN PROGRAMOV EU NA PODROČJU MLADINE

Pri zagotavljanju vidnosti in nujenju podpore pri uresničevanju ciljev vseh prednostnih tem, ki bodo usmerjale delovanje nacionalne agencije v prihodnjih letih, bo bistvenega pomena naš način komuniciranja. Zato pa bo skrb za vidnost in prepoznavnost prednostnih področij ter podpornih, razvojnih in drugih aktivnosti, ki jih izvaja nacionalna agencija, eden poglobitvenih ciljev, za uresničevanje katerega si bomo prizadevali z našimi komunikacijskimi dejavnostmi.

Prednostne naloge, ki služijo kot vodilo za vsakdanje delovanje in nadaljnji razvoj nacionalne agencije, istočasno namreč predstavljajo steber, na katerem slonita programa Erasmus+: Mladina in Evropska solidarnostna enota. Za svoje komunikacijske dejavnosti v prvi vrsti želimo, da prispevajo h kakovostnemu izvajanju obeh programov ter so usmerjene k povečanju njune prepoznavnosti tako med mladimi kot tudi med vsemi, ki z mladimi delajo.

V skladu z vizijo Evropske komisije bodo tako v ospredju osebne zgodbe mladih udeležencev učnih mobilnosti in prostovoljstva v tujini ter obenem dobre prakse organizacij, katerih projekti so bili še posebej kakovostno izvedeni in so imeli pomembne učinke. Takšen pristop se sklada s poslanstvom leta 2022, ki je bilo razglašeno za evropsko leto mladih, zaradi česar bodo vse komunikacijske dejavnosti še toliko bolj usmerjene v promoviranje priložnosti za mlade in organizacijo dogodkov v povezavi s temami, ki so zanje relevantne. Evropsko leto mladih predstavlja predvsem poklon mladim za uspešno spopadanje z negativnimi posledicami, ki so jih utrpeli zaradi epidemije covid-19, tudi mi pa jih želimo

proslaviti in podpreti pri njihovih nadaljnjih prizadevanjih v smeri bolj digitalne in zelene prihodnosti ter aktivnega državljanstva, pri čemer bo posebna pozornost namenjena vključevanju mladih z manj priložnostmi.

V letu 2022 obenem proslavljamo 35. obletnico programa Erasmus+, katere namen je med drugim dodatna promocija programa, kar prinaša idealno priložnost za nadaljnje spodbujanje k prijavi novih kvalitetnih projektov še posebej s strani novih prijaviteljev. Širjenje kroga upravičenih organizacij, katerim vsako leto dodelujemo nepovratna sredstva za izvedbo projektov na področju mladine, namreč predstavlja ključno nalogo nacionalne agencije v okviru njenih prizadevanj za nujenju podpore pri razvoju (kakovostnega) mladinskega dela v Sloveniji.

Ob tem si poleg promocije in širjenja znanja glede programov Erasmus+ in Evropska solidarnostna enota želimo doseči ne le interno krepitev komuniciranja nacionalne agencije, temveč tudi krepitev komunikacijskih kompetenc upravičenih organizacij predvsem iz vidika širjenja lastnih dobrih praks in učinkov projektov, ki v bistveni meri prispevajo k uresničevanju poslanstva obeh programov ter dvigu kvalitete življenja mladih in mladinskega dela.

ZA SVOJE KOMUNIKACIJSKE DEJAVNOSTI V PRVI VRSTI ŽELIMO, DA PRISPEVAJO H KAKOVOSTNEMU IZVAJANJU OBEH PROGRAMOV TER SO USMERJENE K POVEČANJU NJUNE PREPOZNAVNOSTI TAKO MED MLADIMI KOT TUDI MED VSEMI, KI Z MLADIMI DELAJO.

BAZEN, POLN ZNANJA IN IZKUŠENJU

Nacionalna agencija poleg upravljanja projektov izvaja tudi obvezna usposabljanja za udeležence in organizacije v programu Evropska solidarnostna enota ter podpirne aktivnosti mednarodnega sodelovanja in mreženja v okviru programov Erasmus+ za področje mladine in Evropska solidarnostna enota.

V okviru teh aktivnosti prijaviteljem, upravičencem in udeležencem nudimo podporo za kvalitetno izvajanje projektov, možnosti za nadgradnjo kompetenc in mreženje. Tega pa ne bi mogli učinkovito opravljati brez pomoči trenerjev, ki oblikujejo in izvajajo izobraževalne aktivnosti, ki temeljijo na vrednotah in načelih mladinskega dela in neformalnega učenja.

Na Movitu smo svoj bazen trenerjev oblikovali v začetku leta 2015, trenutno pa bazen združuje 41 članov, ki so razdeljeni v dve skupini: samostojni trenerji in trenerji pripravniki, ki lahko med samostojne trenerje napredujejo po izpolnitvi določenih pogojev. Njihove kratke predstavitve si lahko preberete na naši spletni strani. Članstvo v bazenu trenerjev je mogoče pridobiti preko prijave na razpis in uspešno opravljenega praktičnega preizkusa izvedbe delavnice.

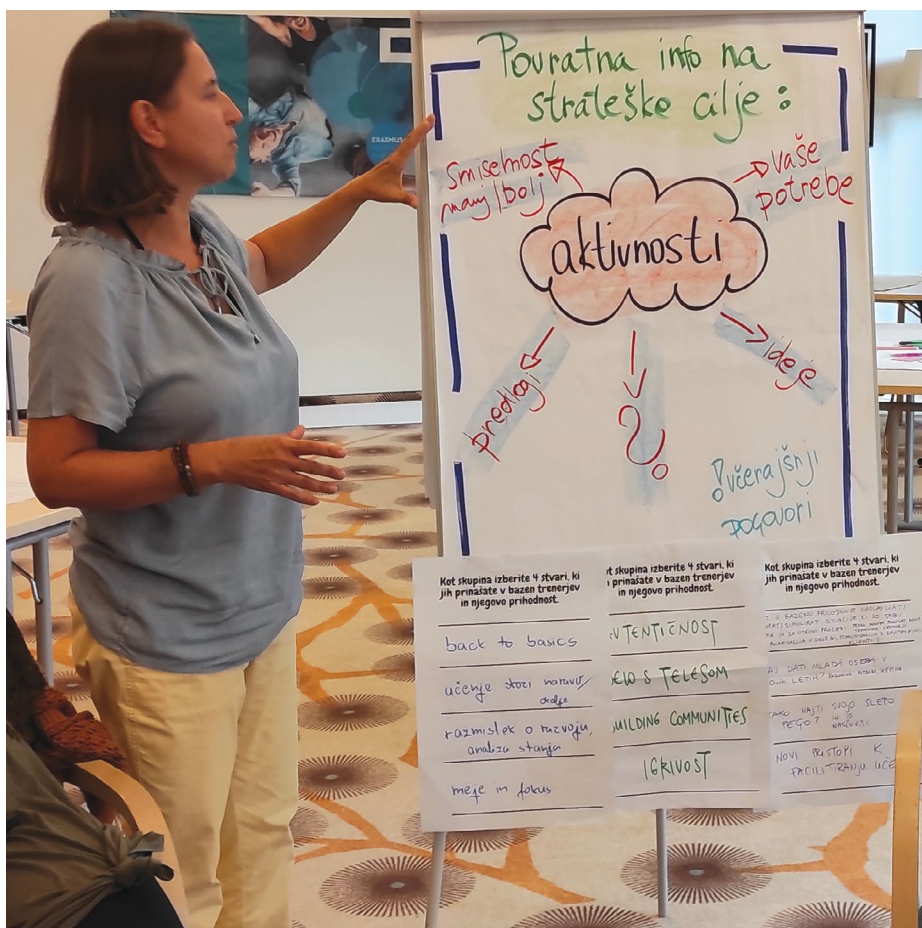
Trenerji aktivno sooblikujejo delo z bazenom, saj se trudimo odgovarjati na njihove potrebe in pobude. Na leto izvedemo več srečanj trenerjev, na katerih si lahko med seboj izmenjujejo znanja, obveščamo jih o priložnostih in spodbujamo k udeležbi na mednarodnih usposabljanjih za krepitev trenerskih kompetenc, prav tako pa zagotavljamo mesta v mednarodnih trenerskih ekipah, kadar gostimo ali smo partnerji v mednarodnih aktivnostih sodelovanja in mreženja.

V prihodnjih letih želimo članom bazena na področjih, na katerih bomo bolj aktivni, ponuditi dolgoročneje sodelovanje bodisi v trenerski vlogi bodisi v

Trenerji in trenerke si na trenerskem vikendu izmenjujejo informacije in znanje, foto: Boštjan Jurič

vlogi svetovalcev ali poznavalcev teh področij ob razvoju novih aktivnosti. Vzpostaviti želimo tudi sistem nadgradnje trenerskih kompetenc, kar bo služilo temu, da bo imel vsak trener v bazenu možnost profesionalnega razvoja in krepitev specifičnih kompetenc.

Trenerski vikend 2021, foto: Elizabeta Lakosil

KAKO BOMO SPREMLJALI UČINKE V NOVEM PROGRAMSKEM OBDOBJU?

V preteklem programskem obdobju je nacionalna agencija v okviru mednarodne raziskovalne mreže RAY (*Research-based Analysis and Monitoring of European Youth Programmes*) in spremljanja prijavnih rokov beležila številne učinke izvajanja evropskih programov na področju mladine. Sistematičnost, zanesljivost in potreba po tako načrtovanih procesih so nas motivirali, da smo spremljanje v novem programskem obdobju še okrepili.

Ključni cilji novega strateškega pristopa so (1) periodično in načrtovano spremljanje izvajanja programov, (2) razširjanje in uporaba rezultatov spremljanja za dvigovanje kakovosti in prepoznavnosti učinkov ter (3) krepitev kapacitet za spremljanje kakovosti in načrtovanje na dokazih osnovanih procesov v mladinskem delu, mladinski politiki, izvajanju programov in delovanju nacionalne agencije.

Aktivnosti za doseganje teh ciljev smo povezali v **sistem za spremljanje izvajanja programov**, ki vključuje **tri vsebinska področja**: spremljanje izvajanja projektov in projektnih rezultatov, analizo potreb za razvoj podpornih aktivnosti in spremljanje učinkov podpornih aktivnosti.

Vsebinska področja so podprta z raznolikim naborom raziskovalnih metod in analiz, ki jih razvijamo v okviru **treh analitičnih stebrov** sistema.

Prvi stebel temelji na raziskovalni dejavnosti **mednarodne raziskovalne mreže RAY**. V novem programskem obdobju sodelujemo v šestih raziskovalnih projektih, ki večinoma z mešanimi metodami družboslovnega raziskovanja in interdisciplinarno zaslombo na edukacijskih, političnih in socioloških vedah raziskujejo učinke aktivnosti evropskih programov na področju mladine. V izvajanju tega stebra sodelujemo z raziskovalno skupino Univerze v Ljubljani.

Drugi analitični stebel gradimo z vzpostavitvijo **bazena analitikov**. Člani bazena analitikov izvajajo analize v okviru mednarodnih strateških projektov nacionalnih agencij ter analize za razumevanje potreb in učinkov podpornih aktivnosti programov. Prva v sektor lansirana raziskava v okviru bazena analitikov je naše upravičence že dosegla v obliki anketnega vprašalnika o potrebah mladinskih delavcev na področju duševnega zdravja mladih. Bazen analitikov pa ima tudi razvojno vlogo, s katero bomo krepili kompetence in večino njegovih članov, preko njih pa tudi širšega okolja mladinskega dela.

Tretji analitični stebel predstavlja **podsystem za statistično spremljanje** uspešnosti programov na podlagi večinoma kvantitativnih kazalnikov. Ta stebel zagotavlja spremljanje uspešnosti v navezavi na prijavne roke, doseganje ciljev letnih in večletnih načrtov nacionalne agencije ter spremljanje izvajanja podpornih in tematskih strategij.

V letu 2021 smo sistem za spremljanje izvajanja programov še postavljali, začetek njegovega celostnega delovanja pa predvidevamo v letu 2022. Rezultate analiz in raziskav lahko spremljate na naši spletni strani in družbenih omrežjih, sistem (in njegove učinke!) pa podprete s sodelovanjem v anketnih vprašalnikih, pilotnih študijah, intervjujih in drugih aktivnostih, ki bodo prav gotovo v naslednjih letih dosegle tudi vašo organizacijo in mlade.

SISTEMATIČNOST, ZANESLJIVOST IN POTREBA PO TAKO NAČRTOVANIH PROCESIH SO NAS MOTIVIRALI, DA SMO SPREMLJANJE V NOVEM PROGRAMSKEM OBDOBJU ŠE OKREPILI.

AHOJ, PUSTOLOVŠČINA! MLADI IN EVROPSKO POPOTOVANJE DIGITALNE PREOBRAZBE

Če vam je všeč ali ne, digitalna preobrazba je tu in bo tu tudi ostala. Digitalne tehnologije vplivajo na to, kako izmenjujemo ideje, soustvarjamo znanje in gojimo stike z drugimi. Naj gre za uporabo družbenih omrežij, zagovornišvo proti **diskriminaciji** ali soustvarjanje **digitalne simulacije** za boj proti podnebni krizi, mladi spreminjajo digitalne tehnologije in one spreminjajo njih.

Toda kako naj vemo, da ladja digitalne preobrazbe pluje v pravo smer? So mladi za njenim krmilom ali so zgolj pasivni potniki? Kako lahko podpremo mlade, da kar najbolj izkoristijo to popotovanje digitalne preobrazbe? Namen tega članka je raziskati ta vprašanja. Ko se odpravljamo na popotovanje digitalne preobrazbe, usmerjeno v mlade, predlagam v razmislek tri področja: pot, posadka in nemogoče.

KOMPAS: ISKANJE PRAVE POTI

Za digitalno preobrazbo nimamo točnega zemljevida. Trenutno se zdi nemogoče napovedati, kam vodi in kako priti tja. Digitalna preobrazba je kompleksen, večdimenzionalen in pogosto nepredvidljiv proces. Digitalne spremembe se lahko sočasno dogajajo na ekonomskem, socialnem in kulturnem področju življenj mladih. Glede na raznolik nabor tehnoloških sprememb se zdi nemogoče predvideti, kaj bo naslednja stopnja digitalne preobrazbe. Kako naj se torej pripravimo na naše popotovanje digitalne preobrazbe, če se podajamo v neznano?

Ena od rešitev je lahko, da mlade opolnomočimo za gojenje spretnega uma, pripravljenega na doživetja, da se bodo lažje odzivali in navigirali po možnih poteh. V ta namen bomo morda potrebovali kompas za digitalno preobrazbo. Naš kompas nam ne bo kazal točno določene poti za digitalno preobrazbo, temveč celo vrsto smeri, ki jih lahko izberemo. Za navigacijo

po različnih smereh bi mladim nudil večšine (npr. večšine, povezane z **mediji, informacijami in kritičnim razmišljanjem**, ali z ustvarjalnostjo in odpornostjo) in orodja (npr. digitalne naprave, zanesljiva internetna povezava). Tako naš kompas za digitalno preobrazbo mladim ne bi dajal točno določenih usmeritev, temveč bi jih podpiral pri kritičnem raziskovanju novih poti digitalne preobrazbe. Za navdih lahko raziščete evropske vire o **digitalnem mladinskem delu** in/ali **pametnem mladinskem delu**.

POSADKA: SMO ŽE VSI NA KROVU?

Vse mlade bi morali podpirati, da se pridružijo posadki na potovanju digitalne preobrazbe. Naj gre za sooblikovanje prihodnjih tehnoloških rešitev ali skupno upravljanje njihovega učinka na družbo, pomenljiva participacija mladih je ključna za napredovanje digitalne preobrazbe na trajnosten in v mlade usmerjen način. Vendar pa so do zdaj večino procesov digitalne preobrazbe vodila podjetja, vodeni so bili od zunaj in so bili torej mladim vsiljeni. Razen posa-

ARGUMENTI ZA VKLJUČUJOČE DRUŽBE: POMEN DELEŽNIKOV ZA KREPITEV PARTICIPACIJE MLADIH

Program **Erasmus+** nudi priložnosti za udeležbo mladih in pedagogov v mednarodnih učnih mobilnostih in usposabljanjih po celi Evropi in preko njenih meja. Na podoben način **Evropska solidarnostna enota (ESE)** podpira kratkoročne in dolgoročne programe **prostovoljstva** za mlade ter jim nudi možnost, da dajo pobudo za **solidarnostne projekte** v svojih lokalnih skupnostih.

Vključevanje mladih z manj priložnostmi v evropske projekte mladinskega dela koristi tako njim kot našim družbam. Opolnomoči jih, da pozitivno prispevajo v svojih skupnostih in prevzamejo večjo vlogo v družbi, kot potrjujejo **nedavne raziskave**. Vendar pa številni dejavniki, ki so prepoznani tudi v **Strategiji programa Erasmus+ za vključevanje in raznolikost**, lahko predstavljajo ovire za sodelovanje v učnih projektih na eni strani in v civilni družbi na drugi. To še posebej velja za mlade, ki se soočajo s kulturnimi raz-

likami, ekonomskimi ovirami in ovirami, povezanimi z diskriminacijo. V tem članku bomo raziskali pomembno, a morda premalo izpostavljeno vlogo, ki jo lahko pri premagovanju teh ovir in krepitvi **participacije** med mladimi z manj priložnostmi igrajo deležniki v projektih.

ČLANI SKUPNOSTI

Projektom vključevanja lahko močno koristi sodelovanje s člani skupnosti, kot kaže primer projekta **Café Bamako** v Berlinu. Café Bamako je lokalni **solidarnostni projekt**, financiran v okviru **Evropske solidarnostne enote**. Organizirajo ga mladi, vključno z mladimi iz berlinskih zahodnoafriških skupnosti, aktivno pa ga podpirajo člani malijske skupnosti v Berlinu, ki pomagajo pri organizaciji dogodkov in aktivnosti, predstavljanju projekta in njegovih rezultatov svoji širši skupnosti ter nudijo povratne informacije o učinkih projekta. Med njimi so starejši odrasli, ki so že aktivni v svojih skupnostih in se trudijo za večjo dobrobit in več priložnosti njihovih članov. Projekt

jim nudi platformo, vire in – kar je prav tako pomembno – priznavanje njihovega dragocenega doprinosa civilni družbi. Še en primer, kako pomembno vlogo v projektih vključevanja igrajo člani skupnosti, je projekt na temo vključujočih mest, ki je izpostavljen kot primer dobre prakse in je potekal v Helsinkih z naslovom **Preventing Social Conflicts in Public Space** (Preprečevanje družbenih konfliktov v javnem prostoru). Tu so predstavniki manjšinskih skupin v helsinški soseski pomagali zbirati mnenja tamkajšnjih prebivalcev o kontroverznem predlogu rušenja lokalnega nakupovalnega središča – zbrano gradivo so objavili v **zborniku**. Če se ne bi vključili, si težko predstavljamo, da bi projekt tako uspešno dal glas lokalnim prebivalcem glede vprašanja, ki je tako pomembno za lokalno skupnost.

Člani skupnosti znajo prisluhniti konkretnim potrebam mladih in predstavljajo ključen komunikacijski kanal med mladinskimi organizacijami in ciljnim skupinami, ki jih želijo doseči. Da pa

ZGODBA O OKOLJSKEM PREBUJENJU

K

AKO SO MLADI ODPRLI NAŠE OČI GLEDE OKOLJSKE KRIZE IN POMAGALI, DA JE OKOLJSKA TRAJNOSTNOST POSTALA PREDNOSTNA NALOGA EVROPSKIH PROGRAMOV ZA MLADE

Z evropskimi programi za mlade sem se začela ukvarjati pred desetimi leti. Takrat iskanje besed »okolje« in »trajnostno« v Vodniku po programu Mladi v akciji (zdaj Erasmus+) ne bi dalo nobenega rezultata. Kot prijaviteljica sem zelo težko dosegla, da so bili moji projekti s področja okoljske vzgoje upravičeni do financiranja. Danes lahko zelo neposredno predstavim namene in cilje projektov, ki jih ustvarjam, ker je okoljska trajnostnost končno postala prednostna naloga. Toda kako smo do tega prišli?

KAKO SO MLADI PRINESLI OZAVEŠČENOST O PODNEBNI KRIZI

Okoljska ozaveščenost ni nekaj novega. Začela se je kmalu po industrijski revoluciji, ko je onesnaženje iz industrijske proizvodnje začelo postajati problem. Za zmanjševanje vplivov se ni storilo veliko in skozi čas so problemi postajali večji in obširnejši: jedrske nesreče, razlivanje nafte, taljenje ledenikov, naraščanje gladine morja, ekstremni vremenski pojavi, šesto množično izumiranje vrst itd. In vendar je bila še pred petimi leti pozornost javnosti in medijev na okoljska vprašanja minimalna.

20. avgust 2018: 15-letno dekle z Aspergerjevim sindromom sedi pred švedskim parlamentom, v rokah pa drži doma narejen transparent z napisom »Skolstrejk för klimatet« (Šolska stavka za podnebje). Pravi, da želi, da vlada njene države zniža izpuste ogljika v skladu s kompromisi, zastavljenimi v Pariškem sporazumu. Tam bo sedela, dokler

ji nekdo ne prisluhne, ker ima dovolj praznih obljub in ker je mlada in ker je jezna in zakaj pa ne.

Pet mesecev kasneje preko 20.000 dijakov in študentov v več kot 270 mestih po različnih državah štrajka za podnebje. Greta Thunberg je jasno odigrala ključno vlogo pri povečanju okoljske ozaveščenosti v zadnjih letih. Vendar pa to velja tudi za vse, ki so jih sledili in so organizirali gibanje **petkov za prihodnost**, ter mnoge druge mlade pobudnike na različnih koncih sveta, kot je Rebeca Hamilton, ustanoviteljica **Sustainabiliteens**, skupine mladih okoljevarstvenih aktivistov, ki so organizirali največji podnebni protest v zgodovini Vancouvra. Ali pa za mrežo **Young Friends of the Earth Europe** (evropski Mladi prijatelji Zemlje), ki koordinira sodelovanje mladih v podnebnih pogajanjih in nekaterih od največjih podnebnih pohodov v zgodovini, kot je bil tisti v Kopenhagnu leta 2009. Tisto je bila res ogromna zadeva. Vem, da je bila, ker sem bila tam.

Mladi aktivisti so v ogromni meri pomagali podnebno krizo spraviti v medije. Teh množičnih protestov po celem svetu preprosto ni bilo mogoče ignorirati. Toda medijska pozornost ni vse, kar potrebujemo, da dosežemo spremembe.

MLADI OBLIKUJEJO MLADINSKE POLITIKE IN PROGRAME

Vzporedno s tem so druge skupine mladih delale na drugem področju. Preko 50.000 mladih iz cele Evrope je sodelovalo v **procesu mladinskega dialoga**. Ta proces je strukturiran v obliki 18-mesečnih delovnih ciklov, pri čemer je vsak od teh ciklov usmerjen na drugo tematsko prednostno področje, ki ga določi Svet ministrov za mladino. V okviru vsakega cikla nacionalne delovne skupine v vsaki državi članici EU izvedejo nacionalna posvetovanja mladih

KAKO LAHKO NAREDIMO EVROPSKE MLADINSKE PROJEKTE BOLJ TRAJNOSTNE?

V prejšnjem članku (Zgodba o okoljskem prebujenju) sem pisala o mladih, ki so imeli pogum, da prevzamejo pobudo in sodelujejo pri oblikovanju prihodnosti, ki jo želijo. Mladih, ki želijo videti prehod na zelene prakse in se vključiti v procese, ki bodo privedli do njega. Zahtevajo, da spoštujemo omejitve našega planeta in znižamo škodljive učinke naših aktivnosti na okolje.

Na podlagi teh zavez novi **Vodnik za prijavitelje programa Erasmus+**, ki določa, katere pogoje je potrebno upoštevati pri organizaciji evropskih mladinskih projektov, da bodo ti upravičeni do financiranja, in opredeljuje prednostne naloge programa za čas njegove veljavnosti, zdaj pravi, da bi projekti »morali biti zasnovani na okolju prijazen način, v vse vidike projekta pa bi morale biti vključene zelene prakse«.

To je odlično, ampak kako naj to dosežemo v praksi?

11 NAMIGOV ZA BOLJ TRAJNOSTNE PROJEKTE

V nadaljevanju predstavljam nabor 11 namigov, ki sem jih izluščila iz svojih več kot desetletnih izkušenj z organiziranjem evropskih mladinskih projektov na najbolj okolju prijazen način, kot je mogoče:

1. Potujte zeleno

Najbolj zeleno je potovanje, ki ga ni. Torej sploh ne potujte, če za določen projekt ali vrsto dogodka obstaja takšna možnost, ki ne pomeni prevelikega tveganja, da se izgubi kakovost rezultatov.

Naslednji najbolj zelen način potovanja je potovanje po tleh.

Zato se, če je le mogoče, izogibajte letenju. V projektih, ki jih organiziram, v informativnih paketih udeležencem ponudim ideje, kako lahko pridejo do kraja izvajanja projekta z avtobusom,

vlakom oz. ladjo. Če udeleženec ali udeleženka pride z letalom, zahtevam, da povezane izpuste nadomesti preko organizacije **Atmosfair**. Zeleno potovanje spodbujam tudi tako, da ponudim nagrado tistemu, ki pripotuje na najbolj trajnosten način. Imela sem že udeležence, ki so na sever Španije prikolesarili vse iz Litve!

Z **novim programom Erasmus+** je to postalo lažje, saj uradno spodbuja zeleno potovanje in so za trajnostne načine potovanja dodeljena dodatna sredstva. V preteklosti so morali to dodatno finančno breme nositi bodisi udeleženci bodisi organizacije. Sama sem krila celotne potne stroške udeležencem, ki so potovali na trajnosten način, tudi če so kdaj preseglji znesek sredstev, ki je bil za njihovo potovanje dodeljen v okviru programa.

Namiga o zelenem potovanju pa nisem uvrstila na prvo mesto po naključju. Potovanje z letalom je v projektu mobilnosti tisti vidik, ki najbolj prispeva k uničevanju okolja preko podnebnih sprememb. Če torej želimo narediti samo eno stvar za bolj okoljsko trajnostne projekte, veste, kaj je prva izbira. Druga pa je hrana, ki jo jemo.

2. Izberite okoljsko odgovorne proizvajalce hrane

Na dogodkih, ki vključujejo obroke, zagotovite lokalno, sezonsko, ekološko pridelano in pretežno vegetarijansko prehrano. Pretežno, ker je lahko v nekaterih posebnih primerih sprejemljivo, da vključite občasno možnost mesnega obroka, če gre za meso lokalnih rejcev živali proste reje, ki izvajajo regenerativno kmetovanje. Če vključite tovrstno meso, je pomembno, da predstavite razloge za to odločitev. To pogosto privede do zelo zanimivih razprav med udeleženci in jim pomaga razvijati kritično razmišljanje (gl. 6. točko). Tovrstna hrana je bila včasih zelo draga in si je ni bilo mogoče privoščiti v proračunu vsakega projekta. Danes pa je vedno več proizvajalcev, ki nudijo okolju prijazne možnosti, kar je občutno znižalo cene. To se seveda razlikuje od države do države in morda v vaši državi ne bo mogoče. Če je temu tako, izberite vsaj vegetarijansko možnost. Morala bi biti cenejša, hkrati pa je bolj trajnostna od konvencionalnih izbir, ki vključujejo meso.

3. Zmanjšajte uporabo potrošnih in promocijskih materialov na minimum ter izberite okolju prijazne možnosti

Prideš na usposabljanje in na stolu te čaka beležka in kuli. Ali pa vreča iz blaga, steklenička za vodo ali majica. In na vsakem od njih je lično natisnjeno ime in logotip projekta in tako naprej. Ampak najbrž doma že imaš na desetine majic, več stekleničk, cel kup vreč iz blaga in beležnic ter na stotine kulijev. Temu jaz pravim potrata. Če organizirate projekt, recite udeležencem, naj prinesejo vsak svoje pisalo in beležko. To je celo bolj priročno, saj bo vsaka beležka drugačna in nihče ne bo zamenjal svoje z beležko koga drugega. Poleg tega nekateri udeleženci raje delajo zapiske na svojih prenosnikih, telefonih ali tablicah. Če se vam res zdi koristno za vidnost projekta, da udeleženci nosijo majice z logotipom – kar mogoče drži, če boste veliko časa v interakciji z ljudmi izven projekta – potem prosite udeležence, naj prinesejo vsak svojo majico neizrazite barve, in jih vse skupaj pošljite v tisk na prvi dan projekta. Pripravljene bi morale biti vsaj v par dneh. Druga možnost je lahko, da investirate v preprost komplet za potisk majic in jih udeleženci v okviru projektnih aktivnosti potiskajo kar sami.

Kar se tiče potrošnega materiala (papir, flomastri, samolepilni lističi itd.), izberite takšnega z ekološko oznako ter ga uporabljajte varčno in skrbno

KAKO SE LAHKO MLADINSKO DELO USPEŠNO ODZIVA NA PODNEBNE IN OKOLJSKE KRIZE?

O zaveščanje o resnosti situacije lahko ne zaostuje. V tem članku boste našli nekaj primerov, kako lahko pomagate mladim, da se na nove načine angažirajo v boju za podnebje.

V zadnjem času lahko v medijih beremo o hudi **degradaciji ekosistemov** in o **izumiranju več kot 150 dnevno**. Beremo lahko tudi, da so podnebne spremembe »močno razširjene, hitre in se krepijo«, kot navaja **najnovije poročilo** Medvladnega odbora za podnebne spremembe (IPCC). Skupina preko 11.000 znanstvenikov pa opozarja, da svet čaka »nepopisno trpljenje«, če se na podnebnem vrhu COP26 novembra v Glasgowu ne določi hitrih in ambicioznih znižanj izpustov ogljikovega dioksida.

Soočanje s takimi naslovi ni lahko, zlasti če si mlad. Logična vprašanja kot *Kaj lahko naredim?* in *Ali je že prepozno?* so lahko zelo naporna. Stalno srečevanje z neobetavnimi novicami v povezavi z okoljem ima **močan vpliv na občutja** mladih po Evropi. Pravzaprav **mlade Evropejce okolje celo bolj skrbi kot covid-19**. To se pogosto izrazi v obliki neznosnih občutkov tesnobe in strahu, ki našim mladim generacijam niso ravno v pomoč pri tem, da bi se politično ali družbeno angažirale.

Okoljska vzgoja in mediji so večinoma osredotočeni samo na promocijo recikliranja, zmanjševanje ekološkega odtisa posameznika ali predstavljanje težko prebavljivih surovih podatkov. Čeprav je to bistvenega pomena, pa ta pristop ne uspe nasloviti **čustvenih vidikov trenutne okoljske krize**.

Ker se tega zavedajo, nekateri mladinski delavci verjamejo, da novi izzivi zahtevajo nove pristope. Naši sogovorniki, katerih odgovore predstavljamo v nadaljevanju, so dejavni v okviru programa Erasmus+. Izbral sem jih, ker že razvijajo ali uporabljajo nove

načine naslavljanja teme podnebja na način, ki mladim pomaga soočati se s temi občutji. S tem pa je mladim tudi lažje, da se aktivno vključijo in postanejo sooblikovalci sprememb, ki jih želijo videti.

Poslušajte 1-minutni zvočni posnetek.

»POMAGAJMO MLADIM RAZVITI EKOLOŠKO KOMPETENCO« – Sara Marzo

Sara Marzo, ki živi v mesu Lecce v Italiji, zadnjih deset let pripravlja evropske mladinske projekte s področja podnebnih sprememb in okolja. Pred petimi leti je postala tudi podnebna aktivistka.

Najin pogovor se začne pri Youthpassu, evropskem potrdilu za priznavanje rezultatov mladinskega dela. V njem pogrēša »ključno kompetenco« – ekološko kompetenco, ki bi opredeljevala znanje, veščine in odnos v povezavi z naravo.

Poudarja, da mladi »malo vejo o podnebni krizi in ne vejo, kje najdejo uradne zanesljive podatke«. Glede večšin misli, da bi morali »razvijati konkretne spretnosti ali navade, kot je lastna pridelava, kolesarjenje ali hoja, ozaveščeno nakupovanje, zmanjševanje, ponovna uporaba, popraviljanje, recikliranje in upcycling«. Kar se tiče odnosa, pa opaža »zanimiv razkorak med njimi in naravo ter občutek, da je to preveč zanje. Kljub temu pa sem opazila, zanimanje in pripravljenost, da se učijo in angažirajo, posebno če jih kdo vodi.«

Kaj torej lahko storimo? Sara razmisli in pravi: »Mladinski delavci lahko igramo pomembno vlogo pri razvijanju te ekološke kompetence. Nove generacije moramo navdihovati in opolnomočiti, jih postaviti v dober položaj za delovanje, da postanejo protagonisti v svojem življenju, da dobijo občutek, da lahko na svetu kaj spremenijo.« Še bolj konkretno omeni potrebo, da se vzpostavi »nova orodja, ki se navezujejo na in kombinirajo različne elemente, kot so ekologija, čuječnost, okoljsko usmerjeno izobraževanje, podnebna pravičnost in tako naprej.«

Za zaključek pa doda: »Lahko rečem, da lahko aktivnosti na osnovi narave in vaje v čuječnosti zunaj res ustvarijo globoko čustveno izkušnjo povezanosti, kjer se občutja uglasijo z naravo, da pomirimo in samoobvladujemo čustveni sistem s čuječnostjo in utelešenostjo. Še posebej priporočam metodo "The Work That Reconnects" Joanne Macy.«

Poslušajte 1-minutni zvočni posnetek.

»DA REŠIMO SVET, POTREBUJEMO NOVE ZGODBE.« – Carmine Rodi

Carmine Rodi je napolitanski trener in avtor, ki živi v Pragi in se specializira za doživljajske aktivnosti, pripovedništvo in izobraževalne igre.

Kot pravi Carmine, »vsak lahko pripoveduje zgodbe, samo naučiti se moramo, kako jih izraziti. Rad bi videl, da pripovedništvo ni samo potrošniški izdelek – kot pri Netflixu – ampak bo tudi orodje, ki nam je na voljo, da stvarjem damo smisel ter da napolnimo in obogatimo svoja življenja.«

Kako lahko torej zgodbe pomagajo? Na to mi odgovori: »Trenutna situacija je kritična in lahko človeka res zamori. Ravno kar sem na primer prebral, da je **ogrožen tok, ki skrbi, da je Evropa topla**. Ampak v kakršnikoli zavoženi situaciji že smo, vsi rabimo motivacijo, da se z njo soočimo. In to ne gre brez zgodb, ki nam nudijo zemljevid, kam želimo iti. In te nove zgodbe bi morali kovati mladi sami. Gre za premik od samo potrošnje zgodb množičnih medijev k ustvarjanju novih zgodb, ki nam nudijo smisel, ki nas opolnomočijo in ki nas navdihujejo. Ne moremo pustiti mladim, da verjamejo, da je prepozno ali da nič ne morejo narediti! Koncept, da se lahko angažiramo in rešimo svet, je starodaven pristop, ampak treba ga je postaviti v modernejšo luč. Čaka nas delo!«

Prispevek je izvorno objavljen v angleščini in je dostopen na [povezavi](#).

Carlos Buj ima magisterij iz odgovornega turizma z Univerze Leeds Metropolitan in deluje kot okoljevarstveni trener in podnebni aktivist. V zadnjih letih je oblikoval in fasilitiral doživljajske aktivnosti v naravi, namenjene širjenju ekološke zavesti, sodeloval pa je tudi pri izobraževalnih aktivnostih za zmanjšanje škode, ki jo povzročajo droge. Vključen je v oblikovanje novih pristopov in pripravo medijskih vsebin, ki pomagajo navduševati našo družbo za bolj ekološko in socialno prihodnost. Ogledate si lahko njegovo spletno stran Ecotopias.net.

»MLADINSKO DELO IN ERASMUS+ NA SPLOŠNO PONUJATA ODLIČNE PRILOŽNOSTI, DA SE OBRAVNAVA TEME NA NAČINE, KI V FORMALNEM IZOBRAŽEVANJU IN V MNOŽIČNIH MEDIJIH NISO MOŽNI.«

ČEZ PLANKE

V rubriki Čez planke naš pogled tokrat sega k zunanjim sodelavcem, s katerimi bomo nadaljevali ali vzpostavili sodelovanje v tem in naslednjih letih.

Prvi od teh ključnih sodelavcev je Urad za mladino, v imenu katerega je njegova direktorica Dolores Kores predstavila temo predsedovanja Slovenije Svetu EU na področju mladine, sledijo pa ji predstavitve mrež in kontaktnih točk Evropske komisije, s katerimi se srečujemo predvsem v okviru infoservisa Eurodesk.

V tej številki svoje poslanstvo z nami delijo predstavniki Cmepiusa, točke CERV in mreže EURES. Rubriko zaključujemo s prispevkom informacijske pooblaščenke Mojce Prelesnik, ki nam v letošnjem letu nudi svojo podporo pri krepitvi znanja predstavnikov organizacij s sprejetimi projekti, v prispevku pa obravnava temo pravnega varovanja osebnih podatkov.

MLADI IN PREDSEDOVANJE SLOVENIJE SVETU EU

Predsedovanje Svetu EU je sistem oziroma dogovor držav članic Evropske unije, da vsaka za pol leta prevzame odgovornost in vodi našo skupnost ter zagotavlja stalnost poteka dela EU v Svetu. Z Lizbonsko pogodbo iz leta 2009 pa je bil uveden tudi sistem tria, ko tri države skupaj pripravijo vsebinski program in opredelijo najpomembnejša vprašanja za obdobje 18 mesecev, obenem pa podrobnejši program potem pripravi še vsaka od treh držav zase. Po 12 letih je Slovenija v letu 2021 drugič v svoji zgodovini prevzela predsedovanje Svetu EU in tudi zaključevala obdobje tria, ki ga je sestavljala z Nemčijo in Portugalsko.

Večina prebivalcev, tudi mladih se je s predsedovanjem Slovenije Svetu EU verjetno seznanila iz medijev. Nekaj medijsko odmevnih dogodkov pa še zdaleč ne zajema celote predsedovanja Svetu EU. Medtem ko mediji zaznajo zgolj peščico dogodkov in se posvetijo res najbolj odmevnim, se je v ozadju izvedlo veliko število delovnih sestankov, srečanj, konferenc in ostalih dogodkov, s katerimi smo naredili pomembne korake naprej pri zagotavljanju napredne, demokratične in v prihodnost zadržane Evrope. Aktivnosti so se odvijale na vseh področjih, med drugimi tudi na področju mladine.

Mladim se v evropskih institucijah in posledično tudi v državah članicah v zadnjem obdobju veliko posvečamo. Mladi so srce Evrope, mladi so prihodnost Evrope in zato je ključno, da jih vključujemo v procese odločanja za našo skupno sedanost in njihovo prihodnost. Delovno vnemo in željo, da se mladim omogoči karseda odlične pogoje za razvoj njihovih potencialov, smo prenesli tudi na področje mladinskih vsebin v času našega predsedovanja. Našo ambiciozno agendo je septembra dopolnila predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen, ki nas je razveselila in hkrati

presenetila s predlogom razglasitve leta 2022 za evropsko leto mladih. Za slovensko predsedstvo je to pomenilo pripravo še enega zakonodajnega akta v izredno kratkem času, kar je bil pogoj za uspešen zaključek vodenja pogajanj med Svetom EU, Evropsko komisijo in Evropskim parlamentom. Končna odločitev teh treh ključnih institucij EU, da podprejo razglasitev leta 2022 za evropsko leto mladih, je eden od fantastičnih dosežkov slovenskega predsedovanja, saj so od trenutka pobude do uradne razglasitve minili zgolj trije meseci. Običajno se takšne odločitve sprejemajo in se o njih pogaja vsaj pol leta. Razglasitev evropskega leta mladih je za nas zgolj krona našega dela, ki je bilo vseskozi usmerjeno v ustvarjanje okolja, kjer lahko mladi uporabijo svoj potencial in živijo dostojno življenje. Zato smo v okviru kar desetih delovnih skupin za mladino, ki jih sestavljajo predstavniki vseh držav članic, uspešno vodili pogajanja in uskladjali kar pet dokumentov, ki pomembno usmerjajo razvoj mladinskih politik in drugih aktivnosti na področju mladih v celotni Evropi.

Za osrednjo temo našega predsedovanja smo si zastavili državljanske prostore za mlade, ki so eden ključnih elementov za razvijanje participacije mladih na vseh ravneh. Prav participacija in prostor za vse, deveti cilj Strategije EU za mlade, je bila tema celotnega tria. Ob izbiri glavne teme predsedovanja na področju mladine so se mnogi spogledovali in razmišljali, kaj sploh to pomeni. V iskanju odgovorov in s pripravami na začetek predsedovanja, kar je pomenilo tudi sodelovanje javnosti pri oblikovanju in luščenju ključne vsebine, se je slika vse bolj čistila. V evropskem kontekstu smo naslovili temo, o kateri so mnogi govorili, a je nihče zares ni postavil na dnevni red. Sprejeti sklepi Sveta EU o državljanskih prostorih mladih za smiselno participacijo in razprava ministrov na Svetu ministrov za mladino so pokazali, da smo izbrali pravo temo, ki jo bomo tudi po koncu predsedovanja Slovenije Svetu EU še krepili.

Državljanjski prostor namreč po definiciji predstavlja prostor, kjer se ljudje lahko svobodno zbirajo, združujejo in izražajo. Pri tem pa so spoštovane vse človekove pravice. Naš dokument in tudi razprava ministrov sta poudarila pomen tako fizičnih kot tudi spletnih prostorov, kjer se mladi zbirajo. Obstaja tudi dokazana nevarnost krčenja državljanskih prostorov, zato je še toliko bolj pomembno, da se zavedamo, da mladi potrebujejo fizične prostore, da je potrebno spodbujati njihovo druženje in krepitev socialnih veščin, pri čemer pa ne smejo biti odrinjeni na rob ali pa se podrediti na primer komercializaciji teh prostorov. Vse bolj

prihaja v ospredje tudi vprašanje prostora na spletu. Z vsemi družbenimi omrežji, algoritmi in digitalizacijo na sploh se pojavljajo pomembna etična vprašanja, na katera morda danes še nimamo odgovorov, zagotovo pa je sprejet širši konsenz, da mora tudi spletno okolje ponujati mladim varen prostor, kjer so zagotovljene tudi vse njihove človekove pravice.

Z drugo, prav tako pomembno temo in sprejetjem Resolucije o zaključkih osmega cikla mladinskega dialoga smo poudarili pomen mladinskega dialoga na vseh ravneh, še posebej evropski. Resolucija z aneksom tudi povzema vse ključne zaključke mladinskega dialoga o povečanju participacije mladih. Celotni proces oblikovanja zaključkov je potekal skozi celotni trio predsedovanj in na različnih ravneh. Zaključki osmega cikla so oblikovani s pomočjo mladih. Podatki so bili zbrani z anketami, analizami, v sodelovanju z mladinskimi sveti iz evropskih držav in tudi s pomočjo evropskih mladinskih konferenc, ki so se v času tria vse odvijale po spletu. Konference se je v času slovenskega predsedovanja udeležilo 190 posameznikov, predstavnikov mladih in predstavnikov držav. Zagotovili smo vse pogoje, da so se udeleženci na spletu počutili dobro, da so lahko učinkovito sodelovali in v tem duhu tudi pripravili smiselna priporočila odločevalcem. Zato ni presenetljivo, da konferenca v mednarodnem prostoru odmeva kot odlično organizirana, vsebinsko močna in vzorna konferenca za dialog mladih na evropski ravni.

Pripravili, uskladili in sprejeli smo še dva dokumenta. Z Resolucijo Sveta o delovnem načrtu za strategijo EU za mlade 2022–2024 smo zagotovili nadaljnje izvajanje zasledovanja ciljev evropske mladinske strategije, s Sklepi Sveta o izvajanju strategije EU za mlade (2019–2021) pa smo pogledali, kaj je bilo v zadnjih dveh letih dobrega in na katerih področjih se še lahko izboljšamo za bolj učinkovito doseganje ciljev Strategije.

Med večjimi dogodki smo organizirali še srečanje generalnih direktorjev za mladino iz vseh držav članic, kjer je 70

predstavnikov držav obravnavalo temo okrevanja po epidemiji, večina pa je izpostavila predvsem duševno zdravje mladih. Države članice in generalni direktorji se zelo dobro zavedajo pomena teh vsebin, zato so bili prispevki usmerjeni v nujnost priprave ukrepov za podporo duševnemu zdravju, še posebej na področju preventive.

S tem pa se naše delo ni zaključilo. Aktivno smo sodelovali na mnogih dogodkih, soorganizirali smo tudi Konferenco odborov parlamentov Evropske unije za evropske zadeve (COSAC) in Forum mladih v Vzhodnem partnerstvu.

Mnogim je sprejemanje zakonodaje in drugih dokumentov oddaljeno, saj je pot od trenutka, ko se na ravni EU začne pogovarjati o določenih vsebinskih premikih, do realizacije dogovora navadno dolga in na prvi pogled se morda celo zdi, da aktivnosti in implementacija različnih strategij sploh nista povezani s temi dokumenti. Pa temu ni tako. Samo veliko časa mine med začetkom priprave dokumentov in implementacijo na terenu. Zato je v današnjem času, ko se mora vse odviti in spremeniti še preden se sploh začne, povezave in vplive še toliko težje razumeti.

Brez zadržkov ocenjujem slovensko predsedovanje na področju mladine kot zelo uspešno. Postavili smo visoke standarde. Odprli smo vsebine, o katerih se je do sedaj govorilo bolj na obrobju, povezali smo mlade v evropskem prostoru in krepili dialog z odločevalci, zagotovili nadaljnje izvajanje Strategije za mlade 2019–2021.

Ustrezno smo izbrali vsebine pri pripravi dokumentov in obeh dogodkih ter postavili odlično ekipo posameznikov, ki so profesionalno, predano in zavzeto poskrbeli, da smo lahko ponosni na vse dosežke slovenskega predsedovanja. Med njimi so bili tudi mladi. S takšno ekipo lahko premikaš meje. S takšno ekipo lahko brez težav gradiš fizične in spletne državljanske prostore za mlade z vsemi zakonitostmi, ki jih takšni prostori zahtevajo.

VAROVANJE OSEBNIH PODATKOV

Tema varovanja osebnih podatkov postaja vedno bolj aktualna tudi v okviru programov Erasmus+: Mladina in Evropska solidarnostna enota tako s strani Evropske komisije in nacionalnih agencij kot tudi s strani upravičenih organizacij, ki se s podpisom sporazuma ob sprejetju posameznega projekta obvežejo k obdelavi osebnih podatkov v skladu s pravom EU in nacionalnim pravom na področju varstva podatkov. V letu 2022 na to temo v sodelovanju z informacijsko pooblaščenko pripravljamo delavnice za predstavnike organizacij s sprejetimi projekti, tokrat pa je za Mladje v okviru projekta iDecide pripravila pričujoči prispevek.

Dr. Jelena Burnik

ZNAMO PRAVILNO VAROVATI OSEBNE PODATKE?

Zvprašanji glede varovanja osebnih podatkov se srečamo praktično vsakodnevno, bodisi kot posamezniki, ki svoje podatke posredujemo različnim organizacijam, delodajalcu, pri uporabi informacijskih tehnologij, prijavah na projekte ali sodelovanju v različnih skupinah, bodisi kot zaposleni v organizacijah, ki prejemajo podatke od svojih strank, sodelujočih – in smo kot taki zavezani, da podatke ustrezno varujemo. Da lahko odgovorno in pravilno postopamo kot prejemniki osebnih podatkov drugih ali pa uresničujemo svoje pravice glede osebnih podatkov, je pomembno poznati pravni okvir, ki ureja to področje. Primarno pravila glede varovanja osebnih podatkov določa Splošna uredba o varstvu podatkov, ki je prinesla številne obveznosti, ki jih morajo zagotavljati organizacije, ki obdelujejo podatke, in hkrati nove pravice, ki pripadajo posameznikom.

KAJ SPLOH JE OSEBNI PODATEK IN KAJ OBDELAVA?

Osebni podatek je katerikoli podatek v zvezi z osebo, in sicer ne glede na obliko – bistveno je, da nekoga na podlagi tega podatka drugi lahko prepoznajo. To so npr. ime in priimek, naslov, telefonska številka, e-naslov, EMŠO in davčna številka, uporabniško ime in geslo za spletno igro, PIN koda za telefon ali ocene. Poleg teh klasičnih osebnih podatkov poznamo tudi posebne vrste osebnih podatkov, ki so podatki o rasi ali etničnem poreklu, podatki o članstvu v sindikatu, političnem mnenju, verskem ali filozofskem prepričanju, podatki v zvezi s spolnim življenjem ali spolno usmerjenostjo, genski in biometrični podatki

VSAK POSAMEZNIK IMA PRAVICO VEDETI, KDO IMA NJEGOVE/NJENE OSEBNE PODATKE IN ZAKAJ JIH POTREBUJE.

ter podatki v zvezi z zdravjem. Ti osebni podatki imajo najvišjo stopnjo varstva. Obdelava osebnih podatkov pa vključuje vse, kar neka organizacija (upravljavec) z osebnimi podatki počne (njihovo zbiranje, vpisovanje, spreminjanje, vpogledovanje, posredovanje, uničenje ipd.).

KDAJ SE LAHKO OBDELUJE OSEBNE PODATKE IN KAKO?

Kadar imamo opravka z osebnimi podatki drugih in smo v vlogi upravljavca osebnih podatkov, moramo upoštevati načela zakonitosti, pravičnosti in preglednosti, kar pomeni, da mora za obdelavo obstajati primerna pravna podlaga (npr. zakon ali privolitev posameznika) ter da osebne podatke obdelujemo pošteno in na pregleden način do posameznika. Podatki se lahko obdelujejo le, če je posameznik v to privolil, če je to potrebno zaradi pogodbe, ki jo sklepa z upravljavcem, če upravljavcu to nalaga zakon, če je treba zaščititi življenjske interese posameznika, če gre za opravljanje naloge v javnem interesu ali izvajanje javne oblasti, dodeljene upravljavcu, ali kadar obstajajo drugi zakoniti interesi upravljavca ali tretje osebe. Pri tem je zelo pomembno vedeti, da je veljavna privolitev le tista, ki je dana prostovoljno (kar pomeni, da se lahko posameznik z uporabo svojih podatkov strinja ali pa jo zavrne), je konkretna (opredeljena za točno določen namen in ne za vse povprek), informirana (posameznik mora natančno vedeti komu in zakaj daje katere podatke) in nedvoumna (ni dvoma, da je posameznik želeli privoliti). Pomembno je tudi, da lahko posameznik privolitev kadarkoli prekliče.

PREDSTAVITVE MREŽ IN KONTAKTNIH TOČK EVROPSKE KOMISIJE

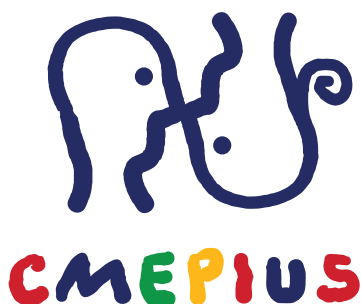
Alja Zadavec Sojar in Maja Bertonec, CMEPIUS

Z NOVIM PROGRAMSKIM OBDOBJEM ERASMUS+ V NOVA DOŽIVETJA! CMEPIUS – CENTER RS ZA MOBILNOST IN EVROPSKE PROGRAME IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA

Na Cmepiusu kot nacionalni agenciji programa Erasmus+ za področje izobraževanja, usposabljanja in športa skrbimo za obveščanje o programu Erasmus+ in njegovo promocijo. Sodelujemo z izobraževalnimi institucijami po celotni vertikali izobraževalnega sistema – od vrtcev in šol do institucij terciarnega izobraževanja in izobraževanja odraslih, pa tudi s podjetji, društvi in nevladnimi organizacijami.

V novem programskem obdobju se osredotočamo na glavne prednostne naloge programa: vključevanje in raznolikost, trajnostni razvoj, digitalizacijo in aktivno participacijo, to pa so tudi vsebine, ki jih bomo iskali v projektih, prijavljenih na razpis. Na prvo mesto kot že nekaj let postavljamo kakovost projektov in spodbujamo tiste, ki prinašajo pozitivne učinke za učence, učitelje in institucije v celoti.

Razpis Erasmus+ za leto 2022 je že odprt – podrobnosti si lahko ogledate [tukaj](#). Tudi letos bomo posebno pozornost namenili podpiranju naših prijaviteljev in pogodbenikov, organizaciji seminarjev, delavnic in individualnih svetovanj za vse, ki projekte prijavljajo, ter jih spremljali in podpirali ves čas trajanja projektov.

Poleg programa Erasmus+ na agenciji pokrivamo tudi:

- **eTwinning** – virtualno skupnost šol in vrtcev iz vse Evrope za projektno delo na daljavo, ki ni nujno del programa Erasmus+;
- **EPALE** – osrednjo platformo za področje izobraževanja odraslih v Evropi;
- **EURAXESS** – pobudo, namenjeno raziskovalcem in visokošolskim institucijam, za spodbujanje mobilnosti raziskovalcev;
- program **CEEPUS**, ki združuje univerze srednje in vzhodne Evrope ter omogoča izmenjave;
- **bilateralne štipendije za mobilnost študentov v države podpisnice sporazuma** ter
- **Study in Slovenia** – pobudo, namenjeno tujim študentom v Sloveniji.

Prek vseh naših programov in projektov želimo v novem programskem obdobju omogočiti sodelovanje čim širšemu krogu posameznikov, še posebej tistim iz okolij z manj priložnostmi. Trdno verjamemo v to, da Erasmus+, pa tudi mednarodno sodelovanje nasploh, **bogati življenja in širi obzorja**. Predvsem pa se radi učimo in tudi delimo svoje znanje, navijamo za inovativne in srčne projekte ter spodbujamo izmenjave – ne le udeležencev programa Erasmus+, pač pa tudi znanja, izkušenj in vsega, zaradi česar rastemo.

Spremljajte naš [profil na Facebooku](#) in obiščite našo [spletno stran](#), kjer objavljamo najbolj ažurne informacije o razpisih, pobudah, dogodkih in ostalem. **Nova doživetja se začnejo tukaj!**

Nada Senada Plestenjak, EURES

SPOZNAJTE MREŽO EURES

EURES je mreža služb za zaposlovanje, ki podpira **prost pretok delavcev** v državah članicah EU, v Švici, Islandiji, Lihtenštajnu in na Norveškem.

V praksi zagotavljamo storitve s pomočjo **Evropskega portala za zaposlitveno mobilnost** in mreže svetovalcev EURES.

STORITVE MREŽE EURES V SLOVENIJI

Pri Zavodu RS za zaposlovanje trenutno delujemo v okviru projekta **Razvoj storitev za pospeševanje transnacionalne mobilnosti delovne sile**, ki ga financirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

Za iskalce zaposlitve izvajamo različne **seminarje in delavnice**:

- zaposlitvene priložnosti v Evropi,
- vrnitev v Slovenijo po delu v Evropi,
- kako napišem dober mednarodni življenjepis za iskanje zaposlitve v tujini,
- uporaba portala EURES in drugih virov informacij za iskanje zaposlitve v tujini,
- kaj moram vedeti pri odhodu v tujino zaradi zaposlitve.

Nudimo tudi individualno **svetovanje za mednarodno kariero**, **pravne informacije glede prostega pretoka delavcev**, pregled mednarodnega življenjepisa, lahko pa izvedemo tudi simulacijo spletnega zaposlitvenega razgovora v tujem jeziku.

Delodajalce in iskalce zaposlitve povezujemo na **mednarodnih zaposlitvenih sejmih**.

NACIONALNA SHEMA MOBILNOSTI ZA MLADE

V okviru projekta smo za mlade, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo, razvili **mentorsko podprto nacionalno shemo mobilnosti**, ki omogoča izboljšanje zaposlitvenih možnosti z delovno-učno izkušnjo v tujini. Shema mobilnosti je šestmesečni program, ki obsega:

- priprave na mobilnost,
- delovno-učno izkušnjo v tujini in
- aktivnosti po vrnitvi.

PARTNERSKO SODELOVANJE

Na področju mednarodnega zaposlovanja se povezujemo z različnimi **partnerskimi organizacijami**, kot so evropske mreže, sindikati, delodajalska združenja, karierni centri univerz in izobraževalne organizacije.

Naše kontaktne podatke najdete na spletnih straneh Zavoda RS za zaposlovanje.

CERV: PODPORA ORGANIZACIJAM CIVILNE DRUŽBE

Državljeni, enakost, pravice in vrednote (angl. citizens, equality, rights, values – CERV) ponuja možnosti tudi mladinskim organizacijam in organizacijam za mlade, da skupaj z mednarodnimi partnerji razvijajo področja, ki so pomembna za razumevanje evropskega državljanstva, človekovih pravic, enakosti med spoli in druga področja, ki jih program nagovarja. Program odpira možnosti za participacijo in sodelovanje z različnimi deležniki, ki lahko skupaj osmišljajo pomen vrednot EU in zavest o evropskem državljanstvu spodbujajo tudi med mladimi.

Vsebinski sklopi:

Vrednote Unije:

Zaščita in spodbujanje vrednot Unije z zagotavljanjem finančne podpore organizacijam civilne družbe, ki so dejavne na lokalni, regionalni, nacionalni in transnacionalni ravni.

Enakost in pravice:

- Spodbujanje pravic, nediskriminacije, enakosti, vključno z enakostjo med spoloma, ter spodbujanje vsesplošnega upoštevanja enakosti med spoloma in nediskriminacije
- Boj proti rasizmu, ksenofobiji in vsem oblikam nestrpnosti
- Zaščita in spodbujanje otrokovih pravic in pravic invalidov
- Zaščita in spodbujanje pravic iz državljanstva v EU in pravice do varovanja osebnih podatkov

Udeležba državljanov:

- Ozaveščanje o skupni evropski zgodovini
- Spodbujanje udeležbe državljanov in sodelovanja v demokratičnem življenju v Uniji
- Spodbujanje izmenjav med državljani različnih držav članic (pobratenje mest in mreže mest)

Program Daphne:

- Preprečevanje in boj proti nasilju na podlagi spola proti ženskam in otrokom ter nasilju v družini
- Preprečevanje in boj proti vsem oblikam nasilja nad otroki, mladostniki in drugimi ogroženimi skupinami
- Nudjenje podpore in zaščite žrtvam

Smo točka
CERV.

piNa

V Sloveniji deluje nacionalna kontaktna točka, ki jo vodi Kulturno izobraževalno društvo PiNA. Točka CERV obvešča o možnostih, ki jih program ponuja, informira, svetuje in izobražuje v vseh fazah prijave, pomaga pri iskanju projektnih partnerjev in odgovorov na vsa vprašanja v zvezi s programom CERV. Kontakti: cerv-tocka@pina.si, delo točke pa lahko spremljate tudi na [Facebooku](#) in [LinkedInu](#) pod [@CERVtocka](#).

IN THIS ISSUE YOU CAN READ

POGLED NAZAJ

The introductory section takes us back to the period 2014–2020 with presentations of the results and achievements of the Erasmus+: Youth in Action and the European Solidarity Corps programmes, testimonies of young participants and beneficiaries of both programmes, as well as the support activities of the National Agency and the Eurodesk info service. Check out what the two programmes brought in the previous programming period, and read in the next sections what is new in the programmes in the period 2021–2027, and on which priority areas and activities the National Agency intends to put most stress in the coming years.

V ŽARIŠČU

Young people are the main focus of our work—we work with them, learn from them and try to enable them as many opportunities as possible so they can find their place in the world. In this edition of Mladje, the situation of young people in Slovenia and in general during the pandemic is analysed by Dr Andrej Kirbiš, associate professor at the Maribor Faculty of Arts, and Dr Miran Lavrič, who led the research on youth Mladina 2020.

ERASMUS+:

BOGATI ŽIVLJENJA, ŠIRI OBZORJA

The new Erasmus+ Programme for the period 2021–2027 was officially launched in March 2021. The new programming period also brought a number of changes in the field of youth that reshaped the Programme's key actions. Explore the actions of the new Programme that we cover as the National Agency, and think about which of these actions you can use to further develop and enhance your work.

EVROPSKA SOLIDARNOSTNA ENOTA: MOČNEJŠI SKUPAJ

At the same time as the Erasmus+ Programme, we also got a new European Solidarity Corps Programme for the period 2021–2027. As part of the Programme, which is a single entry point for solidarity activities, the National Agency manages two actions: volunteering projects and solidarity projects. Take a look at the main features of the actions and the Programme as a whole, and join in and contribute to building a more solidary and kinder society.

EURODESK – DANES IN JUTRI

The article offers insight into the present and future work of the Eurodesk info service, which is present in 36 European countries with its 38 centres in different forms. In Slovenia it operates as part of the National Agency, so its purpose is mainly offering support in pursuing its priority topics.

PREDNOSTNE TEME

Articles in this section offer a detailed presentation of the priority topics that will mark the work of the National Agency in the next few years and with which it opens and supports the areas that are important for the development of quality youth work, as well as young people, organisations and their projects.

VEČ GLAV VEČ VE

In this section, we jump into the pools of knowledge, experience and worldviews. These are the so-called pools of evaluators, analysts and trainers with whom the National Agency works and who make an essential contribution in our mosaic of diversity. They contribute to making MOVIT even better, more effective and more beneficiary-friendly.

ŠIRIMO OBZORJA

Expand your horizons with a series of five articles on the horizontal priorities of the Erasmus+ and European Solidarity Corps programmes, which were originally published in English on the website of the SALTO Participation & Information Resource Centre. The articles present different aspects of three priorities of EU youth programmes: inclusion and diversity, digital transition, and environmental protection and climate action.

ČEZ PLANKE

This section takes a look at our external collaborators, with whom we will continue to work or aim to establish cooperation in the next years. The first of these key collaborators is the Slovenian Office for Youth, whose director Dolores Kores presents Slovenia's presidency of the Council of the EU in the field of youth. This is followed by presentations of networks and contact points of the European Commission, which we meet especially as part of Eurodesk, and an article by the Information Commissioner on appropriate personal data protection.

Movit izvaja naloge nacionalne agencije v programih Evropske unije (EU) na področju mladine od maja 1999, ko je Slovenija vstopila v program Mladi za Evropo III, ki se je nadaljeval s programom Mladina (2000–2006), programom Mladi v akciji (2007–2013) ter Erasmus+: Mladi v akciji (2014–2020), leta 2018 pa je v upravljanje dobil tudi novi program Evropska solidarnostna enota. V novem programskem obdobju 2021–2027 Movit nadaljuje z upravljanjem s programoma Evropska solidarnostna enota in Erasmus+: Mladina.

V tej vlogi Movit upravlja decentralizirana sredstva proračuna EU in omogoča pridobitev podpore za različne oblike učnih mobilnosti v mladinskem delu, istočasno pa izvaja aktivnosti za splošni razvoj mladinskega dela in neformalnega učenja, še posebej pa tiste, ki s svojo obliko in vsebino prispevajo h krepitvi evropskega sodelovanja na področju mladine. Program Evropska solidarnostna enota je ta področja razširil še na druga področja in akterje, kot so organizacije, institucije in podjetja, ki izvajajo solidarnostne aktivnosti, z namenom krepitve družbene kohezije, solidarnosti, demokracije in državljanstva v Evropi.

Poleg vloge nacionalne agencije Movit izvaja tudi dejavnost Eurodesk, brezplačnega infoservisa Evropske komisije, ki nudi evropske informacije za mlade. Namenjen je tako mladim samim kot tudi tistim, ki se pri svojem vsakdanjem delu srečujejo z mladimi in njihovimi vprašanji – svetovalcem, učiteljem, mladinskim delavcem, informatorjem in drugim. Po pomoč pri iskanju informacij se lahko tako vedno obrnete na Eurodesk Slovenija ali katerega izmed regionalnih partnerjev v mreži Eurodesk.

Od leta 2002 v okviru Movita deluje tudi podporni center SALTO za Jugovzhodno Evropo, ki z organizacijo usposabljanj, kontaktnih seminarjev in številnimi drugimi ukrepi, orodji in viri spodbuja in podpira sodelovanje s partnerji iz držav Zahodnega Balkana v okviru programov Erasmus+: Mladina in Evropska solidarnostna enota. V sodelovanju s pomembnimi akterji in ob pomoči bazena trenerjev, akrediterjev in regionalnih kontaktnih točk programa prispeva tudi k razvoju mladinskega dela in mladinske politike v regiji.

MOVIT has been the National Agency for EU programmes in the field of youth since May 1999 when Slovenia joined the EU's Youth for Europe III Programme, which was succeeded by the Youth Programme (2000–2006), the Youth in Action Programme (2007–2013) and Erasmus: Youth in Action (2014–2020). In 2018, Movit also became the National Agency for the newly established European Solidarity Corps Programme. In the current programming period (2021–2027), MOVIT continues to manage the European Solidarity Corps and Erasmus+: Youth Programmes.

In this role, MOVIT manages decentralised EU budget funds and enables support for different forms of learning mobility activities in youth work, as well as performing activities for the general development of youth work and non-formal education, with special stress on activities contributing with their form or content to the strengthening of European cooperation in the field of youth. The European Solidarity Corps Programme expanded these fields to other spheres and actors, such as organisations, institutions and employers organising solidarity activities, aiming to enhance cohesion, solidarity, democracy and citizenship in Europe.

Along with its National Agency role, MOVIT also serves as an office of Eurodesk, the European Commission's free-of-charge info service offering EU-related information to young people. It was established both for young people and for those who encounter young people and their questions as part of their regular work—school counsellors, teachers, youth workers, information providers and others. When you need help in finding information, you can always turn to your national or regional Eurodesk partner for help.

In 2002, MOVIT also took over as the SALTO South East Europe Resource Centre, promoting cooperation with countries of the Western Balkans within the Erasmus+ Programme in the field of youth and the European Solidarity Corps through training and partner-finding activities and various other support measures, tools and resources. It aims to contribute to youth work and youth policy development in the Western Balkan region, in collaboration with relevant stakeholders and with the help of pools of trainers and accreditors as well as Contact Points located in Erasmus+ partner countries in the region.

MOVIT

NACIONALNA AGENCIJA
PROGRAMOV ERASMUS+: MLADINA
IN EVROPSKA SOLIDARNOSTNA ENOTA
DUNAJSKA CESTA 5
1000 LJUBLJANA

TEL: 01/430 47 47

SPLET: WWW.MOVIT.SI

E-POŠTA: INFO@MOVIT.SI

Publikacija je financirana s strani Evropske komisije in Urada RS za mladino. Vsebina publikacije odraža izključno stališča avtorjev. Nacionalna agencija ter Evropska komisija nista odgovorni za kakršno koli uporabo informacij, ki jih publikacija vsebuje.

